

Provinciale Staten

Notulen van 15 november 2013

(vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op
13 december 2013)

1. Opening en berichten van verhindering	1
2. Mededelingen.....	1
3. Vaststellen agenda.....	1
4. Opnieuw in stemming brengen van de motie inzake windturbineparken binnen de 12-mijlszone, van de leden Robesin en Babijn (PvZ), na staking der stemmen tijdens de statenvergadering van 1 november 2013.....	1
5. Ingekomen stukken	2
6. Brief van 23 oktober 2013 van KNFm Zeeland over subsidiestop ingaande 2014(13023821)	2
7. Brief van 6 november 2013 van de ANWB over aanwending extra inkomsten uit opcenten(13025192)	2
8. Brief van 11 november 2013 van groep Zeeland Veilig i.o. over veiligheid Westerschelde(13025359)	2
9. Verzoek van de heer Van Dijen (SP) van 13 november 2013 tot interpellatie over de voorgenomen fusie tussen SCOOP en de Zeeuwse Bibliotheek, volgens artikel 43 van het reglement van orde.....(13025850)	2
10. Ingekomen stukken GS en cvdK	2
11. Brief van GS van 29 oktober 2013 met samenwerkingsovereenkomst Roode Vaart(13023821)	2
12. Brief van GS van 5 november 2013 over DELTA-dividend(13025013)	2
13. Brief van GS van 12 november 2013 over bezuiniging als gevolg van lager DELTA-dividend(13025334)	2
14. Brief van GS van 12 november 2013 met antwoord op commissietoezegging 122 over begroting-2014(13025337)	2
15. Brief van GS van 12 november 2013 over aanpassing Najaarsnota-2013, inclusief gewijzigde 1e begrotingswijziging-2014(13025872)	2
16. Interpellatie over de voorgenomen fusie van SCOOP en Zeeuwse Bibliotheek.....	2
17. Voorstellen	14
18. Statenvoorstel Najaarsnota-2013(inclusief 4e wijziging programmabegroting-2013, wijziging programmabegroting-2014, paragraaf demografische ontwikkelingen en gewijzigde weerstandsparagraaf (STR-116)	14
19. Statenvoorstel programmabegroting-2014, inclusief meerjarenraming(SERV-109)	14
20. Statenvoorstel begroting-2014 en meerjarig financieel perspectief Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Zeeland(SERV-110)	14
21. Statenvoorstel marinierskazerne Zeeland(SERV-107)	70
22. Statenvoorstel project Roode Vaart(BLD-113)	73
23. Hamerstukken	77
24. Statenvoorstel Afwijken financieel beleid voor vervolg stimuleringsregeling Duurzame particuliere woningverbetering(BLD-108)	77
25. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd.....	77
26. Sluiting	77

**Negenentwintigste vergadering
van de
Provinciale Staten van Zeeland**

(zittingsperiode 2011-2015)

Vrijdag 15 november 2013

Voorzitter: de heer drs. J.M.M. Polman,
commissaris van de Koning in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden mr. T.H. Aalfs, F. Babijn (CDA), F. Babijn (PvZ), A.P. Beekman, C.W. Bierens, ing. J.J. van Burg, P.B. Colijn, J. van Dijen, P. van Dijk, A.I.G. Dorst, ing. B. Erbisim, mr. A. Evertz, ir. B.J. Feijtel, mr. H.J. van Geesbergen, dr. T. van Gent, drs. ing. R.M. Haaze, drs. E. Hageman, P.A. Hamelink, dr. A.M.M. van Haperen, ing. L. Harpe Msc, A. Hijgenaar, F. de Kaart, R.P.M. de Kort, A.J. van der Maas, W.P.H. Markusse, J.M. Meulenberg-op 't Hof, P.C.A. de Milliano-van den Hemel, ing. R. Muste, J.R. Oudeman, C.M. de Paepe, B.J.M. Pauwels, P.L. de Putter, G.D. Roeland, drs. R. Ruissen, H.C.M. Thomaes, R. van Tilborg, G. van Unen en J. Werkman, te zamen 38 leden, alsmede de heer drs. P. Joosse, griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig mevrouw C.M.M. Schönknecht-Vermeulen en de heren C. van Beveren, G.R.J. van Heukelom en drs. B.J. de Reu, leden van Gedeputeerde Staten.

1. Opening en berichten van verhindering

Opening: 09.30 uur.

De **voorzitter**. Dames en heren leden van Provinciale Staten, medewerkers van de griffie en de ambtelijke organisatie, vertegenwoordigers van de pers, aanwezigen op de publieke tribune en de mensen die thuis met ons verbonden zijn, allen heet ik van harte welkom bij deze vergadering van Provinciale Staten van Zeeland.

In het bijzonder heet ik welkom de studenten van de Hogeschool Zeeland, richting bedrijfskunde, management, economie en recht. Leuk dat jullie er zijn. Ik hoop dat jullie veel studiepunten kunnen binnenhalen door jullie aanwezigheid hier.

Bericht van verhindering is ontvangen van de heer Robesin. De heer Ruissen zal later ter vergadering verschijnen.

2. Mededelingen

De **voorzitter**. Wij hebben vandaag een volle agenda en ik hoop dat alle woordvoerders hun best zullen doen om kortdaat en inhoudelijk te spreken, en daarbij de tijd in de gaten te houden, zodat wij deze vergadering op een redelijk tijdstip kunnen afronden.

3. Vaststellen agenda

De **voorzitter**. Ik deel mee dat een schriftelijk verzoek van de fractie van de SP is ingekomen in verband met een interpellatie over de voorgenomen fusie van SCOOP en de Zeeuwse Bibliotheek. Ik leg de Staten de vraag voor of zij ermee kunnen instemmen dat deze interpellatie wordt toegestaan.

Ik constateer dat de Staten met inwilliging van het interpellatieverzoek kunnen instemmen. De interpellatie zal worden gehouden na afhandeling van de ingekomen stukken van Gedeputeerde Staten en van de commissaris van de Koning.

De agenda wordt gewijzigd vastgesteld.

4. Opnieuw in stemming brengen van de motie inzake windturbineparken binnen de 12-mijlszone, van de leden Robesin en Babijn (PvZ), na staking der stemmen tijdens de statenvergadering van 1 november 2013

De **voorzitter**. Over de genoemde motie zou nu opnieuw moeten worden gestemd, maar de heer Babijn (PvZ) heeft hierover het woord gevraagd.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Naar aanleiding van het vooroverleg in het Presidium heeft mijn fractie besloten om deze motie in te trekken. Ik zou dit kunnen toelichten maar dat ga ik niet doen. Ik laat het hierbij. Deze kwestie is immers voldoende besproken in het Presidium.

De **voorzitter**. Misschien is het goed om heel open te zeggen dat in het Presidium de heer Babijn heeft gezegd dat hij voornemens was om de motie in te trekken. Dat doet hij nu.

Ik constateer dat het onderdeel van de agenda dat voorzag in het opnieuw in stemming

brenge van de genoemde motie, van de agenda is afgevoerd.

5. Ingekomen stukken

6. Brief van 23 oktober 2013 van KNFm Zeeland over subsidiestop ingaande 2014 (13023821)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te behandelen in de vergadering van de commissie BFW van 29 november 2013.

7. Brief van 6 november 2013 van de ANWB over aanwending extra inkomsten uit opcenten (13025192)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te betrekken bij de behandeling van Najaarsnota-2013 en Programmabegroting-2014.

8. Brief van 11 november 2013 van groep Zeeland Veilig i.o. over veiligheid Westerschelde (13025359)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te betrekken bij de behandeling van het statenvoorstel project Roode Vaart.

9. Verzoek van de heer Van Dijen (SP) van 13 november 2013 tot interpellatie over de voorgenomen fusie tussen SCOOP en de Zeeuwse Bibliotheek, volgens artikel 43 van het reglement van orde (13025850)

Reeds behandeld.

10. Ingekomen stukken GS en cvdK

11. Brief van GS van 29 oktober 2013 met samenwerkingsovereenkomst Roode Vaart (13023821)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brief te betrekken bij de behandeling van statenvoorstel project Roode Vaart.

12. Brief van GS van 5 november 2013 over DELTA-dividend (13025013)

13. Brief van GS van 12 november 2013 over bezuiniging als gevolg van lager DELTA-dividend (13025334)

14. Brief van GS van 12 november 2013 met antwoord op commissietoezegging 122 over begroting-2014 (13025337)

15. Brief van GS van 12 november 2013 over aanpassing Najaarsnota-2013, inclusief gewijzigde 1e begrotingswijziging-2014 (13025872)

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, deze brieven te betrekken bij de behandeling van de Najaarsnota-2013 en de Programmabegroting-2014.

16. Interpellatie over de voorgenomen fusie van SCOOP en Zeeuwse Bibliotheek

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik dank de Staten voor het feit dat zij de gelegenheid bieden om dit interpellatiedebat te houden.

Ik heb dit debat aangevraagd in de wetenschap dat de provincie niet gaat over het reilen en zeilen bij de Zeeuwse Bibliotheek. Wij hebben deze gemeenschappelijke regeling immers op 6 december 2007 op afstand gezet. Of toch niet? Bij de voorgenomen fusie van Zeeuwse Bibliotheek en SCOOP is de provincie natuurlijk via SCOOP nauw betrokken, en uitgerekend in de statuten van SCOOP staan veel taken en bevoegdheden vermeld waarvoor schriftelijke instemming van GS nodig is. Beide instellingen liggen in conclaaf over de invulling van de toekomstige taken en bevoegdheden. Dat heeft de bestuurlijke crisis van de afgelopen weken duidelijk gemaakt.

Voorzitter. Ik wil graag aan de hand van een tijdlijn enkele stappen van beide fusie-organisaties met u doornemen. Ik hoop dat het college mijn vragen kan en ook wil beantwoorden. Ik hoop op échte antwoorden. Waar het gaat om de Zeeuwse Bibliotheek spreek ik de wens uit dat de gedeputeerde meedenkt en zijn oordeel durft te

geven. Waar het gaat om SCOOP ga ik ervan uit dat dat gebeurt, want niemand is gebaat bij een schimmig schaduwscherm spel waarbij te veel vragen onbeantwoord blijven. De vragen die ik eerder heb ingediend, zal ik tijdens mijn reis door de tijd eventueel aanvullen met informatie die pas later tot mij is gekomen.

Voorzitter. Laten wij teruggaan in de tijd, om precies te zijn: naar de situatie van zes jaar geleden. In mei 2007 wordt de heer Guus Egas Reparaz lid van de raad van toezicht van de Zeeuwse Bibliotheek. Vervolgens maak ik een flinke stap, namelijk naar juli 2013. Op 9 juli 2013 komt er een brief namens GS, gericht aan de directies van SCOOP en Zeeuwse Bibliotheek. Onder het kopje "Profiel schets bestuurder fusie-organisatie" wordt het volgende gesteld: "Wij wijzen er evenwel op dat een eventuele keuze voor een externe kandidaat onmiddellijk leidt tot een aanzienlijke stijging van de frictiekosten, als gevolg van het dan onvermijdelijke vertrek van de huidige raad van bestuur van SCOOP.". Verderop wordt in dezelfde brief gesteld: "Zoals door de heer De Reu al is opgemerkt in het gesprek met de heer Egas Reparaz, zijn wij niet bereid om die kosten ook daadwerkelijk tot de frictiekosten te rekenen. Bij onze afweging over de hoogte van de provinciale bijdrage in de frictiekosten zullen wij voornoemde extra kosten dan ook buiten beschouwing laten.".

Voorzitter. In de vergadering van de commissie BFW van 8 november is hierbij al stilgestaan. Echter, op 22 oktober herhaalt de gedeputeerde dit standpunt tijdens een radio-interview met Omroep Zeeland. Ik concludeer dat de opmerking, gemaakt tijdens de genoemde vergadering van de commissie BFW, namelijk dat de gedeputeerde geen interview heeft gegeven, onwaar is.

In zijn afscheidssynopsis spreekt Guus Egas Reparaz over de eerder genoemde brief. Hij stelt onder meer: "Aan de orde zijn onoorbare politieke manipulaties tot aan het hoogste niveau van het provinciebestuur, om persoonlijke belangen van specifieke politieke cliënten te bedienen.". In de brief wordt voorts gesteld: "Zowel tijdens het bestuurlijk overleg van 12 december 2012 met de Zeeuwse Bibliotheek als in het extra bestuurlijk overleg met SCOOP op 20 juni 2013 is door de heer De Reu aangegeven dat het tempo van de bezuinigingen over de jaren 2013 t/m 2016 niet vastligt. Desgewenst kan door de organisaties een andere wijze van invoering worden gekozen, mits het eindresultaat voldoet aan de taakstelling vanaf 2016.".

Daarmee kom ik toe, voorzitter, aan mijn eerste vijf vragen. De gedeputeerde wil geen frictiekosten betalen als iemand anders dan de heer Van den Bout de nieuwe directeur wordt. Wordt daarmee de nieuwe organisatie niet voor een voldongen feit geplaatst? Immers, in de brief van 9

juli wordt duidelijk gesteld dat, als Van den Bout niet de nieuwe directeur wordt, GS zijn ontslagvergoeding niet gaat betalen. Dat zou dan dus de nieuwe organisatie moeten betalen, van geld dat er niet is. Er wordt immers bezuinigd. Voorzitter, dit is een pressiemiddel.

Waarom heeft de gedeputeerde tijdens de vergadering van de commissie BFW van 8 november ontkend dat hij op 22 oktober een interview heeft gegeven aan Omroep Zeeland, c.q. haar politieke verslaggever? Schat de gedeputeerde, gelet op de commotie in de voorbije periode, in dat de bestuurder van SCOOP nog wel het vertrouwen heeft van de medewerkers bij de Zeeuwse Bibliotheek? Is hij tegen die achtergrond wel de juiste man voor de nieuwe organisatie? Is het benoemen van een bestuurder niet een taak voor de raad van toezicht, in dit specifieke geval natuurlijk de raad van toezicht van de gefuseerde organisatie? Had en heeft de gedeputeerde de mening dat de fusie niet per se per 1 januari 2014 rond hoeft te zijn?

Tot zover, voorzitter, mijn vragen rondom "9 juli 2013". Ik ga een stapje verder. 22 juli 2013: Guus Egas Reparaz wordt interimdirecteur bij de Zeeuwse Bibliotheek. 11 september 2013: in het plan van aanpak, versie 11 september 2013, stelt de raad van bestuur van SCOOP het huidige toezichtmodel voor SCOOP te willen handhaven, met de opmerking dat de banden met de provincie wat losser kunnen dan nu het geval is, zonder dit concreet te specificeren. Naar aanleiding hiervan stel ik de volgende vragen.

Wordt met de voorgenomen fusie van SCOOP en Zeeuwse Bibliotheek, waarbij het huidige toezichtmodel voor SCOOP wordt gehandhaafd, de oprichting van de gelieerde instelling Zeeuwse Bibliotheek van 6 december 2007 niet ongedaan gemaakt? Was deze oprichting niet juist bedoeld om de statutaire bevoegdheid van de provincie te ontvlechten, terwijl dit met het toezichtmodel van SCOOP juist weer wordt teruggedraaid? Gaat deze "hervlechting" niet in tegen de wens van GS om de organisatie juist meer op afstand te zetten? Onderschrijft de gedeputeerde het plan van aanpak zoals de raad van bestuur het heeft opgesteld? Was, gelet op de statuten van SCOOP, voor dit plan van aanpak schriftelijke toestemming van GS nodig? Zo ja, is die toestemming dan verleend?

Voorzitter. Op 4 oktober komt de ondernemingsraad van de Zeeuwse Bibliotheek met een preadvies over de fusie, met daarin een verwijzing naar het rekenkamerrapport "Sturen op afstand". Op grond hiervan wordt gesteld: "De provincie is nog niet in alle gevallen geslaagd in het besturen op afstand en de verzakelijking van de subsidierelaties. Bij SCOOP is de beweging zelfs tegengesteld. De rekenkamer toont in haar onderzoek aan dat dit in tegenspraak is met het

uitgangspunt van autonomie. SCOOP staat namelijk niet op afstand van de provincie maar heeft zulke nauwe banden dat zij eerder kan worden gezien als een afdeling van de provincie dan als een onafhankelijke organisatie. In de woorden van de rekenkamer geldt dus dat er in het geval van SCOOP geen sprake meer is van sturen op afstand. SCOOP wordt als gevolg van een zeer vervaagende toezichtsrelatie nauw aan de provincie verbonden."

De ondernemingsraad merkt voorts op: "Het probleem dat bij de voorgenomen fusie rijst, is dat beide organisaties niet alleen branchevreemd zijn maar ook een heel verschillende bestuurlijke relatie met de provincie Zeeland hebben. Het is moeilijk om voor één van beide organisaties een bevredigende oplossing te vinden, gelet op de diepgaande verschillen". Verderop wordt in hetzelfde preadvies gesteld: "Zorgelijk is dat de provincie de status aparte van SCOOP als uitgangspunt lijkt te willen nemen voor de verhoudingen met de nieuwe organisatie". Voorzitter, ik concludeer dat, wanneer er wordt gekozen voor statuten naar het model van SCOOP, er sprake is van "hervlechting", terwijl de provincie de Zeeuwse Bibliotheek juist op afstand wilde zetten. Wanneer er echter wordt gekozen voor statuten naar het model van de Zeeuwse Bibliotheek, komen de prestatie-afspraken met SCOOP in gevaar omdat onderzoeksopdrachten die de provincie nu onderhands aan SCOOP gunt, niet meer zonder aanbestedingen aan SCOOP kunnen worden gegund. Daarmee verliest SCOOP mogelijk prestatie-afspraken en opdrachten voor onderzoeken, aangezien er dan sprake is van concurrentie.

Voorzitter. Op welke datum werd de provincie ervan op de hoogte gebracht dat het niet boterde tussen de raad van toezicht en de bestuurder van de Zeeuwse Bibliotheek? Waarom heeft de gedeputeerde de Staten niet van deze problematiek op de hoogte gebracht? Mocht door deze commotie de fusiedatum worden uitgesteld, als gevolg waarvan extra kredieten nodig zouden zijn, dan vallen dergelijke feiten toch onder de actieve informatieplicht? Welke mogelijkheden zag de gedeputeerde voor het informeren van de Staten tussen 1 en 22 oktober?

Voorzitter. 9 oktober: de raad van toezicht van de Zeeuwse Bibliotheek en de raad van toezicht van SCOOP presenteren, als onderhandelingsresultaat, een formele kadernotitie. Dit is het resultaat van een aantal weken van, zoals de bestuurder van de Zeeuwse Bibliotheek het noemde "geheime sessies", zonder de directeur-bestuurder. En dit, voorzitter, terwijl er in de raad van toezicht al die tijd werd volgehouden dat er slechts sprake was van een informeel oriënterend contact. Ik citeer: "Geen agenda, geen notulen, geen besluiten". In de genoemde kadernota

schrijven de beide raden van toezicht: "Met elkaar zijn wij ervan overtuigd dat het moet lukken om de gestelde termijn van 1 januari 2014 te halen.". Verderop wordt gesteld: "Wij geven aan de bestuurders de opdracht om te komen met voorstellen die de zeggenschap van de stakeholders" --lees: de provincie-- "zichtbaar maken en die effectief zullen kunnen meewerken aan vertrouwen wekken en houden in de samenleving en de stakeholders in brede zin."

In dezelfde notitie wordt voorts gesteld: "Gezien de aard en het doel van de SCOOP-werkzaamheden bestaat er tussen de provincie en SCOOP een "prefered provider-relatie". Deze heeft ook zijn weerslag gekregen in de huidige statuten van SCOOP. Om deze relatie voort te kunnen zetten nadat de fusie een feit is geworden, zal daar in de nieuwe statutaire uitwerking van de fusiecombi rekening mee gehouden worden.". Ook geeft de kadernotitie een duidelijke richting aan voor het benoemen van de nieuwe bestuurder: "Bij gebleken gelijke geschiktheid wordt aan de interne kandidaat de voorkeur gegeven.". Een volgende quote die ik heel treffend vind, maar die hier enigszins buiten staat, is: "Inschakeling van een derde partij, deskundig in werving en selectieprocedures, is gewenst en noodzakelijk. Daarbij verdient een randstedelijk bureau de voorkeur, gezien de hoge mate van bestuurlijke verknopingen en verwevenheden."

Voorzitter. Zijn de taken van de raad van toezicht en de bestuurder voldoende gesplitst? Ik zie deze vraag graag beantwoord zowel voor SCOOP als voor de Zeeuwse Bibliotheek. Is het niet zo dat onderhandelen over een fusie tot het takenpakket van de bestuurder behoort? Ook wat dit betreft graag antwoorden met betrekking tot SCOOP én Zeeuwse Bibliotheek. Volgens welk lid van artikel 9 inzake de bevoegdheden van de raad van toezicht, vermeld in de statuten van SCOOP, valt het opstellen van een plan van aanpak voor een fusie onder de bevoegdheid van de raad van toezicht? In hoeverre heeft de provincie via SCOOP een rol gespeeld bij de totstandkoming van de kadernotitie? Moet een raad van toezicht geen openheid geven met betrekking tot de gesprekken die hij voert? Ook hier graag een antwoord voor zowel SCOOP als Zeeuwse Bibliotheek. Is de raad van toezicht, gelet op het feit dat hij buiten zijn bevoegdheden treedt, naar het oordeel van de gedeputeerde nog steeds in staat om zijn taak te vervullen? Hoe verhoudt, naar de mening van de gedeputeerde, de totstandkoming van de kadernotitie zich tot de "governance code cultuur", de statuten en de bevoegdheden van de raad van toezicht, zowel bij de Zeeuwse Bibliotheek als bij SCOOP? Waar het gaat om de vorming van de raad van toezicht in de gefuseerde organisatie stel ik de vraag of de gedeputeerde wil en kan vasthouden aan een onafhankelijke raad van

toezicht in het bestuurlijke overleg met SCOOP en Zeeuwse Bibliotheek. Ik verkrijg wat dit betreft graag een toezegging.

Voorzitter. Wij gaan verder in de tijd, naar 10 oktober 2013. In een gesprek tussen de bestuurder van de Zeeuwse Bibliotheek en de raad van toezicht blijkt er sprake te zijn van een fundamenteel verschil van inzicht. De raad van toezicht trekt de conclusie dat er per onmiddellijk geen prijs meer wordt gesteld op "de kritische houding inzake het beoogde fusieproces" van de bestuurder. De raad van toezicht van de Zeeuwse Bibliotheek kende de heer Egas Reparaz al ruim zes jaar. Plotsklaps echter, van het ene moment op het andere, is de manier van communiceren van de interim-directeur te direct en te kritisch. Dit is niet zomaar een probleem, maar een probleem dat een onmiddellijk ontslag of een onmiddellijke ontslagname rechtvaardigt. Was het ontslag van de heer Egas Reparaz niet eerder te voorzien? Hij heeft immers zes jaar deel uitgemaakt van de raad van toezicht. Welke conflicten hebben hieraan ten grondslag gelegen?

Voorzitter. De bestuurder geeft aan dat de provincie hierbij een rol heeft gespeeld. Hij noemt dit een "politieke interventie vanuit de provincie". Ik citeer de afscheidssynopsis van de heer Egas Reparaz, waaruit naar voren komt dat over hem werd gezegd: "De heer Egas Reparaz loopt ons bij het realiseren van de overname van de Zeeuwse Bibliotheek voor de voeten en dient per onmiddellijk verwijderd te worden.". Verderop wordt in de synopsis gesteld: "Een loopje wordt genomen met de belangen van het personeel van de Zeeuwse Bibliotheek, door te dreigen verplichtingen niet na te komen. Alleen het dreigen daarmee is natuurlijk al een effectief instrument van manipulatie.".

Dit zijn serieuze aantijgingen, voorzitter. Ik benoem ze hier omdat ik mij zorgen maak over het verloop van de fusie. Ik stel er geen vragen over maar wil graag het college in de gelegenheid stellen om naar aanleiding hiervan met een weerwoord te komen.

Op 11 oktober 2013 organiseert de raad van toezicht een personeelsbijeenkomst in de aula. De boodschap is: Guus Egas Reparaz gaf op 10 oktober per onmiddellijk zijn opdracht terug omdat hij van mening was dat die onuitvoerbaar was.

Voorzitter, de bestuurder geeft het volgende aan: "Ik ben niet weggelopen van mijn opdracht; ik ben weggejaagd van mijn verantwoordelijkheid door de raad van toezicht.". Vervolgens moest de raad van toezicht erkennen dat er inderdaad geen sprake was van ontslagname. Twee weken later, op 25 oktober, diende men de ontslaaanvraag in.

Voorzitter. Op 21 oktober 2013 stelde Corrie van de Velde, voorzitter van de ondernemingsraad van de Zeeuwse Bibliotheek en FNV-lid, het volgende: "De directeur had het vertrouwen van de organisatie. Wij geloofden in zijn plannen. Hij vond

dat een fusie per 2014 niet haalbaar was en dat is de ondernemingsraad met hem eens. De raad van toezicht roemde hem om het winnen van het vertrouwen, maar vanuit de raad van toezicht hebben wij begrepen dat het ontslag ging om zijn optreden naar externe partners.". Gedeputeerde De Reu zegt hierover op 21 oktober: "Ik weet de reden van het conflict niet. Ik weet ook niet waarom de vorige interim ermee stopte, maar ik denk dat Egas Reparaz het beleid van de vorige ad interim-bestuurder voortzette.".

Hoe verklaart de gedeputeerde dat de raad van toezicht alles binnen zijn organisatie op het spel zet, de OR passeert, de eigen statuten en regels breekt, met als enig doel om zijn bestuurder te vervangen? Hoe verhoudt dit zich tot het feit dat de Zeeuwse Bibliotheek, sinds het vertrek van de heer Brandenburg, interim-directeur na interim-directeur moet ontslaan ofwel de deur moet wijzen?

Op 14 oktober 2013 start de raad van toezicht een wervings- en selectieproces voor een nieuwe interim-bestuurder. In het genoemde interview wordt door Corrie van de Velde gesteld: "De procedure is niet juist gevolgd. Zo is er geen adviesaanvraag naar de OR gestuurd, terwijl binnen drie dagen het wervings- en selectieproces voor een nieuwe ad-interim al in gang was gezet. Wij hebben alleen een gesprek gehad waarin gesteld werd dat er ruggespraak met de directeur was en dat hij zou nadenken.". Voorzitter. Is, naar de mening van de gedeputeerde, de raad van toezicht van de Zeeuwse Bibliotheek nog in staat om zijn taak te vervullen?

In zijn brief van 18 oktober 2013 zegt het personeel het vertrouwen op in de raad van toezicht, die verantwoordelijk wordt gehouden voor de bestuurscrisis bij de Zeeuwse Bibliotheek. Tijdens de commissievergadering van 8 november 2013 beweert de gedeputeerde dat deze brief door drie mensen is ondertekend. Echter, van de 132 personeelsleden stemden er 79 vóór het opzeggen van het vertrouwen in de raad van toezicht. Zij eisten het onmiddellijk vertrek van de raad, zonder in opvolging te voorzien. Zes personen stemden blanco omdat zij zich om wille van hun functie niet konden uitspreken, bijvoorbeeld het lidmaatschap van MT of OR. De overige personeelsleden stemden niet, hetgeen niet wil zeggen dat zij zich daarmee expliciet uitspraken voor vertrouwen in de raad van toezicht. Een en ander is per brief aan het personeel meegedeeld. Voorzitter. Is er naar het oordeel van de gedeputeerde nog steeds geen sprake van een bestuurscrisis?

Op 5 november 2013 beantwoordt het college van GS vragen van de VVD-fractie. Is de fusie tussen SCOOP en Zeeuwse Bibliotheek op welke manier dan ook afgedwongen of opgelegd door GS, zo is gevraagd. Het antwoord van het college luidt: neen, het betreft hier een besluit van beide raden van toezicht d.d. 11 oktober 2012.

Voorzitter, volgens de statuten van SCOOP moet er voor ingrijpende wijzigingen schriftelijke instemming zijn van GS. Daarnaast bieden deze statuten veel ruimte voor bemoeienis van GS. Ontkent de gedeputeerde enige rol van het college bij het besluit om deze organisaties te fuseren? Volgens welk artikel, en welk lid van dat artikel, van de statuten van SCOOP kan de raad van toezicht besluiten tot fusie, indien de raad van bestuur daartoe eerder heeft besloten, volgens welk artikel en welk lid daarvan?

Een andere vraag van de VVD-fractie was: was het college op de hoogte van de onrust? Het antwoord van het college luidt: neen. Voorzitter. De gedeputeerde beweert dus niet op de hoogte te zijn van de onrust, maar een presentator van Omroep Zeeland verkondigt op 22 oktober 2013 dat de provincie al sinds begin oktober weet dat het niet botert tussen raad van toezicht en bestuurder. Sterker nog, tijdens de vergadering van de commissie BFW van 8 november 2013 zegt de gedeputeerde zelfs dat hij sinds augustus weet dat er commotie is.

Voorzitter. Ik heb nog enkele aanvullende vragen voor de tweede termijn. Echter, gelet op de status van het interpellatiedebat krijgt de gedeputeerde maar één termijn. Ik besef dat er veel informatie terecht is gekomen op het bord van mijn gewaardeerde en minder gewaardeerde statencollega's en daarom wil ik, vóór ik verder ga, mijn collega's vragen om in te stemmen met een tweede termijn voor de gedeputeerde, en om mij de kans te geven om daarop nog kort te reageren. Voorzitter, wilt u dit in stemming brengen?

De **voorzitter**. U heeft de gedeputeerde ontzettend veel vragen voorgelegd. Ik kan mij voorstellen --het is een wedervraag aan uw adres-- dat u uw voorstel inzake een tweede termijn nader bespreekt nadat de gedeputeerde op uw vragen en opmerkingen heeft gereageerd.

De heer **Van Dijen** (SP). Dat brengt mij in een lastig parket, voorzitter. Immers, wordt mijn verzoek inzake een tweede termijn afgewezen, dan kan ik de aanvullende vragen waarover ik zojuist sprak, niet meer stellen. De gedeputeerde kan die vragen dan ook niet meer beantwoorden.

De **voorzitter**. U heeft al heel veel vragen gesteld. Kunt u die aanvullende vragen nu niet "puntig" meenemen? Ik stel deze vraag mede omdat ik natuurlijk ook de orde van deze hele vergaderdag moet bewaken. Wij hebben ook nog een Najaarsnota en een begroting...

De heer **Van Dijen** (SP). Dan ga ik vrolijk verder...

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Er zijn inderdaad heel veel vragen gesteld en de heer Van

Dijen heeft er nog méér. Ik kan mij goed voorstellen dat hij ook zijn aanvullende vragen wil stellen, maar gelet op de hoeveelheid en de gedetailleerdheid van de vragen kan er worden gedacht aan de mogelijkheid om in deze vergadering alleen de eerste termijn af te handelen en, eventueel, in een volgende vergadering in tweede termijn hierover te spreken.

De heer **Van Dijen** (SP). Dat zou ik de heer Bierens niet willen adviseren, voorzitter, omdat je dan weer krijgt dat er bestuurlijk wordt overlegd, dat er bepaalde dingen gaan gebeuren... Ik zou graag nu het hele interpellatiedebat willen houden en dat debat niet halverwege willen schorsen om het op een later moment voort te zetten.

De **voorzitter**. Ook omdat wij vandaag nog veel te doen hebben, vraag ik u toch om nu even uw aanvullende vragen te stellen. Als wij deze discussie straks ook nog in tweede termijn gaan voeren, denk ik dat wij veel tijd verliezen. U stelt terecht dat volgens het reglement van orde de gedeputeerde één termijn heeft, en ik zou willen proberen om het daar ook bij te houden.

De heer **Van Dijen** (SP). Naar mijn weten, voorzitter, heb ik een verzoek gedaan overeenkomstig het reglement van orde. Dat betekent dat de leden van de Staten daarover stemmen. Ik zou het oordeel hierover graag aan de statenleden willen overlaten, vooral ook gelet op het feit dat ook zij een termijn hebben. Wellicht willen ook zij op de reactie van de gedeputeerde reageren.

De **voorzitter**. U heeft het reglement van orde goed bestudeerd, en ik ook, gelukkig... Mijn vraag is of u nu, in eerste termijn, nog even puntig de aanvullende vragen kunt stellen. Uw verzoek om eventueel van het reglement van orde af te wijken - en toch een tweede termijn toe te staan-- komt dan aan de orde nadat de gedeputeerde heeft gereageerd.

De heer **Van Dijen** (SP). Ja, ach, waarom niet... Dan gaan we verder waar we gebleven waren.

Voorzitter. Tijdens de vergadering van de commissie BFW van 8 november spreekt de gedeputeerde uit dat hij al sinds augustus weet van de commotie, maar dat hij daarbuiten is gebleven. Die commotie was echter wel direct het gevolg van de fusie, waarbij niet alleen de raad van toezicht van de Zeeuwse Bibliotheek was betrokken, maar ook de raad van toezicht van SCOOP. Hoe kwalificeert de gedeputeerde de term "commotie" dan? Waar ging die specifiek over? Hoe kan de gedeputeerde ergens "buiten blijven" als hij via de raad van toezicht van de fusiepartner direct wordt betrokken bij de oorzaak van deze commotie? Ik

verwijs naar het bestuurlijk overleg tussen beide partners, waarbij de gedeputeerde aanwezig is geweest.

In de statuten van SCOOP staat bij de bevoegdheden van de raad van toezicht, artikel 9, niets over de bevoegdheid om te komen tot een kadernota. Voorzitter, erkent de gedeputeerde dat daarmee de raad van toezicht buiten zijn bevoegdheid is getreden?

In het plan van aanpak d.d. 9 september 2013 staat: "De provincie Zeeland heeft bij monde van gedeputeerde De Reu in het bestuurlijk overleg van 22 augustus jl. over de toekomstige bestuurlijke relatie met de fusie-organisatie nadere mededelingen gedaan. Het college van Gedeputeerde Staten heeft aangegeven te gaan over de benoeming van de leden van de raad van toezicht, en iets te mogen vinden van de benoeming van de bestuurders". Dit gaat, voorzitter, over de toekomstige fusie-organisatie. Ontkent de gedeputeerde het doen van deze uitspraak? Hoe verhoudt dit citaat zich tot de uitspraak van de gedeputeerde in de commissie BFW van 8 november, waarbij hij stelde: "Het is aan de nieuwe gefuseerde organisatie om een keuze te maken voor haar bestuurder"?

Voorts staat in het plan van aanpak van 9 september 2013: "De bestuurlijke verhouding met de provincie Zeeland dient goed te worden beschreven. Dit betekent dat de zaken waarover je met elkaar spreekt, goed geregeld en vastgelegd moeten worden: benoemen van de leden van de raad van toezicht, overleg over de benoeming van de bestuurders, afspraken over bestuurlijk overleg en prestatiecyclus, de wettelijke eisen betreffende bibliotheekfunctie en de teksten aangaande de provinciale onderzoeksopdracht.". Voorzitter, ontkent de gedeputeerde dat hiermee in feite de Zeeuwse Bibliotheek bij SCOOP wordt ingelijfd?

In het voorgestelde model worden benoemingen door GS gedaan. De Zeeuwse Bibliotheek heeft echter nog een andere belangrijke partner, de gemeente Middelburg. Hoe wil GS nu, in het kader van de voorgestelde statuten, de borging regelen ten behoeve van de gemeente Middelburg?

Voorzitter. Vervolgens vraag ik aandacht voor de reactie van de bestuurder op de kadernota: "De werkzaamheden van SCOOP zijn belangrijk maar geen wettelijke taken. Het ontwijken van de mededingings- en aanbestedingsregelingen via de statuten van een organisatie met wettelijke taken, is oneigenlijk en past niet. In de memorie van toelichting bij de ontwerp-bibliotheekwet wordt op de onwenselijkheid van deze situatie gewezen. Dit is een belangrijk aandachtspunt."

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. U wenst natuurlijk dat ik hierop kort en bondig reageer. Ik kies ervoor om mij te houden aan de vragen die wij schriftelijk

hebben ontvangen bij het interpellatieverzoek. Daardoorheen zal ik de aanvullende vragen van de heer Van Dijen weven. Wellicht neemt hij het mij niet kwalijk dat ik die vragen niet allemaal letterlijk heb kunnen noteren. Als ik dat had gedaan, zou ik hebben vergeten om te luisteren naar datgene wat hij zei.

Meer in het algemeen denk ik dat het goed is om terug te gaan in de tijd en te constateren dat vanaf 2010 de Zeeuwse Bibliotheek en SCOOP, bij monde van hun directeuren, tegenover het vorige college van GS hebben aangegeven dat zij kiezen voor intensieve samenwerking. Dat betekent: streven naar een nieuw kennis- en informatieplatform, met daarbij --na verloop van tijd-- de wens om een gezamenlijke huisvesting te realiseren. Dat proces is stap voor stap verder gegaan. Van het geuite voornemen om te komen tot intensivering van de samenwerking --met uiteindelijk de mededeling van de raden van toezicht dat men tot het voornemen tot fusie had besloten-- heeft het college van GS met instemming kennisgenomen. Wij hebben het streven naar een nieuw kennis- en informatieplatform ondersteund. Tijdens de statenvergadering van december 2012, de discussie over de kerntaken en de bezuinigingen, hebben wij onomwonden gezegd: dit is een goed toekomstgericht streven, mede gelet op nieuwe taken, verwachtingen en eisen, zeker ook in het kader van de nieuwe bibliotheekwet. Bij de genoemde discussie is ook de wetenschappelijke bibliotheekfunctie van de Zeeuwse Bibliotheek aan de orde geweest. Dat is geen wettelijke taak. In die vergadering werd een belangrijk besluit genomen, namelijk dat het voorgenomen bezuinigingsbedrag werd verlaagd, gelet op de plannen die door de beide raden van toezicht en raden van bestuur waren aangekondigd.

In het laatste stadium van de gesprekken die nu zijn en worden gevoerd met beide bestuurders en raden van toezicht --er zullen er nog vele volgen, verwacht ik-- is de vraag aan de orde geweest of de fusie per 1 januari 2014 wel of niet mogelijk zou zijn. Het ligt eraan, voorzitter, wat je dan onder "fusie" verstaat. Een volledige fusie met cultuurverandering, toedeling van nieuwe functies en taken enz. enz., is natuurlijk een proces dat langer duurt dan enkele maanden. Echter, gelet op de financiële kaders die de Staten hebben gesteld, was en is het nodig om per 1 januari 2014 één begroting te presenteren. Daarvoor heb je één organisatie nodig, met statuten en één begroting. Tegen die achtergrond hebben beide bestuurders --toen wij de discussie over de bezuinigingen voerden-- de vraag voorgelegd: geeft u ons één bedrag voor beide instellingen gezamenlijk, zodat wij dat in de nieuwe begroting kunnen verwerken. De Staten hebben in dezelfde lijn besloten.

Per 1 januari 2013 is een interim-directeur aangesteld die gedurende een halfjaar haar werk heeft verricht. Deze zomer is zij vertrokken en moest er een nieuwe interim-directeur worden benoemd. In het bestuurlijke overleg dat wij hierover hebben gehad, is gevraagd wat de reden van dat vertrek was. Wij hebben wat dit betreft niet een echt duidelijke argumentatie, maar ik vermoed --let wel: ik vermoed-- dat het geheel niet helemaal naar behoren functioneerde. Het kan ook zijn dat de interim-bestuurder op dat moment wellicht andere werkzaamheden had omdat zij niet hier uit de regio kwam.

Vervolgens is door de toenmalige voorzitter van de raad van toezicht een gesprek met ondergetekende aangevraagd. Daarbij deelde hij mee dat het zijn voornemen was om als voorzitter van de raad van toezicht te stoppen en op te gaan treden als voorzitter van de raad van bestuur. Hij vroeg mij wat mijn mening daarover was. Ik heb hem gezegd: wellicht heb ik daar een mening over, maar die ga ik helemaal niet ventileren omdat het college van GS zich niet bemoeit met de benoeming van bestuurders. Dat is steeds het credo geweest, voorzitter. In hetzelfde gesprek werd aangekondigd dat beide raden van toezicht de profielschets voor de nieuwe bestuurder zouden opstellen met een extern bureau. Ik heb daar kennis van genomen.

Voorts heb ik erop gewezen dat ons het verzoek was voorgelegd om als provinciaal bestuur de frictiekosten, verbonden aan de voorgenomen fusie, te betalen. Ik heb duidelijk gemaakt --dat is de strekking van de brief geweest; zo staat het er-- dat wij ons niet kunnen voorstellen dat de directeur van SCOOP ook nog directeur zou zijn. Wij gingen en gaan ervan uit dat er één nieuwe directeur komt, en geen twee. Wij hebben dan ook aangenomen dat hij zou vertrekken als bestuurder, ongeacht de vraag --hierover zijn in de commissie duidelijke uitspraken gedaan-- welke functie de directeur van SCOOP vervolgens zou krijgen, binnen of buiten SCOOP. Ook daarmee bemoeien wij ons niet. Echter, zo hebben wij gesteld, wij beschouwen dit niet als kosten ten gevolge van bezuiniging, maar als kosten die voortkomen uit de fusie. Dat is een ander verhaal en dus zullen wij deze kosten niet voor onze rekening nemen. Dat is, voorzitter, datgene wat in de bedoelde brief is gesteld. De leden van de Staten zullen, net als ik, op verschillende momenten hebben gehoord dat conclusies, interpretaties, gevolgtrekkingen, voortkomend uit de genoemde zinsnede, alle kanten zijn opgegaan. Daar houd ik mij verder niet mee bezig. Ik heb aangegeven wat er in de brief staat; dat is wat ermee bedoeld is.

Voorzitter. Vlak voor de zomervakantie trad een nieuwe interim-bestuurder aan, in de persoon van de voormalige voorzitter van de raad van toezicht. Ik heb in het gesprek hierover gezegd dat

ik dit een curieuze oplossing vond, maar het was aan de raad van toezicht om hierover te besluiten, en dat is ook gebeurd. Wij hebben hierover een brief gestuurd, om vast te leggen datgene wat wij in dat gesprek hebben gedeeld. De Staten beschikken over die brief. Vervolgens is het zomervakantie geworden. Bij terugkomst waren er --hoe zal ik het zeggen?-- her en der signalen. Iemand schreef een e-mail; iemand zei er eens wat over, in de zin van: het gaat ineens de andere kant op binnen de Zeeuwse Bibliotheek.

Voorzitter, is dat "commotie"? Dat zou kunnen. Ik ben er niet direct zó van onder de indruk wanneer er iets gebeurt, dat ik dat dan beschouw als "commotie". Wij hebben niet onmiddellijk de telefoon gepakt om te vragen wat er aan de hand is. Wij hebben steeds het hele proces nadrukkelijk beschouwd als vallend onder de verantwoordelijkheid van de beide raden van toezicht, totdat wij een bestuurlijk overleg hadden waaruit naar voren kwam dat er inderdaad sprake was van volstrekt andere opvattingen en inzichten bij de nieuwe voorzitter van de raad van bestuur van de Zeeuwse Bibliotheek, de bestuurders van SCOOP en, zoals na verloop van tijd bleek, ook bij de raad van toezicht van de Zeeuwse Bibliotheek.

Voorzitter. De heer Van Dijen citeert uit een preadvies van de ondernemingsraad dat ik niet ken, en uit een opgesteld plan van aanpak dat ik niet ken. Hij komt met allerlei beschouwingen met betrekking tot de statuten --dat zijn de huidige statuten-- en daarmee heeft hij terecht een punt. Welke statuten voor de nieuwe instelling zouden er opgesteld moeten worden, gelet op de grote verschillen die hij terecht constateert tussen de huidige statuten van de Zeeuwse Bibliotheek en van SCOOP? Tijdens het laatste bestuurlijke overleg, dat collega Van Heukelom en ik hebben gehad met de beide raden van toezicht, hebben wij gezegd: laat u adviseren --in juridische zin, buiten het ambtelijke apparaat-- over wat goede statuten zouden kunnen zijn. Wij hebben meegegeven dat wij het, gelet op het grote verschil tussen enerzijds Zeeuwse Bibliotheek en anderzijds SCOOP, wenselijk vinden dat er statuten worden opgesteld die vergelijkbaar zijn met die van andere gelieerde instellingen, zoals we ze in Zeeland hebben. Ik denk hierbij aan SCEZ, Zeeuws Museum enz. Wij hebben dit als wens meegegeven en vervolgens zijn, naar ik aanneem, de bestuurders en de raden van toezicht daarmee aan de slag gegaan.

Wellicht, voorzitter, dat dit ook in het genoemde plan van aanpak staat maar ik zeg nogmaals dat wij dat plan niet kennen. Wij willen het, tussentijds, ook niet kennen omdat het proces zijn verloop heeft onder de verantwoordelijkheid van de bestuurders en de toezichthouders van beide instellingen. Wij zijn in afwachting van de voorstellen die zij ons zullen voorleggen en die wellicht in het plan van aanpak staan.

De heer Van Dijen citeert voorts uit de synopsis van de toespraak van de heer Egas Reparaz, enkele weken geleden gehouden. Voorzitter. Dat stuk is wijd en zijd verspreid en ook wij hebben er kennis van genomen. Je zou kunnen zeggen dat hieruit teleurstelling over de gang van zaken naar voren komt, naast opvattingen over datgene wat deze of gene al dan niet zou hebben gedaan. Of datgene wat daar is gezegd nu waar is of niet, dit heeft --zoals dat ook voor de Staten geldt-- bij ons geleid tot zorgen over de hele voortgang van dit proces.

Inmiddels is voor de Zeeuwse Bibliotheek een nieuwe interim-bestuurder benoemd. Wij hebben ons laten informeren door beide raden van toezicht, op de ochtend voorafgaande aan de commissievergadering van 8 november, hetgeen wij hebben meegedeeld. Bij die gelegenheid hebben beide raden ons meegedeeld dat er geen sprake is van een bestuurscrisis, dat er geen brief van de ondernemingsraad is waarin het vertrouwen in de raad van toezicht zou zijn opgezegd en dat er wél brieven zijn verschenen maar dat die zijn geschreven door drie personen. Ik citeer nu de raad van toezicht. Ik heb die brieven niet gezien en ik ken wat dat betreft zeker ook geen namen. Ook hebben wij bij die gelegenheid gehoord dat het voornemen tot een institutionele fusie per 1 januari 2014 onverkort wordt gehandhaafd. Men moet zich hierbij voorstellen dat er een nieuw instituut bestaat, met één begroting en nieuwe statuten, wellicht ook met een nieuwe bestuurder; ik weet niet in welk tempo dit nu gaat, maar de tijd vordert. Wij wachten nu de voorstellen van beide raden van toezicht af, zoals ze ons zijn toegezegd.

Vervolgens, voorzitter, ga ik meer specifiek in op de vragen van de heer Van Dijen, die ik vooraf schriftelijk van hem heb gekregen. Daarbij verwijs ik ook naar de artikel 44-vragen van de fracties van D66 en VVD, naar de daarop gegeven antwoorden en naar de discussie in de commissie.

Ik meen dat ik de vraag over de frictiekosten al heb beantwoord. Waar het erom gaat dat de fusie niet per se per 1 januari 2014 rond hoeft te zijn, kan ik zeggen dat het te maken heeft met de vraag in welke stappen en op welke onderdelen men de fusie wil realiseren. Ik noem in dat verband opnieuw de "institutionele" fusie per 1 januari.

Vervolgens is er de vraag op welke datum wij ervan op de hoogte werden gebracht dat het niet boterde tussen de raad van toezicht en het bestuur van de Zeeuwse Bibliotheek. Voorzitter, dat is in augustus geweest. Toen is gemeld dat de raad van toezicht van oordeel was dat de opdracht, zoals door hem geformuleerd voor de nieuwe interim-bestuurder, niet correct werd uitgevoerd. Welnu, daar hebben wij kennis van genomen. Wordt mij gevraagd wanneer dit precies was --de heer Van Dijen heeft de geschiedenis zeer gedetailleerd weergegeven-- dan kan ik die vraag helaas niet

beantwoorden, maar het is, zeg maar, de tweede helft van augustus geweest.

Is dit "commotie"? Voorzitter. Het zou toch wonderlijk zijn wanneer een dergelijk proces --fusieprocessen gaan altijd gepaard met "gedoe"-- in volstrekte stilte en rust zou plaatsvinden. Natuurlijk is dat niet het geval. Op uitnodiging van beide directeuren heb ik op enig moment het gezamenlijk personeel van Zeeuwse Bibliotheek en SCOOP toegesproken, waarbij ik de mensen veel sterkte en wijsheid heb toegewenst omdat dergelijke processen moeilijk verlopen. Ze verlopen zeker niet in alle rust en er worden ook fouten gemaakt. Waar worden er in dergelijke processen géén fouten gemaakt?

Voorzitter. Omdat wij hierbij niet op de schouders zitten van bestuurders en toezichthouders, hebben wij ons nadrukkelijk niet bemoeid met dit hele proces, en dus hebben wij de Staten hierover niet geïnformeerd. Daar zit ook een beetje een principiële kant aan. De Staten hebben de kaders gesteld met betrekking tot de bezuinigingen en de financiën. Wij zijn dat proces aan het uitvoeren, met alle instellingen die ermee te maken hebben. Er zijn instellingen die op hun manier oplossingen zoeken en vinden. Je ziet dat het ene traject gemakkelijker verloopt dan het andere.

Hebben wij vertrouwen in de kwaliteit en de capaciteit van de raad van toezicht? Voorzitter. Op 8 november hebben wij te horen gekregen dat er een nieuwe interim-bestuurder is die voortvarend --en, naar het schijnt, met nieuw vertrouwen-- het hele proces weer oppakt. Ook hebben wij gehoord dat er geen brief van de ondernemingsraad is, waarin het vertrouwen wordt opgezegd. Op grond hiervan concluderen wij dat de raden van toezicht van zowel SCOOP als de Zeeuwse Bibliotheek volstrekt in staat zijn om dit proces verder af te ronden.

Voorzitter. Ik geef geen antwoord op de vraag of de directeur van SCOOP nu volledig vertrouwen heeft om eventueel enz. enz. Als ik dat zou doen, zou ik toch wel heel wonderlijke uitspraken doen in deze vergadering. Dan zou ik al datgene wat ik hiervoor heb gezegd over onze rol en onze bevoegdheden, ontkennen. Ik laat mij er dus niet over uit. Dat hoort allemaal bij het proces dat verband houdt met het voornemen tot fusie.

Wat ik óók niet doe, voorzitter, is ingaan op --hoe zal ik het zeggen?-- slogans, uitspraken, "frames" enz., in de zin van: "wij worden ingelijfd", die soms beeldend in de PZC zijn weergegeven. Het zijn gevoelens van onrust, boosheid, teleurstelling enz. Ik ga ervan uit dat de nieuwe bestuurders ook met dergelijke gevoelens zorgvuldig omgaan.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat hij alle vertrouwen heeft

in de zittende raden van toezicht dat die eruit zullen komen. Dat heb ik toch goed gehoord? Verder vraag ik mij af of de gedeputeerde een termijn kan noemen.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Tijdens de vergadering van de commissie BFW van 8 november heeft mijn fractie gesteld dat de Staten een besluit hebben genomen met betrekking tot de omvang van de bezuinigingen. Wij hebben kennis mogen nemen van het feit dat GS van mening zijn dat het wat betreft de bezuinigingen die voor SCOOP en de Zeeuwse Bibliotheek gelden, een miljoen minder kan. Daar geeft men althans de ruimte voor. Welnu, daar zijn wij het absoluut niet mee eens. Wij vernemen graag van de gedeputeerde wat nu de afweging is geweest die ertoe heeft geleid dat deze ruimte wordt geboden. Ons inziens wordt op deze wijze in feite een statenbesluit genegeerd.

De heer **De Putter** (VVD). Voorzitter. Bij fusieprocessen draait het altijd om bepaalde onderdelen, waarvan er enkele cruciaal zijn: communicatie en, bovenal, respect voor elkaars rol en positie. Wat dat betreft zijn er ook in het onderhavige proces enkele rollen te definiëren: de rol van de raad van toezicht en het bestuur van SCOOP en van de raad van toezicht en het bestuur van de Zeeuwse Bibliotheek versus de rol van de provincie of één van haar bestuurders. Als de instellingen zelf het voornemen uitspreken om te fuseren, denk ik dat het past om afstand te houden. Echter, er is ook iets anders aan de hand. Het komt mij als nogal bijzonder voor dat heel veel statenleden signalen en informatie krijgen waaruit blijkt dat het al een aantal maanden niet bepaald rustig is. Natuurlijk ben ik het met de gedeputeerde eens dat er in een fusieproces altijd sprake is van "reuring". Ik houd niet van woordspelletjes, ook vandaag niet. Of de gedeputeerde dit nu "commotie" of "onrust" noemt, dat er bij alle partijen zorgen leven, op grond van eigen rollen en verantwoordelijkheden, is zonder meer duidelijk. Tegen die achtergrond is het antwoord van de gedeputeerde op mijn vraag --was u op de hoogte van de onrust?-- bijzonder, namelijk "neen".

Ook de heer Van Dijen heeft aandacht gevraagd voor de brief van het college van 16 juli, waarin wordt ingegaan op de profielschets voor de bestuurder van de fusie-organisatie. Ook in de commissie BFW is gesteld dat een eventuele externe kandidaat onmiddellijk leidt tot een aanzienlijke stijging van de frictiekosten, zulks als gevolg van het "onvermijdelijke" vertrek van de huidige raad van bestuur van SCOOP. Ik verzoek de gedeputeerde om nader aan te geven wat hij hier nu exact mee bedoelt. Ook in de commissie is hierover gesproken, maar het is nog niet helemaal duidelijk.

Voorzitter. Ik leg de gedeputeerde de volgende vraag voor: als u terugkijkt op dit proces, tot de dag van vandaag, komt u dan niet tot de conclusie dat het wellicht verstandiger, beter was geweest om de Staten op een andere manier te informeren dan u tot nu toe heeft gedaan? Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat wij vaak wél in de PZC bepaalde zaken konden lezen; "waar" of "niet waar" is in dit verband eigenlijk niet ter zake doende. Het is toch handig wanneer je als volksvertegenwoordiger door je bestuurder wordt geïnformeerd en van zijn kant hoort wat in zo'n verhaal in ieder geval zijn mening en zijn lezing zijn. Hoe denkt de gedeputeerde hierover?

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik kan mij vinden in de vragen die door de VVD-fractie zijn gesteld. Ik zal ze niet herhalen, ook niet op andere wijze geformuleerd.

In de commissie BFW is gesproken over de brief van juli 2013, waarin expliciet in de richting van de raden van bestuur wordt gesteld dat de keuze voor een externe kandidaat onmiddellijk zal leiden tot een aanzienlijke stijging van de frictiekosten en dat die kosten niet door het college voor zijn rekening worden genomen. De gedeputeerde heeft hierover in de commissie gezegd: dit moet niet worden gelezen alsof wij de benoeming van een directeur enigszins zouden willen beïnvloeden. Voorzitter, daar heb ik kennis van genomen. De gedeputeerde heeft het vandaag herhaald en daar ben ik blij mee want mijn fractie vindt de desbetreffende zinsnede in de bedoelde brief minder gelukkig.

In de commissie zijn voorts vragen gesteld over de statuten van de nieuwe organisatie. De gedeputeerde heeft daarover gezegd: sorry, maar daar ga ik niet over. Hij heeft zeer afwijzend gereageerd op de vraag wat zijn opvattingen hierover zouden zijn. Vandaag heeft hij gezegd dat het college, in zijn persoon, heeft aangegeven dat het wenselijk is dat de statuten aansluiten bij die van andere gelieerde instellingen. Dit betekent mijns inziens dat de nieuwe organisatie geen status aparte krijgt maar op afstand komt van het provinciale bestuur. Daarvan heb ik met instemming kennisgenomen.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter. Mijn fractie heeft bewust het Uitvoeringsplan Cultuur op de agenda laten zetten. Op 6 september hebben wij het besproken. Kijk ik daarop terug, dan vind ik de gang van zaken teleurstellend. In die zin moet ik de interpellant wel wat gelijk geven. De vraag rijst of de Staten voldoende actieve informatie hebben gekregen. Hadden wij niet al op 6 september --in het kader van de actieve informatieplicht-- die brief van 9 juli moeten krijgen? Ik vind dat er wel bijzonder "voorzichtig" is gehandeld. Welke

argumenten had de gedeputeerde op dat moment om de genoemde brief niet te verstrekken?

De heer **Hijgenaer** (D66). Voorzitter. Ik heb in het betoog van de heer Van Dijen enkele malen gehoord dat de raad van toezicht buiten zijn bevoegdheden zou zijn getreden. Ik moet bekennen dat ik wat dat betreft te maken heb met enige kennisachterstand. Op het moment dat dat echt zo zou zijn en er dus correctief zou moeten worden opgetreden, zou ik niet weten wat de juiste procedure zou zijn. De Algemene wet bestuursrecht zal van toepassing zijn, evenals het gestelde in de statuten. Van de gedeputeerde hoor ik graag in welk opzicht de provincie nog betrokken is bij een procedure die hiervan het gevolg zou zijn. Ik realiseer mij dat, wanneer wij onze vragen wat scherper hadden geformuleerd, het antwoord er wellicht al zou zijn gekomen.

Vervolgens ga ik in op de positie van en de besluitvorming door de provincie. Ik doel op de subsidie en het verband dat is gelegd tussen enerzijds het betalen van frictiekosten en anderzijds de beslissingen die worden genomen ten aanzien van de directie. Voorzitter. Ik wordt hier wél gehinderd door enige voorkennis. Ik ben negen jaar bestuurslid geweest van de Zeeuwse Bibliotheek en ik ben een aantal jaren lid geweest van de raad van toezicht van de Bibliotheek Oosterschelde. De redenatie "wij hebben de organisaties op afstand gezet" is wel een heel mooie, maar feitelijk natuurlijk niet waar. Ja, ze zijn bestuurlijk autonoom en ze hebben hun eigen bestuur dat beslissingen neemt, maar bij alles wat een bibliotheek doet, is de houding van de subsidiegever doorslaggevend. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat hier wel degelijk een besluit is genomen, namelijk door de manier waarop er met de subsidie wordt omgegaan. Ik zou daar graag méér over weten. Als de al eerder genoemde opmerking niet moest leiden tot het aanstellen van een bepaalde directeur, wat zouden dan voor de instellingen de opties zijn, gelet op de opstelling van het college?

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Wij hebben vanochtend een enorme hoeveelheid informatie over ons heen gekregen; het was soms moeilijk bij te houden. Ik complimenteer de interpellant met het vele werk dat is verricht, maar het is lastig om dit allemaal feitelijk te checken. Zelf heb ik het positieve gevoel dat wij door de gedeputeerde wellicht niet altijd volledig, maar toch goed zijn geïnformeerd.

Wat de nu gestelde vragen betreft, voorzitter, vraag ik mij af of dit alles ons aangaat. Wij mogen hier over alles een mening hebben, maar de vraag rijst toch of dit allemaal binnen de bevoegdheden van college en Staten past. Ik denk dat een gedeelte van de vragen op zich wel juist kan zijn, maar wij gaan er niet over. Ik vraag de

gedeputeerde of al datgene wat in de vragen aan de orde komt, past binnen de subsidiënormen die de Staten stellen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. De heer Harpe stelt terecht dat er enorm veel informatie over ons is uitgestort. Als ik daarin de grote lijn zoek, proef ik dat het fusieproces helaas niet vloeiend verloopt, zoals wij het wél in december 2012 verwachtten. Immers, beide partijen spraken de intentie uit om tot fusie te komen. Helaas is dit proces niet goed verlopen.

Voorts komt in dit debat duidelijk de rol van GS in dit fusieproces aan de orde. Mijn fractie is van oordeel --ook de gedeputeerde heeft het nadrukkelijk naar voren gebracht-- dat de provincie op gepaste afstand moet blijven, mede omdat er bij dit proces enorme emoties naar voren komen.

Voorzitter. Wat vragen de Staten nu aan GS? Vragen wij nu van het college een actievere houding in dit proces? Of vragen wij het college om toch op afstand te blijven? Ik weet niet of u, voorzitter, ons nog een tweede termijn gunt, maar ik zou hier toch graag nog even de gedeputeerde over willen horen.

Wij hopen dat het fusieproces nu wat vloeiender zal kunnen verlopen, mede gelet op de nieuwe interim-bestuurder bij de Zeeuwse Bibliotheek. Ook hopen wij dat, als gevolg van "sturing op gepaste afstand" door GS, dit proces tot een goed einde zal worden gebracht.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik meen dat, voordat ik aan mijn tweede termijn begin, het verlof inzake de tweede termijn voor de gedeputeerde aan de orde is. Ik wil mijn tweede termijn niet opmaken aan het stellen van aanvullende vragen. Misschien dat een van mijn fractiegenoten dat wél wil.

De **voorzitter**. Er zijn door statenleden aanvullende vragen gesteld. Ik kan mij voorstellen dat wij afspreken dat de gedeputeerde daar straks nog wel even op kan reageren, dat u nu uw tweede termijn heeft en dat daarna de gedeputeerde de gelegenheid krijgt om te reageren.

De heer **Van Dijen** (SP). Dat lijkt mij geen wenselijke situatie, voorzitter. Ik zou liever eerst de beantwoording van de gedeputeerde willen horen en daarna de gelegenheid krijgen om in tweede termijn te spreken. Op dit moment heb ik nog wél een aanvullende vraag voor de gedeputeerde. Ontkent hij met klem dat de provincie of één van haar medewerkers op enige wijze druk heeft uitgeoefend op de raad van toezicht of anderen, met als doel om de heer Egas Reparaz te doen terugtreden of te ontslaan?

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Wat in deze discussie steeds blijft hangen, is de vraag om wiens bevoegdheid het gaat. De Zeeuwse Bibliotheek is een stichting en dat vraagt afstand. Wij hebben de mening van de gedeputeerde daarover al gehoord en er zijn aanvullende vragen gesteld, maar ik zou toch de heer Van Dijen willen vragen of hij in zijn tweede termijn wil ingaan op de vraag waarom hij voor dit zware instrument heeft gekozen, terwijl een en ander op afstand staat.

De heer **Van Dijen** (SP). Het is heel simpel, voorzitter. Het gaat hier niet om de Zeeuwse Bibliotheek of SCOOP an sich. Het gaat om de fusie-organisatie van zowel SCOOP als Zeeuwse Bibliotheek. Natuurlijk, wat de Zeeuwse Bibliotheek betreft is alles op afstand gezet. Daar heeft de heer Beekman gelijk in. Alleen, bij SCOOP is dat niet het geval. De Rekenkamer zegt hierover dat er sprake is van zo'n nauwe verbinding dat het bijna een afdeling van de provincie is. Voor alle beslissingen van de raad van bestuur, bijna alles wat via de raad van toezicht gebeurt, moet vooraf instemming van GS worden verkregen. Daarnaast is er het bestuurlijk overleg dat Zeeuwse Bibliotheek en SCOOP met GS hebben. Dit alles maakt dat GS hierbij zeer nauw betrokken zijn geweest en nog steeds zijn.

De **voorzitter**. Ik stel voor dat de gedeputeerde nu reageert op datgene wat aanvullend door de Staten naar voren is gebracht en dat daarna de heer Van Dijen nog het woord krijgt. Mij blijkt dat de Staten met deze werkwijze kunnen instemmen.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Door de fractie van de CU is een vraag gesteld over de termijn. Ik ga er --gelet op het feit dat wij op 8 november hebben gehoord dat de institutionele fusie per 1 januari 2014 plaatsvindt-- van uit dat wij vóór 1 januari daarover bericht zullen krijgen. Echter, ik heb al gezegd dat er nog wel van alles moet gebeuren voor het samensmelten van twee totaal verschillende organisaties. Doorgaans duurt dat wat langer, maar hierbij hebben wij te maken met het onderscheid tussen wat er feitelijk in de organisatie gebeurt en de kaders van statuten, begroting enz.

De heer Haaze kan ik zeggen dat zijn vraag betreffende de 1 miljoen al in de commissie aan de orde is geweest. Dat is daar door collega Van Beveren teruggenomen. Hij heeft duidelijk gemaakt dat dit, omdat wij de mededeling hebben gekregen dat de fusie per 1 januari doorgaat, niet meer aan de orde is. Misschien, voorzitter, heeft de heer Haaze dit gemist, maar ik heb het bij het einde van die vergadering herhaald omdat duidelijk was dat niet iedereen dit tot zich had genomen. De Staten hebben dit in de vorm van een begrotingswijziging voorgelegd gekregen.

De heer De Putter heeft aangegeven dat statenleden zijn bestookt met e-mails en andere signalen. Voorzitter, daar heb ik wel iets over gehoord, maar die berichten hebben mij nooit bereikt. Ik ben niet bestookt met e-mails van medewerkers. Daar was ik eigenlijk wel blij mee omdat het anders toch wel helemaal een onoverzichtelijke situatie zou worden. Wij kunnen gissen naar de bedoelingen van mensen die statenleden hebben benaderd, maar tegen die achtergrond moet ook het antwoord worden gezien op de vraag: was u toen op de hoogte? Het antwoord is: neen. Dergelijke berichten hebben mij niet direct bereikt.

Voorzitter, aandacht is gevraagd voor de brief van 16 juli, het "onvermijdelijke vertrek". Ook daarover is in de commissie gesproken. Dat woord "onvermijdelijk" ligt besloten in de verwachting dat daar niet twee directeurs worden benoemd. De rol van de provincie is die van financier, en wij letten dus op de centen. Hopelijk kan er op 13 december door de Staten worden gesproken over een voorstel inzake de frictiekosten. Wij hebben de beide raden van toezicht een brief geschreven waarin wordt gesteld dat wij zeer kritisch staan tegenover het voorstel dat zij hebben gedaan. "Zeer kritisch" betekent onder meer dat wij heel nauwkeurig nagaan wat er in het voorstel inzake de frictiekosten precies wordt bedoeld. Over hoeveel mensen gaat het?

Men zou kunnen zeggen dat wij heel alert zijn waar het erom gaat dat er slechts maatregelen worden genomen die voortvloeien uit de bezuiniging. Voorkomen moet worden dat daarin op de een of andere manier een afspraak, een regeling of wat dan ook wordt opgesloten, waardoor de rekening bij ons komt te liggen. Dat willen wij vermijden. Wij richten ons op de veronderstelling dat er één directeur komt en dat --als dat een externe is-- de huidige directeur van SCOOP geen directeur meer is. Wij hebben wat dat betreft in de commissie een aantal varianten bedacht. Misschien gaat hij wat anders doen in de organisatie. Dan zouden de frictiekosten wel eens kunnen meevallen. Het zou allemaal kunnen. Wij zien het graag tegemoet van de raden van toezicht, maar de boodschap is duidelijk geweest: als u iets doet dat geld kost, moet u dat zelf betalen. Laat ik het zo maar even zeggen. Dat lijkt mij een gezonde insteek, gelet op de financieringsrol die wij hebben.

Voorzitter. Wat de nieuwe statuten betreft is er in die zin sprake van een wonderlijke situatie dat wij nu bezig zijn met twee verschillende soorten statuten. Echter, de insteek is dat wij met alle gelieerde instellingen een vergelijkbare relatie hebben. Het kan niet zo zijn dat, omdat de ene instelling er in historisch opzicht eerder was dan de andere, er wat die instelling betreft sprake is van een totaal andere verhouding met de subsidiegever. Waarom zouden wij dat verschillend

doen? Wij hebben deze wens meegegeven. Overigens wij weten niet of die wens ook zal worden gehonoreerd. Ook daarover zullen wij met de raden van toezicht in gesprek gaan wanneer een en ander tot ons komt.

Sprekend over het aspect "actieve informatie" heeft de heer Babijn (CDA) het goed gezegd: u was wel erg "voorzichtig". Inderdaad, ik heb willen vermijden dat wij, college en Staten, in de openheid en de publiciteit het fusieproces zouden gaan beïnvloeden door daar openbare discussies over te voeren, met mails van medewerkers, plannen van aanpak, preadviezen enz., die in feite allemaal behoren tot de interne zaken van de twee organisaties. Dat heb ik willen vermijden omdat ik weet hoe dat het proces zou kunnen beïnvloeden, vertragen enz. Achteraf kan de vraag worden gesteld of ik een en ander eerder had moeten zeggen. Voorzitter, als ik het nu allemaal terugzie, dan wel, maar achteraf is het altijd gemakkelijk. Het is mijn insteek geweest om inderdaad heel voorzichtig te zijn met tussentijdse informatie ten behoeve van de Staten.

Hoe gaat het nu in procedurele zin verder en op welke wijze is de provincie daarbij betrokken? Het is een vraag van de heer Hijgenaar, voorzitter, maar ik denk dat ik hem niet goed heb begrepen.

De heer **Hijgenaar** (D66). De intentie van mijn vraag was, uit te vinden of --indien er een procedure zou moeten worden gevoerd omdat een raad van toezicht buiten zijn bevoegdheden is getreden-- de provincie daar een rol bij heeft. Liever nog zou ik weten hoe dat dan gaat, maar dat lijkt mij op dit moment geen terechte vraag...

De heer **De Reu** (GS). Neen, laten wij daar maar niet op vooruitlopen; dat ben ik met u eens.

Voorzitter. De heer Harpe vraagt zich af of alle nu gestelde vragen wel binnen onze bevoegdheid vallen. Mag ik het antwoord aan hem overlaten, gelet op mijn betoog tot nu toe?

In antwoord op vragen over de rol van de provincie als financier, zowel tegenover SCOOP als tegenover de Zeeuwse Bibliotheek, kan ik zeggen dat jaarlijks prestatie-afspraken worden gemaakt die gekoppeld zijn aan de subsidiebedragen. Die afspraken zijn zeer gedetailleerd. In die zin is er --waar het gaat om datgene wat wij als provincie met ons geld bij beide instellingen willen realiseren-- geen verschil, ook al zijn er verschillende statuten.

Voorzitter. De gemeente Middelburg heeft haar eigen relatie met de Zeeuwse Bibliotheek, die verband houdt met de openbare bibliotheekfunctie. Het publiek dat van de bibliotheek gebruikmaakt, doet dat overwegend in verband met deze functie. Gelet op de relatie met de Bibliotheekwet staat dat niet ter discussie. De subsidierelatie en de andere relaties met de gemeente Middelburg zijn zoals ze zijn. Overigens, twee weken geleden hebben wij op

zijn verzoek met de desbetreffende wethouder de stand van zaken doorgenomen. Ook hij had zijn vragen, in de zin van: wat gebeurt er allemaal? Daar hebben wij dus contact over, maar met inachtneming van ieders rol en verantwoordelijkheden.

De heer Van Dijen vraagt of er door één van de medewerkers druk is uitgeoefend. Voorzitter. Dat is mij niet bekend en het zou ook niet kunnen of mogen.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik verzoek u om de vergadering voor een kwartier te schorsen.

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ik heb gevraagd om een schorsing om de door de gedeputeerde gegeven reactie op mij in te laten werken. Ik constateer dat de gedeputeerde, ondanks mijn nadrukkelijk gedane verzoek, niet ontkend heeft dat hij enige rol heeft gespeeld bij het besluit om de organisaties te fuseren. Hij ontkent dit niet. Ook constateer ik dat hij niet kan noemen het artikel en lidnummer van de statuten van SCOOP op grond waarvan een raad van toezicht kan besluiten tot een fusie. Verder constateer ik dat de gedeputeerde geen afstand heeft gedaan van zijn uitspraak van 9 september. In het bestuurlijk overleg over de toekomstige bestuurlijke relatie met de fusie-organisatie gaf hij aan dat GS dienden te gaan over de benoeming van de leden van de raad van toezicht en dat zij iets mochten vinden over de benoeming van bestuurders.

Gehoord de beantwoording van de gedeputeerde constateer ik dat zijn met betrekking tot de fusie-organisatie gebezigde term "op gepaste afstand" een farce is. Graag wil ik een motie indienen, maar een onderdeel daarvan is de term "gehoord de beraadslaging". Vanochtend heb ik de griffie gevraagd om de achterliggende stukken, door mij geciteerd, in het Stateninformatiesysteem (SIS) te zetten. Ik kan mij voorstellen dat niet alle statenleden de tijd hebben gehad om van die stukken kennis te nemen, zodat er in feite van "gehoord de beraadslaging" geen sprake kan zijn. Daarom houd ik mijn motie aan tot de eerstvolgende statenvergadering.

De **voorzitter**. Aanhouden van een motie is wat lastig als zij nog niet is ingediend, maar ik begrijp dat u overweegt om tijdens de volgende vergadering een motie in te dienen.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik hou 'm in mijn achterzak.

De **voorzitter**. Ik constateer dat hiermee de interpellatie kan worden afgesloten.

17. Voorstellen

Aan de orde is de gezamenlijke behandeling van:

18. **Statenvoorstel Najaarsnota-2013 (inclusief 4e wijziging programmabegroting-2013, wijziging programmabegroting-2014, paragraaf demografische ontwikkelingen en gewijzigde weerstandsparagraaf)(STR-116)**
19. **Statenvoorstel programmabegroting-2014, inclusief meerjarenraming (SERV-109)**
20. **Statenvoorstel begroting-2014 en meerjarig financieel perspectief Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Zeeland (SERV-110)**

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Laatst kwam ik op het schoolplein in gesprek met een groep tieners. Het gesprek ging over hun dromen en toekomstverwachtingen. Stefan wilde graag iets met zijn handen doen: na het VMBO bouwtechniek, gewoon bij het ROC in Vlissingen. Sjoerd keek ernaar uit om zijn vleugels wijd uit te slaan en te gaan studeren in Leiden. Joanne wilde naar het HBO in Ede. Toen ik ze vroeg of ze in Zeeland wilden blijven wonen, waren ze eensgezind. Ja, als het even zou kunnen. Alleen..., en toen bleef het even stil. Je zag ze denken. Ja, zo zei een van hen: je moet natuurlijk wel werk kunnen vinden. Daar waren ze nog niet uit. Veel bouwbedrijven hebben het lastig, en werk vinden in Zeeland als jurist of journalist is evenmin gemakkelijk.

"Stuwende Krachten", het collegeprogramma, ademde de sfeer van actie, een frisse wind. Alleen de voorkant al, voorzitter: zwoegende marathonlopers op het strand, met een fikse wind. De bezem door de organisatie; een ander beleid; volop inzetten op investeren; een tot de verbeelding sprekende Economische Agenda; groei en innovatie. Het hele programma ademde een enthousiaste sfeer.

Wat is daar nu van terecht gekomen? Voorzitter, eerlijk is eerlijk; dit college heeft flink wat bereikt. Veel van de geformuleerde taken hadden en hebben ook onze steun. Echter, vandaag komen wij ook met een kritische blik. Wat zijn de gevolgen

van dit beleid op langere termijn? Graag focus ik op drie aspecten: economie, omgeving en interne organisatie.

Voorzitter. In de Economische Agenda is vooral ingezet op de zogenaamde business cases. Daarvoor zijn forse bedragen in de begroting opgenomen. Mijn vraag is of die middelen nu ook daadwerkelijk worden ingezet en, zo ja, voor welke bedrijven dan? Het idee leeft namelijk dat die gelden met name naar grote projecten gaan, en onze fractie wil in het bijzonder aandacht vragen voor twee specifieke, wellicht wat ondergewaardeerde doelgroepen: het MKB en de agrarische sector.

Het MKB voelt de crisis heel goed. Veel bedrijven die al generaties in de familie zijn, staat het water tot aan de lippen. Het gaat om een groep bedrijven die niet alleen belangrijk is voor de bijdrage aan de Zeeuwse economie, maar zeker ook voor de leefbaarheid en de toeristische aantrekkelijkheid. Wij verwachten dat het college in het kader van de Economische Agenda écht aandacht besteedt aan deze belangrijke sector.

De agrarische sector komt in de Economische Agenda nauwelijks voor, terwijl het toch om een substantieel onderdeel van de Zeeuwse economie gaat. Bovendien staat deze sector voor grote veranderingen. Innovatie en duurzaamheid zijn hier nauw met elkaar verbonden. Op dit moment is voor onze fractie niet duidelijk welk geld binnen de Economische Agenda nu daadwerkelijk is uitgegeven. Welke middelen zijn gelabeld en waar gaan middelen naar toe? Welk geld is nog vrij? Dat wij dit niet weten, maakt het voor het uitoefenen van onze controlerende functie niet gemakkelijk. Graag krijgen wij inzichtelijk wat er nu daadwerkelijk gebeurt.

Voorzitter. Met betrekking tot de Zeeuwse havens had het college grootse ambities. De realisatie van de Westerschelde Container Terminal (WCT) was weliswaar vertraagd --hetgeen tot zware kritiek leidde-- maar dit college zou ervoor zorgen dat dit project eindelijk eens van de grond zou komen.

De heer **Bierens** (VVD). Waarop baseert u de stelling dat dit college ervoor zou zorgen dat er met betrekking tot de WCT in deze periode echt iets zou gebeuren? Ik verwijs u graag naar het collegeprogramma, waarin hierover iets heel anders is gesteld.

De heer **Beekman** (CU). Met name uw fractie heeft tegen het einde van de vorige statenperiode zware kritiek op het toenmalige college uitgeoefend, in de zin van: jullie zitten de boel maar te vertragen; neem eventueel zélf het initiatief. Dat leidde ertoe dat de verwachtingen voor deze periode hooggespannen waren, maar ik constateer dat het er niet van gekomen is.

De heer **Bierens** (VVD). Heeft u geen kennis genomen van datgene wat in het collegeprogramma staat, namelijk dat initiatieven van Zeeland Seaports en andere initiatiefnemers worden afgewacht, mede afhankelijk van de economische ontwikkelingen? Ik vind het wat merkwaardig dat u nu, bij een midterm review, op deze manier op het beleid van het college reageert.

De heer **Beekman** (CU). Ik bekijk het over een langere periode en constateer dat er geen sprake is van een duidelijke wijziging ten opzichte van het beleid van het vorige college. Met name uw partij heeft er toch regelmatig kritiek op gehad dat dat college de boel maar zou vertragen. Ik wil nu maar even duidelijk maken dat het allemaal een stuk complexer ligt.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Dag en nacht heb ik het collegeprogramma bij mij, en 's nachts slaap ik erop. Ik onderstreep dat duidelijk in dat programma wordt gesteld dat de inzet van het college er blijvend op is gericht om de containerisatie in het algemeen en de WCT in het bijzonder mogelijk te maken. Dat is toch klare taal? Moet ik nu uit de woorden van de heer Bierens opmaken dat ik dit niet zo nauw meer moet nemen?

De heer **Bierens** (VVD). Die conclusie zou ik zeker niet trekken, voorzitter, maar de heer Harpe doet wat hij wel vaker doet: selectief citeren. Wat hij vergeet te vermelden, is dat in het programma ook wordt gesteld dat initiatieven van Zeeland Seaports zullen worden afgewacht. Het zou hem hebben gesierd wanneer hij ook dat had aangehaald.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Dat hadden de heer Harpe en ik even gemist...

De heer **Bierens** (VVD). Dat is mij duidelijk!

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Wij willen graag dat ondernemers en het havenschap op een constructieve manier werken aan de ontwikkeling van en de innovatie in de havens. Hoe ziet het college hier zijn rol? Laat helder zijn dat een onderzoek naar de concurrentiekracht van de havens wat ons betreft toch echt een taak van Zeeland Seaports zelf is. Zoiets moet niet met publiek geld worden geregeld.

De komst van de marinierskazerne wordt door de CU-fractie van harte toegejuicht. Wij verwachten dan ook dat alle overeenkomsten tussen de hierbij betrokken overheden eind dit jaar rond zullen zijn. Immers, elk jaar uitstel scheelt miljoenen aan inkomsten voor de Zeeuwse economie. Ik doel nu niet alleen op aanleg en bouw maar ook op al die mensen die daar straks zullen

wonen en werken en die op die manier de Zeeuwse economie een impuls zullen geven.

Voorzitter. Mijn fractie heeft zo haar vragen over de wijze waarop het economische beleid nu wordt gerealiseerd. In Zeeland hebben wij een economie waar het nu juist en-en moet gebeuren, in plaats van of-of. Er is nu gekozen voor een aantal sectoren c.q. thema's, maar wat als je onderneming buiten deze sectoren valt? Is het nu niet verstandig om het beleid op te hangen aan de maatschappelijke uitdagingen waarvoor wij staan? Laat vervolgens vanuit de markt de initiatieven komen. Op die manier kan Zeeland optimaal aansluiten bij de wijze waarop Europa ernaar kijkt.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA).

Voorzitter. Wij hebben hier met z'n allen de Economische Agenda opgesteld. Is de heer Beekman van oordeel dat daarin te weinig rekening is gehouden met die "maatschappelijke uitdagingen"? Ik wijs erop dat er nog maar net met de uitvoering van deze agenda is begonnen.

De heer **Beekman** (CU). Wij houden het college voor dat in het kader van deze agenda meer voor het topsectorenbeleid is gekozen, terwijl Europa zich meer richt op maatschappelijke uitdagingen. Is het nu niet passend om het beleid meer op het laatste te richten? Het probleem dat nu dreigt te ontstaan, is dat kansrijke initiatieven niet van de grond komen omdat ze niet tot de desbetreffende sectoren behoren. Wij zien graag dat de middelen in het kader van de Economische Agenda zo snel mogelijk worden ingezet; dat is hard nodig. Wij kunnen op dit moment niet hebben dat er heel lang met projecten moet worden gewacht.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Ook wij zijn van mening dat de middelen zo snel mogelijk moeten worden ingezet ten behoeve van de economische ontwikkeling, maar de vraag rijst of u van mening bent dat de Economische Agenda onvoldoende is. Vindt u dat deze middelen niet kunnen worden ingezet waar er grote behoefte aan bestaat?

De heer **Beekman** (CU). Ik vind dat gaande de uitvoering van beleid moet worden nagegaan of het ook echt werkt. Levert het op wat je ervan hebt verwacht? Als je ziet dat het lang duurt voordat business cases daadwerkelijk tot ontwikkeling komen en dat tegelijkertijd kansrijke initiatieven blijven liggen, moet dat worden betreurd.

Voorzitter. Juist in deze tijden van crisis is het belangrijk om zorg te dragen voor het kwetsbare. Bij alle economie die ik heb genoemd, is het goed om aandacht te hebben voor het immateriële. Wij hadden graag gezien dat de EHS compleet zou zijn afgerond, maar de politieke realiteit is anders. Wij zijn blij met de inzet van GS

die erop is gericht om bestaande natuur goed te beheren en lopende projecten goed af te ronden. Daarnaast vragen wij aandacht voor het inzetten van middelen in het kader van agrarisch natuurbeheer. Graag zien wij dat er een inventarisatie wordt gemaakt van kansrijke gebieden, zodat de middelen zodanig kunnen worden ingezet dat het effect gemaximaliseerd wordt. Graag verkrijgen wij wat dit betreft een toezegging.

Wat de cultuur betreft, voorzitter, vinden wij het jammer dat er zwaar wordt ingezet op grote evenementen, terwijl kleine initiatieven geen ruimte meer krijgen. De discussie hierover hebben wij uitgebreid gehad bij de behandeling van de Cultuurnota, maar ik hecht eraan dit nogmaals te onderstrepen. Bovendien worden wij hierin gesteund door de uitkomsten van een onderzoek van PWC, waaruit blijkt dat grote muziek-evenementen steeds meer geld opleveren, terwijl juist de kleinere festivals het lastig hebben. Wij zien dit als een extra reden om dit beleid nog eens te heroverwegen.

Voorzitter. Bestuurlijk staat Zeeland voor een aantal grote uitdagingen. Omvangrijke decentralisaties van het Rijk komen naar provincie en gemeenten toe. De commissie-Calon kwam tegen het einde van de vorige statenperiode met de resultaten van een bestuurskrachtonderzoek, en de conclusies waren helder. Het college is voortvarend aan de slag gegaan om de aanbevelingen uit te werken. De organisatie is drastisch gereorganiseerd, met een enorme omslag in het ambtelijke apparaat. De vraag is echter: zijn wij nu intussen in Zeeland bestuurskrachtig? Heeft de nieuwe organisatie ook daadwerkelijk datgene opgeleverd dat was bedoeld? Wij begrijpen, voorzitter, dat het nu nog te vroeg is om wat dit betreft al zware conclusies te trekken, maar tegen het einde van deze statenperiode zou dit toch duidelijk moeten zijn. Daarom pleit mijn fractie voor een nieuw bestuurskrachtonderzoek waarvan de resultaten beschikbaar komen in het najaar van 2014. Wij kunnen dan zien of een en ander daadwerkelijk positieve effecten heeft gehad. Overigens, wij zijn blij dat het college in de Najaarsnota nadrukkelijk heeft gekozen voor versterking van de reservepositie, vergeleken met de oorspronkelijke begroting. De risico's die wij lopen zijn er de afgelopen tijd niet minder op geworden en dat vraagt om een steviger reservepositie.

Voorzitter. Ik begon met Stefan, Sjoerd en Joanne die graag in Zeeland zouden blijven wonen maar zich afvroegen of dat wel zou kunnen, of er voor hen wel werk zou zijn. Laten wij bij het maken van beleid hen steeds in het oog houden, en natuurlijk ook de situatie waarin hun ouders verkeren. Uiteindelijk bouwen wij hier met elkaar aan een toekomst. Ik hoop van harte dat Stefan,

Sjoerd en Joanne straks aan de slag kunnen op de plaatsen waar zij dat het liefst willen, hun eigen Zeeland, waar het goed wonen, werken en recreëren is. Voorzitter. Wij wensen het college en alle collega's veel wijsheid, inzicht en inspiratie toe om daaraan te werken, en wij bidde hen Gods zegen toe.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter, collega's, toehoorders. "Voor ons liggen een sluitende programmabegroting en een Najaarsnota met een sluitend meerjarenperspectief. Dat oogt geruststellend maar schijn bedriegt, ook in dit geval." Zo, voorzitter, begon ik het vorige jaar mijn bijdrage aan de algemene beschouwingen en ook nu kan ik deze woorden uitspreken, vanwege de toepasselijkheid daarvan en de actualiteit. Echter, meer nog dan het vorige jaar wordt er nu gefocust op de financiële positie van de provincie. Deze is omgeven door onzekerheden, risico's en tegenvallers die voor een deel nog moeten worden verwerkt. Er zijn dus nog zorgen en uitdagingen genoeg, nu de broekriem nog verder moet worden aangehaald.

Het doet de VVD-fractie daarom goed dat de algemene reserve ten opzichte van de Voorjaarsnota is aangevuld --wij hadden daarvoor gepleit-- en weer boven de eerder afgesproken grens van 25 miljoen is uitgekomen. Daar staat echter tegenover dat de beschikbare capaciteit van het weerstandsvermogen met ruim 20% is verminderd en dat de benodigde capaciteit is verdubbeld, tot het niveau van 22 miljoen. Dit leidt er weer toe dat de échte vrije ruimte binnen de algemene reserve fors afneemt wanneer wij de grens van 25 miljoen blijven hanteren.

In de ogen van mijn fractie is het dan ook verstandig --wij leggen wat dit betreft een verzoek bij het college neer-- om een grens aan te houden in de orde van grootte van 30 miljoen, om zo een buffer te hebben die meer recht doet aan de onzekerheden die er nu nog zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van de afwikkeling van het Thermphos-dossier en de toekomstige ontwikkeling van het DELTA-dividend.

Voorzitter. Een van de provinciale taken is het uitoefenen van bestuurlijk toezicht op de financiën van de gemeenten, met als doel het voorkomen van structurele tekorten. Mede in het licht van de halvering van het DELTA-dividend over 2013 vraagt mijn fractie ook de komende tijd de nadrukkelijke aandacht van het college voor het weerstandsvermogen van de gemeenten, met name voor de criteria die hiervoor worden aangehouden.

De frictiekosten die optreden als gevolg van vermindering van subsidies ten behoeve van instellingen, vormen een onderwerp dat de VVD-fractie zorgen baart, enerzijds omdat de Staten nog steeds geen inzicht in de omvang daarvan hebben,

anderzijds door de indruk --waaraan wij ons niet kunnen onttrekken-- dat door sommige instellingen frictiekosten worden geclaimd onder het motto "wij vragen en de provincie moet maar draaien en betalen". Ik denk hierbij ook aan SCOOP en Zeeuwse Bibliotheek. Mijn fractie is van oordeel dat de provincie hier een zakelijke opstelling dient te kiezen. Toekomstige voorstellen op dit punt zullen wij hieraan zeker toetsen, mede in het licht van de informatie rond de besluitvorming over de bezuinigingen en ombuigingen die eind 2012 tot ons is gekomen, niet alleen van de zijde van GS. In het verlengde hiervan zijn wij zeker nog niet zover dat wij kunnen instemmen met de thans in de stukken opgenomen bedragen voor Sport Zeeland en CZW-bureau.

Bij de conclusies en afwegingen, vermeld in de Najaarsnota, stelt het college dat door het lagere DELTA-dividend --bij het opschrijven hiervan, voorzitter, ging het nog om "maar" 5 miljoen, maar de korting is inmiddels opgelopen tot 10 miljoen-- de uitvoering van het collegeprogramma op onderdelen in 2014 en 2015 onder druk komt te staan of zal worden vertraagd. Dit is geen verrassende opmerking, maar de VVD-fractie pleit ervoor dat bij de inzet van de schaarser wordende financiële middelen de prioriteit komt te liggen bij de kern- en ontwikkeltaken, naast een beperking ten aanzien van de beheertaken. Bij de herijking van de Provinciefondsuitkering in 2016 kan dit een belangrijke rol spelen. Voorkomen dient te worden dat een extra korting in het verschiet ligt.

De ontwikkelingen ten aanzien van Zeeland Seaports, in het bijzonder de containerisatie --ook denk ik aan het door GS geïnitieerde marktonderzoek naar de concurrentiepositie van de Zeeuwse havens-- trekken ook onze aandacht. In dit verband kan ik het niet laten, mede "getriggerd" door opmerkingen van de heer Beekman, om te citeren uit het collegeprogramma: "Het college zal waar mogelijk de provinciale regels die aanleg van de WCT belemmeren, in het nieuwe Omgevingsplan achterwege laten.". Voorzitter, dat is gebeurd. In de vorige periode was onze kritiek erop gericht dat het toen vigerende Omgevingsplan belemmerende planologische bepalingen bevatte voor de totstandkoming van de WCT. Het collegeprogramma vermeldt voorts: "Het is aan Zeeland Seaports om het moment te bepalen waarop zij een verzoek indient, waarna de provincie een inpassingsprocedure zal starten.". Zoals men weet, is dat verzoek tot op heden nog niet ingediend, en ook ik verwacht niet dat dat op korte termijn zal gebeuren.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Vindt de heer Bierens dat het college genoeg doet om de gewenste ontwikkeling in de havens voor elkaar te krijgen?

De heer **Bierens** (VVD). De WCT is op dit moment niet actueel en niet bij Zeeland Seaports in beeld. In de context van het collegeprogramma ligt het voor de hand dat het college op dit punt nu geen initiatieven ontplooit.

De heer **Beekman** (CU). Inderdaad heeft de provincie hier in planologische zin een rol, maar zij heeft ook een rol als aandeelhouder. De WCT kan dan nu uit beeld zijn, maar hoe ziet u de ontwikkelingen ten aanzien van de VCT?

De heer **Bierens** (VVD). Zoals u weet, zit er een verschil tussen aandeelhouders- en bedrijfsstrategie. Gaat het om echt bedrijfsmatige ontwikkeling van activiteiten, dan is er sprake van een rol voor de onderneming NV Zeeland Seaports. Daarnaast mogen de aandeelhouders er wat van vinden. Ik denk, voorzitter, dat de door ons in te dienen motie voorziet in een instrument dat een bijdrage kan leveren aan de versterking van de bedrijfsvisie van Zeeland Seaports.

Mijn fractie is van oordeel dat een heldere bedrijfsvisie en strategische keuzes in positieve zin kunnen bijdragen aan de verhoudingen tussen de belangrijke spelers in de havengebieden en de stimulering van de regionale economie. In dit verband past een aandeelhoudersstrategie-nieuwe stijl heel goed, ook gelet op het actieve aandeelhouderschap dat wij met betrekking tot belangrijke deelnemingen voorstaan. Daarom dienen wij een motie in waarin het verzoek aan GS is verwoord om, samen met andere hierbij betrokken overheden en in goede afstemming met Zeeland Seaports, zo'n strategie te ontwikkelen en deze in 2014 ter vaststelling aan Staten en raden voor te leggen.

Voorzitter. Mijn fractie heeft er behoefte aan, kort terug te blikken op de eerste helft van deze collegeperiode, zulks mede aan de hand van de midterm review die onderdeel is van de Najaarsnota. Ik zal proberen om dat zo objectief mogelijk te doen.

De VVD-fractie kijkt in algemene zin met een goed gevoel terug op het eerste gedeelte van deze periode van het college van PvdA, CDA, SGP en VVD. In deze eerste helft heeft de nadruk gelegen op forse ingrepen en ombuigingen in organisatorische en financiële zin, en op het ontwikkelen van nieuw beleid, bijvoorbeeld met betrekking tot het nieuwe Omgevingsplan, de Economische Agenda en het openbaar vervoer. Dit vergde en vergt nog altijd grote inspanningen, hetgeen ook geldt voor jeugdzorg en RUD.

En inderdaad, voorzitter: nog niet alles loopt gesmeerd. Wij hebben ook te maken gekregen met onvoorziene zaken, met een onverwachte wisseling binnen het college van GS en met de

energievretende dossiers van Zalco, Thermphos en DELTA. En ja, voorzitter, ook de VVD-fractie is over het ene onderdeel enthousiaster dan over het andere. Echter, waardering is er zeker voor de in onze ogen goede samenwerking binnen het college van GS en de inspanningen die zijn en worden geleverd door de leden van het college, individueel en ook als team.

In de tweede helft van deze periode zal de nadruk komen te liggen op verdere implementatie en uitvoering van nieuw beleid. Wij zijn benieuwd wat bij het einde van deze periode de uiteindelijke oogst zal zijn. Daar gaat het ten slotte om. De economische omstandigheden en beperkte financiële middelen hebben wel al tot bijstelling moeten leiden, maar er blijven nog voldoende uitdagingen over die op schema liggen en om afronding vragen. Wij vragen met nadruk aandacht voor de uitdagingen op het terrein van economische ontwikkeling en werkgelegenheid. Dat kunnen wij niet zelf --en wij moeten het ook niet willen-- maar wij kunnen wel met facilitering andere partijen in staat stellen om initiatieven zo goed mogelijk tot ontwikkeling te laten komen. Overigens, wat die opgaven betreft is de VVD-fractie van mening dat een zakelijke opstelling en een stevige regie behulpzaam kunnen zijn.

Voorzitter. De VVD-fractie neemt positieve ontwikkelingen waar in de verhoudingen tussen GS en PS. Er is meer aandacht voor de actieve informatievoorziening. Hoewel...; elke uitzondering kan deze regel bevestigen. Er is minder kramp, bijvoorbeeld als de vraag wordt gesteld wie waarover gaat. Als er op sommige momenten nog wél spanning is, kan men daar ons inziens aan beide kanten beter mee omgaan. Daarom danken wij het college en alle medewerkers van de provinciale organisatie en de statengriffie, die college en Staten behulpzaam zijn bij het uitvoeren van taken.

De **voorzitter**. Door het lid Bierens is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 15 november 2013;

overwegende dat:

- door de provincie Zeeland een actief aandeelhouderschap wordt voorgestaan bij de belangrijke deelnemingen en dat daartoe ook de NV Zeeland Seaports behoort;
- bij een actief en publiek aandeelhouderschap ook een passende aandeelhoudersstrategie hoort, waarin tot uitdrukking komen de publieke doelstellingen die de rechtvaardiging vormen voor het publieke aandeelhouderschap, alsmede de algemene aandeelhoudersbelangen vanuit de

publieke context: risicobeheersing en rendement/aandeelhouderswaarde;
- het wenselijk is tot een aandeelhoudersstrategie-nieuwe stijl voor de NV Zeeland Seaports te komen;
- vanwege de bijzondere structuur van de per 1 januari 2011 opgerichte NV Zeeland Seaports, met als enige aandeelhouder het Openbaar Lichaam Zeeland Seaports (via de desbetreffende gemeenschappelijke regeling met als deelnemers de provincie Zeeland en de gemeenten Terneuzen, Borsele en Vlissingen), de governance bijzondere aandacht verdient en het wenselijk is de ervaringen van de afgelopen jaren daarbij te betrekken;
- bij de voorbereidingen voor de nieuwe aandeelhoudersstrategie ook tussentijdse terugkoppeling/afstemming gewenst is met Provinciale Staten en de betrokken gemeenteraden;

verzoeken Gedeputeerde Staten om initiatieven te nemen om in samenwerking met de andere betrokken overheden en in goede afstemming met de onderneming tot een aandeelhoudersstrategie-nieuwe stijl NV Zeeland Seaports te komen als bovenbedoeld, en die in 2014 ter vaststelling aan te bieden aan Provinciale Staten en de betrokken gemeenteraden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 1.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Helaas is mijn fractievoorzitter vandaag verhinderd. Gisteren heeft hij een operatie ondergaan. Vanaf deze plaats wil ik hem van harte beterschap toewensen.

De **voorzitter**. Wij hebben hem een kaart toegestuurd. Ook wij wensen hem beterschap toe.

De heer **Babijn** (PvZ). Hartelijk dank.

Voorzitter. De brief van DELTA met de mededeling dat de dividenden fors zullen tegenvallen, heeft behoorlijk wat gevolgen en is uiteraard van invloed op de beleidskaders, zowel voor de gemeenten als voor de provincie. De PvZ stelt voor om de begroting te wijzigen en de DELTA-dividenden daarin niet mee te nemen maar er een PM-post van te maken. Wanneer exact duidelijk is wat er binnenkomt aan dividend, stelt mijn fractie voor om die middelen in een fonds te doen en ze te reserveren voor de Zeeuwse economie. De heer Harpe blijft volhouden --en ik denk dat hij gelijk heeft-- dat er dit jaar 20 miljoen over is op de begroting-2013. Daar kan het DELTA-dividend toch van af, om in een aparte spaarpot te stoppen voor het aantrekken van nieuwe basis-

bedrijvigheid in Zeeland, met bijbehorende werkgelegenheid?

Voorzitter. De Zeeuwse economie komt zwaar tekort. Misschien lijkt het er wel op dat er veel in de Zeeuwse economie wordt geïnvesteerd, maar wij beleven dat toch anders. Dat geldt trouwens ook voor ondernemend Zeeland. Door het verlies van grote bedrijven, zoals Zalco en Thermphos, de kolencentrale en een hele serie middelgrote en kleinere bedrijven, krijgen wij het als Zeeland zwaar te verduren. Wij verliezen veel arbeidsplaatsen en er staan er nog een boel op de tocht doordat toeleveringsbedrijven en dienstverleners van bijvoorbeeld Thermphos óók klappen krijgen.

De Najaarsnota is in onze ogen over het algemeen een acceptabel stuk, maar er straalt niet veel actie uit. Het gaat veel en vaak over overleggen, monitoren, afstemmen, kansen schetsen, en weinig over doen. Wij kunnen niet anders dan constateren dat er een gapende kloof bestaat tussen bestuurlijk en ondernemend Zeeland. Er is geen daadwerkelijke synergie in de zin van samen optrekken en er samen voor gaan. De belevingen zijn dikwijls totaal verschillend. De ondernemer zou de overheid juist moeten zien als een grote broer, terwijl er steeds meer vijandigheid en aversie is te bespeuren.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Ik heb deze opmerkingen al eerder gehoord, in de commissie BFW. Ze werden toen gemaakt door mevrouw De Neef. Ik wijs erop dat in het kader van de Economische Agenda is gestart met een topsectorenbeleid. Daarmee is het college nu juist samen met het bedrijfsleven begonnen om de Zeeuwse economie een oppepper te geven. Hoe staat de PvZ daar tegenover?

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. In het vervolg van mijn betoog zal ik een en ander toelichten en wordt het wellicht voor mevrouw Evertz helder.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Wij wachten het af...

De **voorzitter**. Wij ook...

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Wij zouden graag zien dat het college op pad zou gaan met Zeeland Seaports en Economische Impuls Zeeland (EIZ) om op andere plekken in Nederland en in landen om ons heen, verder van huis, na te gaan hoe het daar gaat, en of er kansen voor Zeeland liggen om zaken te doen, investeerders en nieuwe vestigingen aan te trekken. Het gaat erom te laten zien dat wij als provincie zoveel te bieden hebben. Dat doen we veel te weinig. Door alle protocollen en procedures, al dat monitoren, overleggen en afstemmen lijkt het wel alsof het provinciebestuur

niet meer in de realiteit staat, waardoor de resultaten van de inspanningen veelal papieren tijgers zijn. Wat doet het college om nieuwe economische trekpaarden te vinden en de bestaande te ondersteunen en vast te houden? Verbinding zoeken en vinden met bedrijven is hierbij een eerste vereiste, vooral in deze slechte economische tijden. Zijn de focus en de strategie die wij als bestuurlijk Zeeland hebben, nog wel actueel en gewenst? Wanneer is het moment daar dat er wordt bijgesteld en veranderd?

Voorzitter. Hoe komt het dat het hier niet goed gaat met de sector biobased, terwijl dat elders wél het geval is? Is deze focus wel realistisch nu de verwachting is dat een groot gedeelte van de projecten niet zal renderen en dat hiervoor steeds hogere subsidies zullen moeten worden ingezet? Voor 2014 is er zelfs sprake van een verdubbeling van de onderzoeksbudgetten, tot een niveau van 4,5 miljoen euro privaat en publiek geld. Zou dit geld niet beter kunnen worden besteed met het op de been houden van bestaande sectoren?

Voorzitter. Hoeveel middelen komen er met betrekking tot decentralisatie en natuur naar Zeeland? Wat moet de provincie daarnaast nog zelf bijdragen? Hoever gaan deze verplichtingen? Nieuwe eigen middelen inzetten voor nieuwe zogeheten "schakelnaatuur", de EHS, keurt de PvZ beslist af.

Voorzitter, geen welzijn zonder werk, en dus moet de hand aan de ploeg. Een discussie over schijnmiddelen voor allerlei, op zich gerechtvaardigde welzijnsdoelen --elke fractie heeft wel een lijstje-- levert meestal niet meer op dan een stuwmeer van frustraties. Er is te weinig geld en sommige cijfers in de begroting zijn niet wat ze lijken te zijn. Klinkende munt moet eerst verdiend worden en pas daarna kan er worden gesproken over bestemmen en uitgeven.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter, mijn naamgenoot gebruikt nogal grote woorden, vind ik. Ik denk dat hij zijn uitspraken moet onderbouwen. Al die kretologie... Daar hebben we niks aan.

De heer **Babijn** (PvZ). Mijnheer Babijn, naamgenoot, in het vervolg van mijn betoog volgt een onderbouwing.

De heer **Babijn** (CDA). Laten wij hopen, voorzitter, dat een en ander écht wordt onderbouwd.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Het Sloegebied is veertig jaar in de tijd teruggeworpen. Er valt steeds minder te verdienen om voorzieningen op peil te houden of te verbeteren. Jonge mensen hebben geen trek in Zeeland, omdat er meer werkgelegenheid omvalt dan erbij komt, mede omdat bedrijfsleven en onderwijs op verschillende sporen rijden, de mobiliteit te duur is enz.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ik vind dit betoog wel bijzónder negatief en zwart-wit. Immers, er zijn in Zeeland genoeg jongeren die graag naar de HZ, een MBO-opleiding of naar de Roosevelt-universiteit gaan, en die ook aansluitend een baan vinden. Mijnheer Babijn, ik vind dat u érg negatief bent.

De heer **Babijn** (PvZ). Daarvan neem ik kennis, mijnheer de voorzitter.

Het door mij geschetste probleem verdient de hoogste prioriteit; zo simpel is het. Daarom wil de PvZ dat bestuurders de boer op gaan, in eigen land maar ook naar verre bestemmingen. De spirit en gedrevenheid van de jaren zestig moet terugkomen. Wij hebben het al eerder opgemerkt: uit de stoelen, stoppen met filosoferen, monitoren, overleggen, overwegen, eindeloos vergaderen en in illusies blijven hangen. Hoe doen wij dat, voorzitter? Heel praktisch: door bedrijven en ondernemingen in Zeeland op te zoeken die "all over the world" hun acquisitiekanalen hebben, in het buitenland de weg weten en een inspiratiebron kunnen zijn voor een resultaatgerichte aanpak. Ze zijn er, méér dan wij wellicht veronderstellen. Wij denken hierbij aan een klein team harde werkers, geformeerd uit het college van GS, Zeeland Seaports en EIZ, en met het bedrijfsleven in een duidelijke sleutelrol. Met andere woorden: de nieuwe "Golden Deltaboys", die als echte ondernemers en op een nuchtere manier de wereld intrekken om terug te komen met de beste kwaliteit bouwstenen voor een nieuwe Zeeuwse economie.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Er is bijna geen speld tussen te krijgen, voorzitter... Wil de heer Babijn nu wéér een nieuwe structuur, een nieuwe overleggroep aan het werk, een nieuwe werk- of stuurgroep? Vindt hij niet dat er al heel hard wordt gewerkt om die samenwerking te verbeteren?

De heer **Babijn** (PvZ). Inderdaad willen wij een nieuwe weg inslaan, omdat er ons inziens te weinig resultaat wordt geboekt.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Ik hoor de heer Babijn bijna pleiten voor het oprichten van een Strategic Board Zuid-West-Nederland, of zo. Wat mag dat volgens hem kosten?

De heer **Babijn** (PvZ). Laat ons eerst eens in overleg treden en vervolgens nagaan wat de kosten zouden kunnen zijn. Ik doe nu suggesties aan de hand.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik maak mij toch wat zorgen over deze ontwikkeling. Wellicht

zou dit betekenen dat wij twéé Strategic Boards Zuid-West-Nederland zouden krijgen. Ik denk toch dat één meer dan voldoende is.

Verder constateer ik dat wij de vorige week in de commissie een soortgelijke discussie hebben gehad. De PvZ komt met heel veel stellingen en zegt dat er van alles niet klopt en niet goed is. Echter, als er wordt gevraagd om met concrete voorbeelden te komen, ontbreekt het daaraan. Dat was in de commissie het geval en ik vrees dat dat ook nu het geval is. Graag daag ik de heer Babijn uit om nu maar eens concrete voorbeelden te geven.

De heer **Babijn** (PvZ). Als de heer Bierens mij dat toestaat, voorzitter, zou ik dat in een latere termijn naar voren willen brengen. Ik wil dit graag in algemeen overleg met mijn fractievoorzitter en mijn achterban verder uitwerken. Ik hoop dat men mij die tijd gunt.

De heer **Bierens** (VVD). Neen, eigenlijk niet. Ik wil er heel helder in zijn. De vorige week heeft u al bij ons kunnen proeven dat wij op voorbeelden wachten. Ik heb uw fractie gevraagd om mij een lijstje te geven van ondernemers met wie zij heeft gesproken en die zo ontevreden zouden zijn. Dat lijstje was er niet en nu krijg ik toch het gevoel dat u wel veel neerlegt maar het antwoord op ons verzoek schuldig moet blijven. Dit is té gemakkelijk, voorzitter.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, ik vervolg mijn betoog...

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik wil de heer Bierens bijvallen. Ik houd van feitelijkheden en wijs erop dat in de commissie door mevrouw De Neef werd toegezegd dat de fractie in deze statenvergadering met een lijstje zou komen. Ik vind dat die toezegging moet worden nagekomen.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, mijn fractievoorzitter en mijn fractie-assistente zijn afwezig... Ik heb geen briefje gekregen en ik zal dus in een later stadium met uitsluitel moeten komen. Ik hoop dat men mij dat gunt. Ik vervolg mijn betoog.

Overheid en bedrijfsleven moeten hand in hand optrekken. Dat gebeurt nu niet of veel te weinig. Eerder is er sprake van een gapende kloof dan van een sterke brug. De focus is veel te veel en veel te eenzijdig gericht op duurzaam en biobased, een schijnbare succesroute zolang de subsidiekranen openstaan. Daardoor verliezen wij het contact met de realiteit, zonder dat echt te beseffen. Ik verwijs in dit verband naar een interessant artikel van drs. S.P. van der Zee in het Zeeuws Tijdschrift, verschenen in 1979, over de directe en indirecte effecten van Dow Chemical in

Terneuzen op de regionale werkgelegenheid, en de effecten met betrekking tot toelieferingen en bestedingen. Er moet voor geijverd worden dat er nieuwe basis- en meerwaarde-industrie komt. Zeeland heeft de ruimte en de mogelijkheden, en is mondiaal gezien perfect gesitueerd.

Voorzitter. In de commissie BFW heeft onze fractie ervoor gepleit om de DELTA-dividenden, voor zover die er nog zijn en komen, in een aparte spaarpot te stoppen, zulks ten dienste van nieuw werk voor Zeeland, leidend tot brede effecten, economisch en maatschappelijk. Wij houden dat pleidooi nu opnieuw. Er is een Economische Agenda, er zijn zogeheten business cases, dat klopt, maar de grote vraag is of deze fenomenen daadwerkelijk iets gaan opleveren.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Dit punt is ook in de commissie aan de orde geweest. Bij die gelegenheid heb ik de fractie van de PvZ voorgehouden dat er bij de door haar geschetste werkwijze een gat in de begroting zou ontstaan. Ik vraag de heer Babijn nu hoe hij dat gaat regelen. Ik neem aan dat hij vandaag met voorstellen komt waarmee dat in de begroting geslagen gat kan worden gevuld.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. In het begin van mijn betoog heb ik aangegeven dat er over 2013 zo'n 20 miljoen overblijft. Dat heeft ook de fractie van GroenLinks geconstateerd.

De heer **Roeland** (SGP). Wij hebben het vandaag over de begroting voor 2014. Ik wil graag weten hoe u dit voor die begroting gaat regelen. Als u daar geen antwoord op geeft, zie ik graag dat u het voorstel dat u heeft verwoord, terugneemt.

De heer **Babijn** (PvZ). Ik ga in op de wens van de heer Roeland, voorzitter --dat punt gun ik hem-- en trek dat voorstel in, maar het aangekondigde amendement betreffende het DELTA-dividend dien ik wél in.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). U stelt dat het college niet samenwerkt met het bedrijfsleven, dat u met een nieuwe economische agenda komt enz. U bent van mening dat de strategie die de PvZ voorstaat, met de nieuwe "Golden Boys", wél werkt. Mag ik u vragen waar u dat op baseert?

De heer **Babijn** (PvZ). Dat baseert onze fractie op ruggespraak met het bedrijfsleven en anderen. Daar kwam dit uit naar voren. Men is niet tevreden en denkt dat het beter kan. Wij geven dat hier aan, maar het moet natuurlijk nog beter worden uitgewerkt.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). U heeft ruggespraak gehad. Kunt u dat specificeren? Ik onderstreep dat

de business cases nu juist getrokken worden door mensen uit het bedrijfsleven en door mensen met verstand van het bedrijfsleven. Waarom zou die opzet geen kans van slagen hebben? U heeft ruggespraak gehad met mensen die wij niet kennen en u komt ook niet met voorbeelden, zoals ze worden verlangd door bijvoorbeeld de heer Bierens.

De heer **Babijn** (PvZ). Dat klopt. Uiteraard beschermen wij onze bronnen. Anders hou je niet veel bronnen over. Snapt u? Ik zou zeggen: gun ons de kans om dit nader uit te werken en om met specifieke voorstellen te komen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ik vind dat wij bij een dergelijk betoog wel érg coulant zijn. Immers, "het bedrijfsleven" is heel groot en de heer Babijn verwijst steeds naar raadpleging van dat bedrijfsleven. Welnu, die contacten hebben wij allemaal en wij horen andere geluiden. Natuurlijk horen wij ook wel dat het soms niet zo snel gaat als het bedrijfsleven en ook wij zouden willen, maar ik vind dat de heer Babijn goed wekomt wanneer hij het over een later moment heeft. Ook in de commissie hebben wij een uitvoerige discussie gehad, waarbij de collega van de heer Babijn het steeds over een bepaald "gevoel" had. Dat is een lastig begrip. Een "gevoel" is voor iedereen weer anders. Als het het gevoel van de PvZ is dat het bedrijfsleven het op deze manier niet prettig vindt, is het niet gek dat wij in deze zaal vragen om onderbouwde voorbeelden.

De heer **Babijn** (PvZ). Het betreft een onderbouwd gevoel, maar het dient wel nader uitgewerkt te worden.

Voorzitter. Een onderzoek naar de concurrentiepositie van de Zeeuwse havens lijkt ons volstrekt overbodig. Als de heer Nout Wellink net zoveel verstand heeft van het besturen van De Nederlandsche Bank als hij ten toon spreidt aan onkunde met betrekking tot de havens in het ARA-gebied, mogen wij van geluk spreken dat er überhaupt nog banken in Nederland overeind staan... Hij maakt, zonder zich te laten adviseren, de alom gemaakte fout om te kijken naar het jaarlijks verschijnende, nietszeggende lijstje van wereldhavens, waarop Rotterdam en ook Antwerpen wat gezakt zijn. Voor ons zit de concurrentie in Hamburg en Antwerpen. Wij moeten ons gelukkig prijzen met het feit dat de havens in het verre oosten qua grootte met de havens in het ARA-gebied kunnen concurreren. Daar wordt ten slotte de export gegenereerd die hier in Europa moet worden gelost. Dit geldt, zij het in mindere mate, ook voor de havens in Zuid-Amerika. Ik verwijs naar Verbrugge.

Of, voorzitter, wil Wellink soms alle lading die voor ons achterland bestemd is, in China lossen? Wij moeten er met z'n allen gewoon voor zorgen

dat al die lege containers ook weer vol komen, met export uit Europa. Het ranglijstje dat Wellink in zijn voordracht hanteert, heeft geen enkele waarde omdat de ladingen voor Europa toch echt in Europa, lees het ARA-gebied, moeten worden gelost. Wij zouden dan ook juist tegen alle havens in China, Korea, Taiwan, Japan, Hongkong, Singapore, Rio enz. moeten zeggen: groeien, alstublieft; wij lossen die lading hier wel, en groeien gewoon mee.

Waarom zegt onze fractie dit, voorzitter? Omdat uitspraken van zogeheten "gezaghebbende namen" maar al te gemakkelijk worden overgenomen, om vervolgens de boventoon te gaan voeren in Zeeuwse visies.

De heer **Harpe** (GL). Ik vraag mij af, voorzitter, of dit betoog bij de heer Robesin het genezingsproces bevordert...

De heer **Babijn** (PvZ). In zijn beleving wellicht wél... U zult hebben gemerkt dat de visie van de heer Robesin doorklinkt in datgene wat ik nu naar voren breng.

De heer **Harpe** (GL). Dat wilde ik horen, voorzitter.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. De ontwikkelingen ten aanzien van de ziekenhuiszorg in Zeeland blijven mijn fractie zorgen baren, maar als provinciale overheid hebben wij hier geen bevoegdheden. Wel zijn wij als Staten verantwoordelijk voor de uitgangspunten op het terrein van de zorg voor de Zeeuwse burger. De PvZ wil dat voor die burger de zorg die hij nodig heeft, de basiszorg, beschikbaar en goed bereikbaar blijft. Die zorg zien wij breed, zowel de eerste- als de tweedelijnszorg, van huisarts tot ziekenhuiszorg, en alles dat daartussen zit, in elkaar overlopend en aanvullend aan elkaar, waar nodig. Aan de kwaliteit van de zorg moet prioriteit worden gegeven, boven de beperkingen van de regio uit, zowel boven als onder de Westerschelde. Daar wil de PvZ zich actief voor inzetten.

Voorzitter. Wat het weerstandsvermogen betreft hanteert Zeeland een in vergelijking met andere overheden, hogere onzekerheidsmarge, 99% in plaats van 95%. Hierdoor komt het benodigde weerstandsvermogen uit op 22 miljoen in plaats van 9 miljoen. Waarom wijkt Zeeland wat dit betreft af van andere overheden?

Vervolgens richt ik mij op de toeristische uitvoeringsorganisatie, Breskens "hotspot". Voorzitter. Een adviesbureau heeft opdracht gekregen om de juridische haalbaarheid van een jachthaven op de locatie Port Scaldes te onderzoeken. Eind september is het resultaat daarvan opgeleverd. Wat is de uitkomst van dit haalbaarheidsonderzoek?

Voorzitter. In de stukken lezen wij dat de inzichten die zijn ontstaan na de kernramp bij Fukushima, ertoe hebben geleid dat de realisatie van een tweede kerncentrale niet meer aan de orde is. Kan het college toelichten wanneer dit besluit is genomen, en door wie? De ombouw van de kolencentrale naar biomassa acht het college daarentegen, in weerwil van alle feiten en logica, nog steeds wél haalbaar. Wij vinden dit onbegrijpelijk.

Mijn fractie dient met betrekking tot de jeugdzorg een motie in. Daarin wordt het college opgedragen om ook vanuit de provincie Zeeland aan te geven dat het voorstel om staatssecretaris Van Rijn aan te stellen als regisseur bij een driejarig overgangsregime, gewenst wordt geacht.

Voorzitter. In de stukken treffen wij met betrekking tot DELTA de volgende passage aan: "Aandeelhouder blijven van een financieel gezond DELTA, zolang dat verantwoord is.". Wat houdt dit nu precies in? Lopen de aandeelhouders wellicht het risico dat zij moeten "bijleggen" in plaats van dividend ontvangen? Wij dienen met betrekking tot DELTA een amendement in, waarvan de tekst voor zichzelf spreekt.

Voorzitter. De positie van de ZMF is na afronding van de bezuinigingstaakstelling verduidelijkt en in rustiger vaarwater gekomen. De instelling speelt een rol in het kader van het IPO en komt in aanmerking voor integrale kostensubsidie. Kan het college toelichten hoe de hierbij in het geding zijnde 20% tot stand is gekomen? Mijn fractie stelt voor om de ZMF haar volledige subsidie te ontnemen omdat een rechtsgang voor het direct sluiten van de kerncentrale zich tegen de Zeeuwse samenleving richt. Het argument dat men met eigen geld procedures voert --en niet met subsidiegeld van de provincie-- gaat wat ons betreft niet op.

De heer **Colijn** (CU). Hoe ziet u nu de rol van de ZMF? Er is al het nodige aangepast en veranderd. Er is sprake van een andere subsidierelatie met de provincie. Mogen ze alleen maar "ja" knikken? Is dát wat u wenst?

De heer **Babijn** (PvZ). Al in een eerder stadium hebben wij ervoor gepleit om deze subsidie af te bouwen, maar als gevolg van omstandigheden is dat toen niet gelukt. Allerlei instellingen werden gekort, maar de ZMF niet. Wij zien dit anders dan een heleboel collega's. Wij constateren dat ze tegen de gemeenschap actie ondernemen met provinciaal geld. Wij hameren er dan ook op dat dit zo snel mogelijk wordt afgebouwd. Wij zijn er voorstander van om deze subsidie tot nul te reduceren.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter, ik vind nu toch écht dat de heer Babijn met voorbeelden moet

komen. Welke procedure heeft de ZMF het afgelopen jaar gevoerd "tegen de gemeenschap"?

De heer **Babijn** (PvZ). Ze nemen stelling tegen het open zijn van de kerncentrale. Ze willen de centrale sluiten, maar dat is een van de weinige kurken waar DELTA nog op drijft. Wij zien dit als een actie tegen de gemeenschap.

De heer **Van Dijen** (SP). Ik raad u aan om toch even naar het organisatiemodel van DELTA te kijken. Het zijn het netwerkbedrijf en het waterbedrijf die geld verdienen. De elektriciteitslevering aan het publieke net, met vijf cent per kilowattuur, valt daar echt niet onder.

De heer **Babijn** (PvZ). Misschien is het ook handig om even na te gaan wat de kerncentrale jaarlijks voor DELTA, voor onze gemeenschap, binnenbrengt. Wij zijn voor 50% aandeelhouder.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik vind het verwijt dat de heer Babijn in de richting van de ZMF maakt, ernstig, vooral ook omdat de ZMF projectsubsidies krijgt. Er wordt binnen de daaraan verbonden normen gewerkt. Kan de heer Babijn aangeven van welke projectsubsidie de ZMF oneigenlijk gebruik zou maken?

De heer **Babijn** (PvZ). Ik laat het bij mijn betoog. Ik ga het verder niet toelichten.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter, ik vind dat iedereen hier mag zeggen wat hij wil, maar ik begin mij nu toch aan de heer Babijn te ergeren. Mijnheer Babijn, u uit allerlei beschuldigingen, aan u worden naar aanleiding daarvan vragen gesteld en vervolgens zegt u: ik vervolg mijn betoog. U komt niet met concrete argumenten of voorbeelden. Wij zitten nu al heel lang naar u te luisteren, maar ik vraag u nu toch om uw betoog af te ronden. In elk geval dient u uw beschuldigingen ofwel te onderbouwen, ofwel voor u te houden.

De heer **Babijn** (PvZ). Ik meen toch, voorzitter, dat ik wat de ZMF betreft duidelijk genoeg ben geweest. Dat wij wat dat betreft een ander standpunt innemen dan de PvdA-fractie, moge duidelijk zijn. Verder kan ik zeggen dat ik, als ik niet zo vaak geïnterrupteerd zou zijn, mijn betoog al veel eerder had kunnen afronden.

Voorzitter. De stukken vermelden dat in 2009 een advies is verschenen van het Topteam Krimp, met betrekking tot de vanaf dat moment gelabelde topkrimpregio's: Noord-Oost-Groningen, Parkstad Limburg en Zeeuws-Vlaanderen. Ze zijn dus gelabeld, in relatie met de rijksmiddelen die voor deze regio's bedoeld zijn. Met het Rijk is een convenant gesloten. Gewerkt wordt aan de uitvoering daarvan. Landelijk wordt samengewerkt

met de andere krimpregio's, onder andere in de discussie over het investeringsvermogen van corporaties. Voorts wordt in de stukken gesteld: "PS hebben ons college opgedragen de ongeoormerkte krimpgelden uit het Provinciefonds alsnog te oormerken en te besteden aan de gevolgen van de demografische verandering. Het college zal aan de Statenmotie invulling geven met onder andere een programma bevolkingsontwikkeling. Dit programma wordt ook in een afzonderlijke paragraaf opgenomen." Voorzitter, waar wij ons zorgen over maken, is de mogelijkheid dat, als deze middelen niet specifiek voor de genoemde gebieden worden ingezet, ze misschien moeten worden terugbetaald. Wij willen dan ook dat ze niet alleen worden geoormerkt, maar ook echt specifiek ten goede komen aan het genoemde krimpgebied binnen onze provincie.

De heer **Bierens** (VVD). Bent u op alle terreinen voorstander van het oormerken van gelden, bijvoorbeeld ook als het gaat om infrastructuur? Gaan wij al die gelden oormerken en gaan we ze ook per regio verdelen? Dan moeten wij ook even een overzicht opstellen om duidelijk te maken wat er naar welke regio gaat en is gegaan. Daar ben ik geen voorstander van, maar ik tracht even na te gaan of er in uw benadering enige consistentie zit.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Ik wil de heer Bierens er nog eens op wijzen dat een meerderheid van de Staten een motie heeft aangenomen, waarmee deze middelen zijn geoormerkt. Echter, het oormerken op zich blijkt niet voldoende te zijn. Wij hebben stellig de indruk dat dit geld aan meer algemene zaken wordt besteed. Als wij niet voldoen aan de voorwaarden waaronder het Rijk deze middelen beschikbaar heeft gesteld, is het denkbaar dat het geld gedeeltelijk of geheel moet worden terugbetaald en dat in de toekomst deze kraan wordt dicht gedraaid. Dat willen wij voorkomen. Daarom dienen wij een amendement in.

De heer **Bierens** (VVD). Is, gelet op dat amendement, mijn conclusie juist dat de PvZ het niet eens is met de toedeling van krimpgelden zoals die nu wordt voorgesteld?

De heer **Babijn** (PvZ). Hoe meer er beschikbaar wordt gesteld ter bestrijding van de gevolgen van de krimp, hoe beter. Ik herhaal dat Zeeuws-Vlaanderen specifiek als krimpgebied is genoemd. Wij willen dat de middelen ten goede komen aan dat krimpgebied. Wij kunnen hieraan overigens ook nog een vraag koppelen. Er was sprake van 9 miljoen, en nu is het 5,7 miljoen en het college past uit eigen middelen drie ton bij. Wij vragen het college om dit toe te lichten. Het wordt 6 miljoen

maar het was oorspronkelijk 9 miljoen. Hoe zit dit nu in elkaar?

De **voorzitter**. Door het lid Babijn (PvZ) is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 15 november 2013;

constaterende dat:

- de zorg voor kwetsbare kinderen ernstig in gevaar dreigt te komen bij de overgang van de jeugdzorg naar de gemeenten in 2015;
- er meer wordt bezuinigd op de jeugdzorg dan de aangegeven 4% waar het kabinet van uitgaat;
- er op die manier, door te verwachten massa-ontslagen en faillissementen veel expertise en kwaliteit verloren gaat;
- er niet verder wordt gekeken dan 2015;
- er meer tijd nodig is om de overheveling van jeugdzorg van het Rijk naar de gemeenten op een goede manier te laten plaatsvinden;

van mening dat het advies van de voorzitter van Jeugdzorg Nederland opgevolgd moet worden teneinde de overheveling van de jeugdzorg naar de gemeenten zorgvuldig te laten verlopen;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op om;

- ook vanuit de provincie Zeeland aan te geven dat het voorstel om staatssecretaris Martin van Rijn (VWesterschelde) als regisseur aan te stellen om een driejarig overgangsregime in te stellen, gewenst wordt geacht;
- deze boodschap ook aan de gemeentebestuurders in de provincie Zeeland kenbaar te maken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 2.

Door het lid Babijn is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 15 november 2013;

constaterende dat:

- de dividenuitkering door DELTA NV om diverse moverende redenen recent drastisch naar beneden is bijgesteld;
- tal van factoren erop wijzen dat het toekomstperspectief voor DELTA op de korte en middellange termijn negatief is;

overwegende dat:

- in het statenvoorstel Najaarsnota (bijlage 1, punt 57) geschreven staat: "DELTA NV: Aandeelhouder blijven van een financieel gezond DELTA, zolang dat verantwoord is" en dat dit de nodige vragen oproept;
- het niet uitgesloten is --en, gezien de marktomstandigheden in combinatie met het momenteel voor onbepaalde tijd buiten gebruik zijn van de kerncentrale, zelfs voorspelbaar is-- dat de dividenuitkering in haar geheel zou kunnen komen te vervallen;

spreken uit dat dit geïmplementeerd wordt in de programmabegroting-2014, inclusief meerjarenraming;

en gaan over tot de orde van de dag.

Dit amendement krijgt nr. 3.

Ik constateer dat dit amendement niet voldoet aan de vormvoorschriften die voor een amendement gelden. Daarom stel ik voor dat de heer Babijn even in overleg met de griffie nagaat of er sprake moet zijn van een amendement of een motie. In elk geval blijkt uit de tekst van het nu ingediende "amendement" niet op welke onderdelen de indiener de begroting zou willen aanpassen.

Deze opmerkingen gelden ook voor het tweede door de heer Babijn (PvZ) ingediende amendement:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 15 november 2013;

constaterende dat:

- het Rijk aan de provincie Zeeland middelen ten behoeve van de aanpak van specifiek genoemde krimpgebieden beschikbaar heeft gesteld en nog steeds stelt;
- Provinciale Staten een motie hebben aangenomen met de strekking dat genoemde middelen geoormerkt dienen te worden;
- er steeds sprake was van 9 miljoen, maar dat dit bedrag inmiddels "gekrompen" is naar 5,7 miljoen, waar de provincie vervolgens nog drie ton uit eigen middelen aan wil toevoegen;

overwegende dat:

- de door het Rijk aan de provincie Zeeland beschikbaar gestelde middelen ten behoeve van de aanpak van de specifiek genoemde krimpgebieden in hun geheel ook daadwerkelijk ten goede dienen te komen aan die door het Rijk specifiek genoemde krimpgebieden;
- indien deze middelen op een andere, meer algemene wijze worden ingezet, het niet valt uit te sluiten dat het Rijk een punt zou kunnen zetten achter deze "uitkering" en mogelijk anderszins de

genoemde, reeds beschikbaar gestelde middelen zou kunnen terugvorderen;

spreken uit dat de door het Rijk aan de provincie Zeeland beschikbaar gestelde "krimpgelden", conform de eis van het Rijk, alleen worden ingezet ten behoeve van (c.q. alleen ten goede dienen te komen aan) de door het Rijk aangewezen krimpgebieden binnen de provincie Zeeland en dat dit dient te worden verwerkt in de programmabegroting-2014, inclusief meerjarenraming;

en gaan over tot de orde van de dag.

Dit amendement krijgt nr. 4.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik heb, wat betreft de lengte van zijn betoog, niet gemerkt dat de heer Babijn uit een krimpgebied komt...

Voorzitter, kijkers, luisteraars, wellicht bent u net zo benieuwd als mijn fractiegenoten naar wat ik nu precies ga zeggen. Dat hoop ik althans, want dan heb ik uw aandacht.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter, volgens mij zijn de fractiegenoten van de heer Roeland méér benieuwd dan wij...

De heer **Roeland** (SGP). In dit geval geef ik de heer Bierens gelijk, voorzitter.

Het college schrijft dat het niet zo goed gaat met de economie, maar dat wij niet somber moeten doen. Inderdaad, het gaat niet zo best met de economie. De overheidsfinanciën in het algemeen, met name die van het Rijk, staan er niet best voor. Voor veel mensen dreigt werkloosheid of inkomensvermindering. Er is inderdaad veel aan de hand. Sommigen spreken over een crisis, anderen denken meer aan een tijd van aanpassen.

De vraag rijst hoe dit nu allemaal zo gekomen is. Welnu, één ding is zeker: deze ontwikkelingen bepalen ons erbij dat wij in een gebroken wereld leven. Het is geen perfecte wereld meer. Het is een wereld waarin veel ingaat tegen Gods goede geboden, en daar rust Gods zegen niet op.

Er is veel aan de hand. Wij leven in een land met schulden, hypotheek- en andere schulden. De crisis treft mensen in hun zekerheden voor de toekomst, en die crisis is echt nog lang niet voorbij. Wij moeten ons instellen op een langere periode van matiging. Matigheid en soberheid zijn geboden. Dat geldt voor ons, als individuen, en het geldt ook voor de overheid, ook de provinciale overheid.

Voorzitter. Voor het weerstandsvermogen geldt het niveau van 22 miljoen, en daarbij is Thermphos nog niet meegenomen. Kijken wij naar de algemene reserve, naar niet-gereserveerde

prioriteiten, naar eventuele nieuwe prioriteiten die in de toekomst op ons af kunnen afkomen en naar het uitgangspunt van minimaal 25 miljoen voor de algemene reserve, dan is dat niveau toch erg laag. Immers, de besteedbare ruimte is dan minimaal. De algemene reserve zou wat ons betreft hoger moeten zijn dan 25 miljoen. Bij minder inkomsten moet er worden gefocust op wat in politieke termen wordt genoemd "ombuigingen". Voor de tribune vermeld ik dat dat bezuinigingen zijn. Met andere woorden: geen aanslag op de algemene reserve.

In de Najaarsnota is met betrekking tot het DELTA-dividend al rekening gehouden met een vermindering met 5 miljoen, maar wij hebben inmiddels van DELTA een brief gekregen waarin een resultaatwaarschuwing --of, zo men wil, een dividendwaarschuwing-- is vermeld. Er waren en zijn zorgen over het bedrijf DELTA, dat 2 miljard omzet en dat ons meedeelt dat het veel moeite moet doen om nog dividend uit te keren. Directie en raad van commissarissen hebben echter als doelstelling om over 2013 toch nog 20 miljoen aan dividend veilig te stellen. Dat is in die zin positief dat zowel directie als raad van commissarissen betrokkenheid toont bij de positie van de aandeelhouders.

Echter, voorzitter, dit roept ook een vraag op. Ik verwijs naar de brief van GS van 30 oktober 2012, waarin onder meer staat dat het dividend dat Evides aan DELTA uitkeert, door DELTA een-op-een wordt doorbetaald aan de aandeelhouders. Welnu, volgens mij is Evides een bedrijf dat echt winstgevend is. Wij verwachten dan ook dat Evides ook met betrekking tot 2013 fors winstgevend zal zijn. Mijn fractie zou het niet verbazen wanneer alleen al de uitkering van Evides voldoende zou zijn voor een minimale uitkering van 20 miljoen dividend. Ik leg het college de vraag voor wat, tegen deze achtergrond, de brief van DELTA nu precies betekent. Gaat DELTA nog op zoek om ook uit eigen inkomsten nog dividend uit te keren? Dat zou mooi zijn. Van een bedrijf met een dergelijke omgang mag men verwachten dat ook de eigen activiteiten --ook al gaat het allemaal wat minder en zijn er problemen-- winst genereren zodat er dividend kan worden uitbetaald. Graag hoor ik de reactie van het college.

Voorzitter. Wij hebben ook nog de zogenaamde "stille reserves". Je hoort er niets over, maar ze zijn er wel. Nu is de noodzaak er nog niet om ze liquide te maken, maar ik realiseer mij dat het college vooruit denkt en ook nadenkt over de mogelijkheden die er kunnen zijn om in de toekomst stille reserves liquide te maken.

Sprekend over de business cases, voorzitter, heb ik het over de Economische Agenda en de uitvoering daarvan. Mijn fractie verwacht in het eerstvolgende uitvoeringsprogramma een helder overzicht van de stand van zaken. Wat zijn de concrete resultaten tot nu toe? Hoeveel geld is er

weggezet? Hiervoor is behoorlijk wat geld beschikbaar, zo'n 17 miljoen voor drie jaar. Als het nuttig kan worden uitgezet, moeten wij dat ook doen maar als die mogelijkheid er niet is, kunnen wij beter nagaan of de middelen op een andere manier kunnen worden aangewend.

Voorzitter. Kennelijk werkt het collegeprogramma voor de heer Harpe als een slaapmiddel. Hij kan er goed door slapen. Dat is in de openbaarheid gezegd. Waarschijnlijk gaat de heer Harpe ervan uit dat zijn achterban niet meeluistert. Immers, die zal graag hebben dat hij hiervan wakker ligt.

De heer **Hijgenaer** (D66). Betekent dit, voorzitter, dat de heer Roeland er niet van kan slapen?

De heer **Roeland** (SGP). Mijnheer de voorzitter, ik vervolg mijn betoog. Soms leer ik snel...

Het collegeprogramma leg ik niet onder mijn kussen, want dan kan ik er niet in lezen. Ik heb het altijd bij mij, ook vandaag. Ik kijk er regelmatig in en vraag mij dan af wat de stand van zaken is, ook waar het gaat om de containerisatie. Daar ga ik nu op in en ik neem aan dat de heer Harpe mij later wel zal interrumpen...

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, het werkt bij mij anders dan bij de heer Roeland. Als ik het collegeprogramma onder mijn kussen leg, neem ik het gedurende de nacht tot mij...

De heer **Roeland** (SGP). Het is fijn, voorzitter, dat de heer Harpe daarmee doorgaat.

Het college, zo wordt in het collegeprogramma gesteld, ziet de containerisatie als een belangrijke voorwaarde voor economische ontwikkeling en werkgelegenheid. Voorzitter, wat is op dit gebied nu de stand van zaken? Wat zijn de resultaten tot nu toe? Welke inspanningen gaat het college nog plegen en welke resultaten kunnen wij nog deze periode tegemoet zien?

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik verbaas mij enigszins over deze vraag. Immers, het college heeft aangegeven dat de containerisatie voorlopig van de baan is. Er is op dit moment geen aanleiding om daartoe over te gaan. Vraagt de heer Roeland nu niet een beetje naar de bekende weg?

De heer **Roeland** (SGP). Hier herken ik mijn collega Harpe weer, voorzitter. Ik heb letterlijk geciteerd en de heer Harpe kiest altijd voor een wat vrije vertaling. Het college heeft nergens aangegeven dat het afziet van containerisatie en dus stel ik mijn vraag terecht. Het antwoord wacht ik vol vertrouwen af.

Helaas is er voor Thermphos geen sprake van een doorstart. Ons inziens, voorzitter, is het nu tijd voor andere actie: handhaven en saneren.

Snelheid lijkt daarbij geboden. Is er een plan van aanpak? Wanneer wordt er met de sanering gestart en wanneer komt de grond beschikbaar om opnieuw uitgegeven te worden? Neemt het Rijk zijn verantwoordelijkheid waar het om het financiële gedeelte gaat?

Wat Zalco betreft is het mooi dat er sprake is van een gedeeltelijke doorstart, maar er resteren nog wat onderdelen: smeltovens, panden enz. Voorzitter, wat gaat daarmee gebeuren?

In verband met het Goederenvervoerplan heeft mijn fractie met grote instemming kennisgenomen van het onderdeel binnenvaart en de projecten die daarvoor worden opgestart. Er wordt gekeken naar de potentie die er bij bedrijven is om voor vervoer van de binnenvaart gebruik te maken. Wij hopen dat wij hiervan tegen het einde van deze statenperiode tastbare resultaten zullen zien. Kan het college toezeggen dat dat gaat gebeuren?

Voorzitter. Er zijn weer meer slachtoffers gevallen op Zeeuwse wegen. Wat zijn de oorzaken daarvan? In Zeeland, plattelandsprovincie, zijn er veel tweebaanswegen; dat zou een oorzaak kunnen zijn. Vindt bij het college een verdere doordenking hiervan plaats? Heeft het college een antwoord op de vraag waarom het aantal slachtoffers toeneemt en welke maatregelen zijn naar zijn oordeel nodig?

Met betrekking tot het openbaar vervoer komt er een nieuwe concessie. Het is ook onze fractie duidelijk dat er keuzes moeten worden gemaakt. Het "eenheidssyndroom" moet worden aangepakt, ook om financiële redenen. Echter, wij vragen het college om aandacht te geven aan de zogenaamde "vervoersarmen". Wat dat precies zijn, voorzitter, weet ik niet, maar van Harry van der Maas moet ik dit zeggen...

Een bredere doorstroming op de Zeeuwse wegen had en heeft onze aandacht en verdient ook de aandacht van het college. Ik denk hierbij niet alleen aan de A58, maar ook aan de N256, Goes-Bruinisse. Welke concrete resultaten kunnen wij vóór maart 2015 verwachten?

Wat de ziekenhuisproblematiek betreft verwachten wij dat wij samen met het college kunnen optrekken en dat er een externe deskundige bij betrokken kan worden die gezaghebbend en diplomatiek is, een luisterend oor heeft en beschikt over het juiste netwerk, zodat hij in Den Haag de weg weet. Op deze wijze kan worden nagestreefd dat wij voor Zeeland en zijn inwoners een goed resultaat bereiken waar het gaat om de toekomst van de zorg in brede zin.

Voorzitter. Ik heb begrepen dat het college een etappe van de Tour de France naar Zeeland wil halen. Dat is in de ogen van mijn fractie niet bepaald positief. Echter, gedeputeerde De Reu zou hebben gezegd: ik heb er geen geld voor. Welnu, dat is wél een positief bericht. Liever nog hadden

wij gelezen dat de heer De Reu zou hebben gezegd: ik heb er geen geld voor óver.

Er zullen op de agenda van onze Staten nog belangrijke onderwerpen verschijnen. Ik denk aan natuur en landschap, leefbaarheid, bestuurlijke inrichting enz. Vandaag gaat het om een tussentijdse waardering van de wijze waarop het collegeprogramma wordt uitgevoerd. Ook ik ga pogen daarover een objectief oordeel te geven, evenals de heer Bierens. Voorzitter, ik denk niet dat ik zulke forse stappen in objectiviteit kan maken als hij. Ik vond hem vandaag echt heel objectief. Waar het om het vorige collegeprogramma ging, was dat duidelijk minder... Wat dat betreft maakt hij in mijn ogen nu forse vorderingen.

Voorzitter. Dit college heeft al veel aangepakt. Er is al heel veel gerealiseerd. Niet met alles ligt men op schema, maar men heeft ook te maken met sterke tegenwind. Ik denk hierbij aan Zalco, Thermphos, de financiële problematiek en andere zaken. Als het college zo doorgaat, denk ik dat wij tegen het einde van deze periode met tevredenheid op de uitvoering van het collegeprogramma kunnen terugzien.

Waardering hebben wij voor opzet en inhoud van de Najaarsnota. Als het volgende jaar de Najaarsnota samen met de begroting zal worden gepresenteerd --dat is de bedoeling-- is het wellicht goed om daaraan een afzonderlijke commissievergadering te wijden.

Voorzitter. De situatie is niet rooskleurig. Juist nu, zo schrijft het college, zijn stuwende krachten nodig voor de economische ontwikkeling van Zeeland, in combinatie met een scherper financieel beleid. Kracht en wijsheid zijn nodig, naast hulp van boven om dit alles uit te voeren. Wij wensen het college daarbij wijsheid toe en de zegen des Heren. Het zou in de ogen van mijn fractie goed zijn wanneer niet alleen Staten en college, maar iedereen na zou mogen zeggen wat geschreven staat in psalm 123, oude berijming: "Ik hef tot U, die in den hemel zijt, mijn ogen op, en bid", om wijsheid, om kracht, om leiding van boven.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. De heer Roeland heeft aangegeven dat er naar zijn oordeel moet worden bezuinigd. De heer Roeland kennend, dacht ik: hij komt dadelijk met concrete voorstellen waaruit blijkt waar hij echt wil bezuinigen. Echter, dat heb ik niet gehoord. Op welke punten zou er naar het oordeel van de SGP-fractie kunnen worden bezuinigd?

De heer **Roeland** (SGP). Daar kom ik in tweede termijn op terug.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Vandaag bespreken wij de Najaarsnota en de begroting voor 2014, ofwel de plannen van dit college voor het komende jaar. Door de manier waarop dit jaar de

Najaarsnota is opgesteld, krijgen wij ook een inkijk in datgene wat het college nog verder van plan is. Dat zijn plannen waarvoor de Staten nog geen voorstellen hebben ontvangen. De fractie van de SP heeft hiervoor waardering. Dat hebben wij al in de commissie kenbaar gemaakt en vandaag willen wij het graag herhalen. Als gevolg hiervan zijn het de Staten die aan de knoppen zitten. Ze kunnen in een vroeg stadium aangeven of ze het ergens mee eens zijn of niet.

In de Najaarsnota stelt het college dat het met de uitvoering van het collegeprogramma en de eerder dit jaar vastgestelde bestuurlijke prioriteiten goed op schema ligt bij het realiseren van zijn ambities. Voorzitter, is dat wel zo? Mijn fractie vraagt het zich oprecht af. Er zijn invloeden van buitenaf --waarvan wij het college overigens niet de schuld geven-- die bepalen dat het college misschien wel doet wat eerder is afgesproken, maar die er ook toe leiden dat de resultaten compleet anders zijn dan oorspronkelijk werd bedoeld. Als voorbeeld noem ik de werkloosheid. Het kan zo zijn dat Zeeland wat dit betreft, landelijk gezien, helemaal nog niet zo slecht scoort in deze tijden van crisis, maar voor de mensen die dit overkomt, is het een regelrechte ramp. Ik denk aan de mensen van Zalco, Thermphos, Zeeuwse bouwbedrijven en alle andere bedrijven die moeten inkrimpen, omvallen of dreigen om te vallen.

Voorzitter. Mijn fractie heeft het al vaker gevraagd, maar wij herhalen die vraag vandaag weer. Voor Zalco heeft de provincie een mobiliteitscentrum ingericht, een centrum dat alles in het werk stelt om mensen die werkloos worden, zo snel mogelijk weer aan het werk te krijgen. Welnu, dat mobiliteitscentrum werkt. Het is weliswaar geen kerntaak van de provincie en het kost geld, maar met betrekking tot Zalco vonden wij het allemaal belangrijk genoeg. Als voor dit college de economie een van de belangrijkste speerpunten is, waarom dan niet alles op alles gezet om de werkloosheid zo snel mogelijk verminderd te krijgen? Waarom nog geen mobiliteitscentrum voor alle Zeeuwen die werkloos worden?

Vervolgens is er het probleem van de op afstand gezette onderdelen van onze provincietaken. Een belangrijk onderdeel van de Zeeuwse economie wordt gevormd door de havens, Zeeland Seaports. Wij hebben het Zeeuwse havenbedrijf op afstand gezet. De Staten hebben er niet veel meer over te vertellen, terwijl er toch ontwikkelingen zijn waarbij mijn fractie moet "fronsen". Bij het werkbezoek van de vorige week vrijdag hebben leden van de Staten te horen gekregen dat het prijsverschil tussen de Zeeuwse en de Belgische havens er de oorzaak van is dat Verbrugge zijn heil in België gaat zoeken. Dat kan toch niet de bedoeling zijn van een college dat de economie zo hoog in het vaandel heeft staan? Wij laten het toch niet zover komen dat bedrijven in

Zeeland, die in deze tijd nog wél willen investeren, de provincie gaan verlaten? Heeft het college hierover indringend met Zeeland Seaports gesproken? Is het college bereid dit nogmaals te doen om de in deze Staten breed gevoelde zorgen hierover aan Zeeland Seaports voor te leggen? Is het college bereid om, als hiervoor een extra bijdrage nodig is, daartoe met een voorstel naar de Staten te komen? Als het slecht gaat met de kassen doet het college dat toch ook? Wat betekent deze ontwikkeling nu voor de door het college zo gewenste containerisatie? Zijn wij de 30 miljoen voor de WCT nu voor altijd kwijt?

Verder, voorzitter, maken wij ons zorgen over de taken die de provincie niet meer gaat uitvoeren. Ik zal bepaalde collega's een plezier doen door in dit verband niet meer te spreken over "over de schutting kieperen", hoewel... Uit gesprekken met de instanties die in het kielzog van onze of Haagse besluiten, ook maar moeten zien hun werkterrein bij de gemeenten onder te brengen, blijkt dat ze bij die gemeenten tegen een muur aanlopen. Ze geven aan dat de gemeenten een en ander wel degelijk als het "over de schutting kieperen" van taken ervaren. Voorzitter, er ligt hier een taak voor de provincie. Als deze instanties meer tijd nodig hebben, moeten ze die krijgen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ik herinner mevrouw Van Unen eraan dat wij in de tijd van de kerntakendiscussie wel degelijk meer tijd hebben gegeven aan de instellingen. Juist op ons verzoek heeft het college het effectueren van zijn voorstel uitgesteld. De bezuinigingen zijn een jaar opgeschoven.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Dat klopt helemaal, maar ik neem aan dat de instanties inmiddels ook op uw deur hebben geklopt om duidelijk te maken wat op dit moment hun ervaringen met de gemeenten zijn. Ze krijgen het gewoon niet voor elkaar. Als een en ander niet kan worden geregeld vóór het verstrijken van de door ons gestelde termijn, moeten wij het er met elkaar over hebben.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Om welke instanties gaat het? Heeft mevrouw Van Unen het nu onder andere over Het Klaverblad?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Onder andere over Het Klaverblad.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Zijn er nog meer instanties bij u geweest?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ja. Ook in de sportsector doen zich problemen voor en op de jeugdzorg kom ik later nog terug. Ze worden overdonderd door alle taken die ze moeten gaan uitvoeren. Wanneer nu blijkt dat instanties, die voor ons taken uitvoeren,

met problemen komen te zitten, moeten wij ons dat aantrekken.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Zelf heb ik alleen informatie gekregen van Het Klaverblad. Wat Sport Zeeland betreft heb ik begrepen dat er een oplossing is gevonden.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Misschien heeft u andere bronnen...

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter, ik zou graag het lijstje van mevrouw Van Unen inzien. Mevrouw Evertz heeft alleen informatie over Het Klaverblad, maar blijkbaar heeft mevrouw Van Unen méér. Kan zij daarover concrete mededelingen doen?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Het gaat onder andere ook om jeugdzorginstanties. Het gaat over het hele pakket, alle taken die wij over moeten dragen. De gemeenten stellen zich niet zo meewerkend op. Ook uw gedeputeerde loopt bij de gemeenten tegen een muur op.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Mijn conclusie is dat het --wat betreft datgene wat in het kader van de kerntakendiscussie is verminderd-- nu alleen gaat om Het Klaverblad. Op andere zaken, waaronder de jeugdzorg, komt mevrouw Van Unen later met concrete opmerkingen terug.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Wat die jeugdzorg betreft, voorzitter, zijn in Zeeland de zaken nog lang niet goed geregeld. De gemeenten zijn nog niet voldoende doordrongen van datgene wat er op ze gaat afkomen. Echter, wij hebben op dit punt alle vertrouwen in de gedeputeerde die ons soms zeer openhartig toespreekt. Was dat altijd maar zo... Maar daarmee is een en ander nog niet goed geregeld, zeker niet wanneer ook deze gedeputeerde tegen een muur aanloopt. Wat vindt het college ervan om richting Den Haag het signaal af te geven dat de Zeeuwse gemeenten binnen de door de landelijke overheid gestelde termijn niet klaar zijn voor deze overdracht? De groep die hierbij in het geding is, de kwetsbare kinderen, en de instellingen die deze kinderen hulp bieden, zijn hier ons inziens belangrijk genoeg voor.

Voorzitter. Ook over de patiëntenmedezeggenschap maakt de SP-fractie zich zorgen. Wij horen geluiden waaruit naar voren komt dat gemeenten dit bij de WMO-raad willen onderbrengen. Welnu, dat is toch écht een andere tak van sport. Ook afgezien van de kwaliteit van sommige WMO-raden vindt mijn fractie dit een zorgwekkende ontwikkeling. Het komt erop neer dat op deze manier expertise wordt afgebroken terwijl men niet weet wat daarvoor terugkomt. Mijn fractie denkt dat de provincie wat dit betreft waarschijnlijk

een nazorgtaak zal hebben. Krijgt ook het college dergelijke signalen?

Als er met betrekking tot de ziekenhuiszorg niet wordt opgepast, raken wij hier in Zeeland belangrijke onderdelen voor altijd kwijt. Wij gaan hier niet over, voorzitter, maar als wij op dit gebied niets doen, kunnen de Zeeuwen binnenkort naar Brabant of België als ze ziek zijn. Het initiatiefvoorstel van deze Staten, dat mede door de SP-fractie zal worden ingediend, is hard nodig. Wat dit onderwerp betreft verschillen wij niet met het college van mening. Wij stellen er ook geen vragen over.

Op het gebied van het openbaar vervoer (OV), met name de toekomst ervan, hebben wij te maken met een cruciaal moment. Er komt een nieuwe concessie aan en daarbij wordt er over de toekomst besloten. Het college stelt voor om het OV te versoberen, maar de SP-fractie vindt dit een slecht plan. De afgelopen weken hebben wij een enquête gehouden onder reizigers en buschauffeurs, maar ik kan nu niet vooruitlopen op de uitkomsten daarvan; die ken ik echt nog niet. Niettemin blijkt uit met reizigers en chauffeurs gevoerde gesprekken dat de meesten van hen het ook geen goed plan vinden. Ik hoop dat, als de resultaten van de enquête bekend zijn, het college bereid is om daar rekening mee te houden. Het gaat om de ervaringen van de mensen die van het OV gebruikmaken en de mensen die in deze sector werken.

Voorzitter. De fusie van de ROC's pakt niet zo goed uit. In het nieuwe schooljaar zijn er weer meer opleidingen uit Zeeuws-Vlaanderen verdwenen. Bij de SP komen signalen binnen waaruit blijkt dat kinderen niet meer de opleiding van hun voorkeur kunnen volgen, simpelweg omdat hun ouders de reiskosten niet kunnen betalen. Een maandkaart Hulst-Middelburg --en dat is nog lang niet de verste afstand binnen onze provincie-- kost ruim 148 euro. Per jaar komt het neer op 1.485 euro. Welnu, in Zeeland zijn er gezinnen die, zeker als er méér kinderen zijn, dit in deze tijd echt niet meer kunnen betalen. Dit kan niet en dit mag niet.

Voorzitter. De fracties van de PvdA en de SP zullen daarom een amendement indienen, dat overigens al een zekere geschiedenis kent. Mijn fractie heeft met betrekking tot dit onderwerp al ruim 2.000 handtekeningen opgehaald onder scholieren en zij heeft eerder al vijf keer een motie of amendement ingediend. Ook de PvdA-fractie heeft pogingen gedaan om dit probleem opgelost te krijgen, maar steeds is het niet gelukt. Vandaag proberen wij het met vereende krachten. Natuurlijk willen wij liever dat er een OV-kaart komt voor de 16- en 17-jarigen, zoals die er ook is voor de groep van 18 jaar en ouder, maar als in deze Staten een kortingskaart het hoogst haalbare blijkt te zijn, gaan wij daar voor.

Voorzitter. Mijn fractie dient hier wel moties of amendementen in waarvoor zij eigenlijk helemaal geen steun verwacht. Zij doet dat dan om aan te geven dat er in deze Staten een partij aanwezig is die voor andere standpunten staat dan de punten die kenmerkend zijn voor het uit te voeren beleid. Maar vandaag is het anders. Vandaag zoeken wij steun bij de andere fracties, en ook bij de gedeputeerde. Wij willen dit graag goed geregeld zien voor onze Zeeuwse kinderen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, ik heb even gekeken naar de dekking voor dit verhaal. Het gaat om zo'n vierehalve ton en daarvoor wordt de "kaasschaaf" gebruikt. Daarmee wordt het geld weggehaald bij de subsidies voor onder andere de Zeeuwse Bibliotheek en SCOOP. Vindt mevrouw Van Unen dat deze bezuiniging nog bij die instellingen weg kan om de dekking van dit voorstel compleet te maken?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Dit heeft voornamelijk te maken met de prijsindexering. Ja, dit onderwerp is voor de SP-fractie een belangrijk speerpunt. Wij komen er nu voor de zesde keer op terug. Wij willen dit heel erg graag vandaag regelen. De argumenten om voor ons voorstel te stemmen, zal ik opsommen.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. Ik kan de heer Harpe zeggen dat in de begroting van de provincie rekening is gehouden met een indexatie van 2%, terwijl het CPB uitgaat van een gemiddelde prijsstijging van 1%. Met het amendement wordt voorgesteld om het niveau van 1,25% aan te houden, hetgeen ongeveer zes ton oplevert. Daarin zit ruimte voor de beoogde MBO-kaart, terwijl men ruim boven het CPB-indexatieniveau blijft.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Zeeuwse kinderen reizen het verst van alle kinderen in Nederland. Zeeuwse ouders betalen voor deze reizen het meest van alle ouders in Nederland. Door de fusie van de ROC's, waarover wij hier hebben besloten, zijn sommige opleidingen op nog grotere afstanden gekomen. Onderwijs is een kerntaak van de provincie en ook openbaar vervoer is dat. In tijden van crisis is het voor ouders van schoolgaande kinderen bijzonder moeilijk...

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Hoor ik mevrouw Van Unen nu écht zeggen dat onderwijs een kerntaak van de provincie is?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Wij vinden dat, ja.

Voorzitter. Wat de dekking van ons voorstel betreft, zijn wij van oordeel dat 420.000 euro een bedrag is dat te overzien is, zeker vergeleken met gratis OV. Niet alleen de fracties van PvdA en SP

leggen de Staten nu deze vraag voor, maar ook en vooral de Zeeuwse kinderen en hun ouders. Provinciale Staten van Zeeland, wij rekenen vandaag op uw steun.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Ik ben benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde op dit voorstel, vooral waar het om de dekking gaat. Ik vraag mij af wat dit op langere termijn zou betekenen.

Mevrouw Van Unen houd ik het volgende voor. De fractie van de SP heeft het gehad over uitstel van bezuinigingen, over belangrijke taken op andere gebieden waarvan de provincie zich heeft teruggetrokken, over het feit dat gemeenten met allerlei zaken worden overvallen enz. Ik vraag mij af hoe men al die zaken zou willen betalen. Natuurlijk is er niet op grond van een luxe positie gekozen voor een kerntakendiscussie. Het is niet voor niets dat heel wat organisaties minder of geen subsidie meer krijgen. Dat komt omdat wij hier zelf onze financiële huishouding op orde moeten hebben. Welnu, daar hoor ik mevrouw Van Unen niet over.

Mevrouw **Van Unen** (SP). De meeste zaken en suggesties die ik naar voren heb gebracht, heb ik verwoord in vragen aan het adres van het college, en de reacties daarop wacht ik af. Zo heb ik het college met betrekking tot de jeugdzorg gevraagd om naar Den Haag te gaan en daar te zeggen dat men in Zeeland helemaal nog niet klaar is voor de overdracht. Wij signaleren problemen en stellen daar vragen over. Net zoals u wachten wij de antwoorden van het college af.

De heer **Beekman** (CU). Misschien kom ik hier in tweede termijn op terug.

De **voorzitter**. Door de leden Van Unen en Evertz is het volgende amendement ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 15 november 2013;

gelezen het statenvoorstel programmabegroting-2014;

amenderen dit voorstel met de volgende toevoeging:

- 1. Het programma 13, Mobiliteit, wordt structureel verhoogd met 420.000 euro voor invoeren kortingskaart openbaar vervoer voor MBO-leerlingen van 16 en 17 jaar, per 1 januari 2014.*
- 2. De indexering van de budgetten in 2014 van de programma's 1 t/m 13, inclusief ondersteuning, te verlagen van 2% naar 1,25%.*
- 3. Het verschil in de jaren 2014 t/m 2016 toe te voegen aan de algemene reserve.*

Dit amendement krijgt nr. 5.

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. In het begin van deze zomer ben ik bij de kerncentrale geweest, waar ik een rondleiding kreeg. Men vertelde mij van alles en ik stelde de vraag of de centrale nog rendabel was. Toen bleek dat ze al blij waren wanneer ze de stroom om niet op het net mochten zetten. Er was geen droog brood meer mee te verdienen. Gelet op de ontwikkelingen op de energiemarkt verwacht mijn fractie dan ook een DELTA-dividend van nul euro. Kennelijk maakt Evides wél winst, maar ik vraag mij af of die winst wellicht wordt gebruikt om het verlies van de energiepoot van DELTA te dekken. Ik denk dat wij als aandeelhouder van dit bedrijf de situatie goed onder de loep moeten nemen. Misschien moeten zaken worden herzien.

De heer **Beekman** (CU). Mijn mond valt van verbazing open, voorzitter. Immers, in de vorige statenvergadering hebben wij voor DELTA de aandeelhoudersstrategie vastgesteld, en ook de heer **Muste** heeft daarvan kennisgenomen. Wij hebben het uitgebreid over de analyse betreffende DELTA gehad.

De heer **Muste** (NZ). Er is ook nog zoiets als voortschrijdend inzicht. Als duidelijk wordt dat er heel veel verlies wordt geleden, moet je je standpunt misschien herzien, denkt u niet?

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Wij hebben tijdens de vorige statenvergadering de huidige situatie uitputtend behandeld en geanalyseerd. Ik verwijs naar het rapport dat door de desbetreffende werkgroep is uitgebracht. Ik zou de heer **Muste** willen adviseren om daar nog eens grondig kennis van te nemen.

De heer **Muste** (NZ). Daar heb ik kennis van genomen, maar dit blijft een belangrijk zorgpunt.

De heer **Dorst** (SGP). Voorzitter. De heer **Muste** is bij EPZ op bezoek geweest en heeft daar verontrustende berichten vernomen. Hij leeft in de veronderstelling dat daar niets wordt verdiend. Ik vraag mij af of hij ook heeft gekeken naar de jaarrekening van EPZ over het jaar 2012. Daarin wordt vermeld dat er 37 miljoen winst is gemaakt.

De heer **Muste** (NZ). Toen wel, voorzitter, maar ik ben daar dít jaar geweest. De situatie in 2013 is anders dan die in 2012. Het is bekend dat de Duitse zonne-energie, opgewekt met zo'n vijf

miljard aan subsidies, de Europese markten overstroomt. Daar kunnen de energiebedrijven eenvoudig niet tegenop, en zeker DELTA niet. De kerncentrale draait behoorlijk zuinig en als die al niet meer rendabel is, moet je je toch achter de oren krabben.

De heer **Dorst** (SGP). Dat die centrale nu niet meer rendabel zou zijn, waag ik te betwijfelen.

De heer **Muste** (NZ). Dat zal wel blijken bij het verschijnen van de jaarcijfers. Ik herhaal dat mij is gezegd dat men al blij is dat men er niet op hoeft toe te leggen wanneer er stroom op het net wordt gezet. Dat men om niet stroom op het net mocht zetten, daar was men al blij om. Ze liepen ook nog de kans dat ze moesten betalen om de stroom op het net te mogen zetten. Voorzitter, veel gekker moet het toch niet worden...

Wat de ontsluiting van het ziekenhuis in Middelburg betreft, kan ik zeggen dat dat in het beste geval een ziekenhuisje wordt. Ik constateer dat er voor dit ziekenhuis geen geld is. Er zou alleen maar sprake zijn van planbare zorg, en misschien komt er wel helemaal geen ziekenhuis. "Geen geld, geen Zwitsers" is het gezegde, maar "geen geld, geen ziekenhuis" geldt ook. Voorzitter, is zo'n afslag dan wel nodig? Ik zou zeggen: geen goed geld naar een kwaad doel gooien.

Voor Waterdunen wordt 10 miljoen extra opgenomen. Er zit een stukje natuur in en ook gaat het om het goederenvervoer. Voorzitter. Ik heb dertig jaar in Den Haag gewoond en vond de waterleidingduinen daar fantastisch. Ik zou zeggen: besteed die 10 miljoen voor het opspuiten van zand zodat er een duingebied ontstaat. Maak daar zoetwatermeren in zodat er veel meer toerisme komt. Je krijgt op deze manier een veel mooier gebied. Zoals het nu gaat, wordt het gewoon een "blubberpoel", en dat voor een hoop geld... Dat vind ik zonde.

Voorzitter. Wat het jeugdzorgbudget betreft bepleit ik voorzichtigheid; ik ben het met de heer Babijn van de PvZ-fractie eens. Ik heb gezien dat voor vier provincies geel en oranje geldt --omdat ze deze zaak niet in orde hebben-- maar ook heb ik gezien dat voor Zeeland donkerrood geldt. Daar klopt het helemaal niet. Ik zou dit budget dan ook nog niet schrappen. De jeugdzorg zou wel eens nog heel lang bij de provincie kunnen blijven.

Verder vind ik dat de subsidies aan allerlei instellingen nauwkeurig moeten worden getoetst. Nagegaan moet worden of hun activiteiten niet onder de gemeentelijke taken vallen of gaan vallen. De vrijvallende middelen kunnen vervolgens worden aangewend om de Zeeuwse economie te stimuleren. Dat kan uiteraard op allerlei terreinen.

In de inleiding van de begroting wordt, met verwijzing naar de Miljoenennota, gesteld dat voortdurend hoog water de dijken aantast. Dit

zouden wij in Zeeland herkennen. Voorzitter, wat Natuurlijk Zeeland herkent, is dat de waterkeringen niet worden onderhouden en dat er voor en achter Nederlands trots, de Oosterscheldekering, gaten van vijftig meter diep zijn gevallen. Zoals ik al eerder heb gezegd, kan daar een flatgebouw van zestien verdiepingen in. Als gevolg van de overheidssaneringen, zeker bij Rijkswaterstaat, is er niet langer voldoende waterbouwkundig personeel van enige importantie beschikbaar. De goede mensen zijn weg en de Deltawerken kunnen niet meer op de juiste wijze worden beheerd en onderhouden. Kennelijk moeten buitenlanders worden ingehuurd om dit te gaan doen. Voorzitter, dat is te gek voor woorden. De genoemde gaten zijn nog steeds niet gedicht. Daarvoor is ongeveer 500.000 kubieke meter steen nodig en er is pas 170.000 kuub gestort. De situatie is dan ook tamelijk zorgwekkend.

Verder moet worden onderzocht, voorzitter, of er geen water onder de kering doorloopt, zulks gelet op het ontstaan van deze zeer diepe kuilen. In het verleden is in Frankrijk een stuwdam bezweken omdat er water onder die dam doorliep. Dat was een gevolg van de bodemgesteldheid.

De heer **De Putter** (VVD). Voorzitter, ik word niet geplaagd door veel technische kennis. Vandaar dat ik om verduidelijking vraag. Hoor ik de heer Muste nu zeggen dat er mogelijk water onder de kering doorloopt en dat dat een gevolg zou zijn van de ontgrondingskuilen?

De heer **Muste** (NZ). Neen, dat hoort u mij niet zeggen. Die ontgrondingskuilen zijn er, en ze zijn vijftig meter diep. Ik wil graag weten of, als gevolg daarvan, onder de kering door een waterstroom loopt. Als dat het geval is... In het verleden is in Frankrijk een hele stuwdam ingestort, mede als gevolg van de bodemgesteldheid. Als het fout gaat... Het wachten is op ongelukken en vervolgens begint het zwartepieten om te bepalen wie de schuld heeft.

Voorzitter. In de begrotingsstukken wordt verwezen naar de Vlaamse Ruit, maar daar blijft het bij. Wat doen wij met de in dit verband genoemde goede ligging? Een enorme economische opsteker zou het graven zijn van het in het verleden door minister Bakker voorgestelde Baalhoekkanaal. Dit project is voor de haven van Antwerpen een noodzaak. De schepen kunnen dan via het Deurganckdok naar de Westerschelde. Voor zowel Zeeuws-Vlaanderen als voor Vlaanderen zou dit een enorme opsteker zijn. Ik denk hierbij ook aan de hoogovens. Hiervoor zijn damwanden van 35 meter lang nodig. Het kanaal zou 20 meter breed worden. Ook voor de industrie zou dit een enorme opsteker zijn.

Over de biobased economy wordt gesproken alsof het zou gaan om een redder in de nood, maar

wat zijn nu de resultaten van deze wondereconomie? Graag zou ik er cijfers over zien. Verder wordt er gesproken over een buisleidingstraat. Ik zou graag zien dat hierbij zou worden betrokken een leiding waarmee zoet water wordt aangevoerd voor de landbouw en voor de bevoorrading van waterleidingbedrijven.

Voorzitter. Wat de mobiliteit betreft pleit Natuurlijk Zeeland ervoor dat er bij de rijksoverheid op wordt aangedrongen dat men komt tot de aanleg van een brug-tunnel-spoorverbinding tussen Kruiningen en Perkpolder. Nota bene: Vlaanderen heeft onder de Schelde een spoortunnel van negen kilometer aangelegd, voor 650 miljoen. Wat de Vlaamse overheid kan, zou Nederland toch zeker moeten kunnen. Als gevraagd wordt waar het geld hiervoor vandaan moet komen, wijs ik erop dat ook het Amsterdam-Rijn-kanaal door het Rijk is gegraven. De duwvaartsluizen in dit kanaal zijn eveneens door het Rijk gerealiseerd. Hetzelfde geldt voor Brienenoord. Als onze voorgangers niet de fout hadden gemaakt om de Westerscheldetunnel bij Terneuzen aan te leggen, in plaats van bij Kruiningen-Perkpolder, had dat ons niets gekost. Nu kost het de Zeeuwse bevolking 1,82 miljard, en dat voor 385.000 mensen... Dat is toch een vrij hoog bedrag. Men had ervoor kunnen zorgen dat het Rijk het had betaald. Neen, Zeeland wilde het zélf doen...

De heer **Colijn** (CU). Mijnheer Muste, ik ben de draad een beetje kwijt. U wilt pijpleidingen en tunnels laten aanleggen, maar u zegt ook dat wij de Westerscheldetunnel nooit hadden moeten aanleggen omdat die zo ontzettend veel kost. Ik zie het verband niet meer...

De heer **Muste** (NZ). Dan zal ik het u uitleggen. In Zeeland is in het verleden een fout gemaakt door het project Kruiningen-Perkpolder te kapen en, daarvoor in de plaats, een tunnel bij Terneuzen aan te leggen. De verbinding Kruiningen-Perkpolder zou 500 miljoen kosten en zou door het Rijk worden betaald. Als het zo zou zijn gegaan, hadden wij ook geen tolheffing gehad, maar de provincie moest er een provinciaal project van maken, met als gevolg dat de Zeeuwse bevolking nu aan de lat staat voor 1,82 miljard. Kunt u het tot zover volgen?

De heer **Colijn** (CU). Ik breng in herinnering dat er ooit een plan aan de orde kwam in deze Staten -- mijn vader maakte daar toen deel van uit-- dat erop was gericht om twee brug-tunnelverbindingen te maken. Er is er toen één gemaakt bij Terneuzen. Ik onderstreep dat wij in het verleden voor de veerdiensten ook flink "aan de lat" stonden. Die kosten waren uiteindelijk ook niet meer op te brengen. Maar goed, misschien is het goed dat u uw betoog afmaakt en daarbij wat meer in de richting van de begroting gaat.

De heer **Muste** (NZ). Wij betalen nog steeds voor het personeel van de veerdiensten.

Voorzitter. Ik vraag het college om er bij het Rijk op aan te dringen dat projecten, zoals ik ze heb genoemd, van de grond worden getrokken. Dat zou voor heel Zeeland, met name voor de industrie, een enorme opsteker zijn. Ik zou zeggen: GS, ga eens met het Rijk praten.

Voorzitter. Ik dien een motie in die voorziet in een bepaalde besteding van de extra inkomsten in het kader van de opcenten-motorrijtuigenbelasting. Zoals men weet gaat die belasting omhoog, en derhalve geldt dat ook voor de opcenten. Ik meen dat de inhoud van de motie voor zich spreekt.

De **voorzitter**. Door het lid Muste is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 15 november 2013;

overwegende dat:

- als gevolg van de verhoging van de motorrijtuigenbelasting de provincie extra inkomsten verkrijgt uit de opcenten;*
- deze extra inkomsten aangewend dienen te worden om de verkeersveiligheid te bevorderen;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op om deze middelen aan te wenden in het kader van het Kwaliteitsnet Landbouwverkeer Zeeland, zeker waar het erom gaat het fietsverkeer in de kleine kernen te scheiden van het landbouwverkeer, mede omdat de vermenging van deze soorten verkeer tot dodelijke ongelukken heeft geleid en kan leiden;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 6.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. "It's the economy, stupid!", sprak ooit een presidentskandidaat. Inderdaad, het is de economie en het zal voornamelijk de economie blijven die ons bezighoudt, ook in Zeeland.

Zowel in de midterm review van het college als in het verslag van EIZ over het afgelopen jaar wordt de nadruk vooral gelegd op positieve ontwikkelingen. De kreet "op de borst rammen" is in dit verband wel gebruikt... De fractie van D66 vraagt zich af of wij ze daarvoor moeten prijzen, omdat ze ons in zware tijden moed inspreken. Of moeten wij aandringen op een meer realistische benadering? Zelf, voorzitter, willen wij het liefst beide doen: positief blijven, maar ook realistisch.

Een feit blijft dat de Zeeuwse economie het licht beter deed dan in de rest van Nederland het

geval was. Feit blijft ook dat krachtig herstel uitblijft, ook al zijn er lichtpuntjes. In dat licht is het extra zuur dat er in het kader van de stimuleringsprogramma's, gericht op de Zeeuwse economie, in 2013 niet alles uit de kast is gehaald. Het had beter gekund; er is sprake van onderuitputting. Uit de midterm review en de Najaarsnota maak ik op dat de uitvoering van het collegeprogramma op schema ligt. Toch is er 20 of 25 miljoen over; het scheelt een beetje, afhankelijk van degene die je spreekt. Hoe kan dat? Heeft het college te ruim geraamd? Was al dat geld niet nodig of zijn hier en daar toch zaken blijven liggen? De onderbestedingen zijn een probleem op zich. Het opnemen van 3 miljoen aan te verwachten onderuitputting in 2014 is geen oplossing maar slechts het erkennen van dit probleem. Hoe denkt het college in 2014 de onderuitputting te herstellen?

Gelukkig zijn er ook lichtpuntjes. Ik denk aan de marinierskazerne, kleinere investeringen zoals Post-NL in Goes, nieuwe bedrijfsvestigingen en de nieuwe kwekerijen op de Axelse Vlakte. Voorzitter, graag leveren ook wij een bijdrage. Zodra het maar enigszins kan, zal D66 op een positieve manier bijdragen aan deze nieuwe vestigingen, ook waar het gaat om de marinierskazerne. Wél vinden wij dat er eerst een definitieve overeenkomst met Defensie moet komen. Pas daarna kan er worden geïnvesteerd, maar dan willen wij dat ook ten volle doen. Ook daaraan willen wij graag meewerken.

Voorzitter. De Algemene subsidieverordening moet nog worden herzien voor wat betreft de topinkomens. Mijn fractie ziet met spanning uit naar de voorstellen dienaangaande. A propos, topinkomens... Kan het college melden hoe het staat met de vorderingen van de Strategic Board Zuid-West-Nederland? Uit de voorliggende stukken komen ze niet naar voren. Kost ons dit écht 125.000 euro, en wat hebben wij daarvoor gekregen? Wat doet deze board voor Zeeland?

De fusie van Zeeuwse Bibliotheek en SCOOP leek het ei van Columbus te zijn, voorzitter, maar inmiddels lijkt dit proces meer op het gooien van rotte eieren. Mijn fractie betreurt het ontsporen van dit proces, maar steunt de lijn van het college om de frictiekosten tot het noodzakelijke niveau te beperken, overigens --ik verwijs naar de vandaag eerder over dit onderwerp gevoerde discussie-- zonder daarmee het proces zelf echt te gaan sturen. Het voorzieningenniveau voor vertrekkende medewerkers dient te passen in deze tijd. Mijn fractie vreest dat de provincie zelf met de zogenaamde NAR of 57-plusregeling de toon heeft gezet voor het luxepakket dat nu voorligt.

De producten die de nieuwe organisatie gaat leveren, moeten duidelijk worden gedefinieerd. Wij moeten ze goed kunnen onderscheiden. Glashelder moet zijn wat de provincie subsidieert, wat daarvoor wordt geleverd en hoeveel daarvoor beschikbaar wordt gesteld. Deelt het college deze mening en

hoe gaat het dit bewerkstelligen? Overigens is D66 van oordeel dat de wetenschappelijke bibliotheek zou moeten worden gekoppeld aan de wetenschap: Hogeschool Zeeland en University College Roosevelt. Op termijn zou deze bibliotheek kunnen overgaan naar beide instellingen.

Voorzitter. Demografische ontwikkelingen verlopen autonoom. Ze zijn nauwelijks te beïnvloeden. Wel kan het provinciebestuur proberen om de gevolgen ervan te beperken. Met het budget voor de krimpgebieden kunnen verouderde, leegstaande woningen worden gesloopt. Wij dringen erop aan dat dit met name ook particuliere woningen zijn. Dit slooifonds wordt nog onvoldoende ingezet. Bovendien zou D66 hier graag structureel tewerk gaan, zodat de gehele woonomgeving er positief door wordt beïnvloed. Deelt het college deze mening en wil het dit verder stimuleren in 2014?

Volgens het Compendium voor de leefomgeving heeft de natuur in Nederland aanmerkelijk minder biodiversiteit dan 100 jaar geleden. Voorzitter, mijn fractie is van mening dat bij het provinciale natuurbeleid meer rekening moet worden gehouden met de verbetering hiervan. Kleinschalige experimenten door overheden, natuurorganisaties en particulieren moeten de komende jaren worden gestimuleerd. Ik heb het hierbij over bestaande budgetten die hiervoor kunnen worden benut.

Voorzitter. Om ombuigingen mogelijk te maken, is er stevig gekort op een aantal instellingen op het terrein van cultuur en welzijn. Omdat dit geld niet herbested is, vraagt mijn fractie zich af of het niet logisch en rechtvaardig zou zijn om deze bezuinigingen te matigen. Er zijn instellingen die kraken in hun voegen en er verdwijnt nu veel zonder dat er iets voor terugkomt. Met spanning zien wij uit naar de reactie op de voorstellen van GroenLinks hierover.

Een deel van de overschotten op de rekening, waaronder 900.000 euro extra in het kader van de opcenten, komt wat mijn fractie betreft in aanmerking om opgenomen te worden in de tunnelreserve, voor het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel. Hiervoor dient mijn fractie nu geen amendement in. Voorzitter, de concurrentie was te groot... Wij stellen voor om dit te bespreken tijdens de behandeling van het tarievenbeleid-Westerscheldetunnel. Echter, als het ons te lang duurt, zullen wij zelf met een voorstel komen.

Voorzitter. Mijn fractie houdt graag de vinger aan de pols bij het verder invullen en uitvoeren van de aandeelhoudersstrategie met betrekking tot DELTA. Wij zijn dan ook blij met de steun voor het desbetreffende amendement, tijdens de statenvergadering van 1 november. Daarmee geven wij invulling aan onze zorgen over de instelling; wij willen al die zorgen de revue laten

passeren op het moment dat wij hiermee verder gaan.

Waar het gaat om de landelijke ontwikkelingen gaan wij graag voor compensatie in verband met de kolencentrale, om vervolgens deze middelen her te besteden in het voordeel van écht duurzame energie. Het DELTA-gedeelte van de resterende 73 miljoen aan investeringsverplichtingen kan daarmee worden vereffend.

Voorzitter, u kent onze afkeer van "stippen op de horizon", maar: if you can't beat it, join it. Wij zien graag in het komende jaar verdergaande bestuurlijke samenwerking tussen gemeenten, waterschap en provincie, waarbij wij opschaling niet uitsluiten. Wij denken aan één ziekenhuisorganisatie in Zeeland, met een uitgekende verdeling van functies. Als dat niet lukt met behulp van fusie, mag het wat ons betreft ook anders. Ook denken wij aan voortschrijdende samenwerking in het hoger en wetenschappelijk onderwijs in Zeeland. Ik voeg hieraan toe het streven naar minder verkeersslachtoffers in Zeeland.

Dat zijn vier stippen op de horizon, voorzitter, maar één wens is al "uitgestippeld". Immers, in 2014 zal de mogelijkheid bestaan om een referendum te houden. Daar zijn wij erg verheugd over. Echter, op dit moment overweegt mijn fractie eerder de mogelijkheid van het houden van een provinciale enquête, door de Zeeuwse bevolking bij de verkiezingen van 2015 ook een aantal zorgvuldig geformuleerde vragen over een controversieel onderwerp voor te leggen. Ik noem maar een voorbeeld: ontpolderen. Graag hoor ik of college en Staten dit óók zien zitten. Het college vraag ik of het huidige instrumentarium van de Staten voorziet in de mogelijkheid om zo'n enquête uit te voeren.

Tot slot, voorzitter, een woord van dank aan het adres van al degenen die ons het afgelopen jaar hebben geholpen bij ons streven in deze Staten. Voorts ben ik van mening dat de Westerscheldetunnel zo vroeg mogelijk tolvrij moet worden gemaakt. Het jaar 2025 lijkt daarbij een aardig mikpunt.

De heer **Beekman** (CU). Wat denkt u met de door u beoogde enquête te bereiken? Kennelijk wilt u de vraag stellen: wat vindt u van ontpolderen? Welnu ik heb geen enquête nodig om te weten wat de mening van de Zeeuwse bevolking daarover is.

De heer **Hijgenaar** (D66). Dat hoor ik heel vaak, maar weet u dat ook écht?

De heer **Beekman** (CU). Dat wordt toch helder als je je in de samenleving begeeft? Percentages kan ik nu niet vermelden. Overigens, de vraagstelling bij een enquête is uitermate bepalend voor de uitslag.

De heer **Hijgenaar** (D66). Dank u wel voor het feit dat u mij zo goed helpt. Daarom heb ik ook gesproken over "zorgvuldig geformuleerde vragen". Laten wij wel zijn: niemand kan percentages geven; niemand weet precies wanneer en onder welke omstandigheden men nu voor of tegen is. In de afwezigheid van die daadwerkelijke kennis daarover hoor ik constant mensen zeggen: iedereen vindt dit, en alle Zeeuwen vinden dat. Met alle respect: niemand van ons spreekt namens alle Zeeuwen. Laten wij nou gewoon eens uitzoeken, hoe het echt zit. Ik ben in elk geval van plan om de uitslag van zo'n enquête te betrekken bij ons toekomstige streven. Hopelijk geldt dat ook voor u...

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik verbaas mij over het feit dat D66 geen referendum wil houden maar een enquête. Nog meer verbaas ik mij over het genoemde onderwerp. Voor ons staat er wat dat betreft voor de komende periode geen besluitvorming op de agenda. Waarom nu deze vraag via een enquête aan de Zeeuwse bevolking voorgelegd? Ik zie niet in wat daarvan nut en noodzaak kunnen zijn.

De heer **Hijgenaar** (D66). Dat wij nu niet voor een referendum gaan, lijkt mij niet zo verbazingwekkend. Onder andere de VVD-fractie heeft aangegeven dat zij weliswaar voor de desbetreffende verordening stemt, maar niet per se voor een referendum. Andere partijen hebben aandacht gevraagd voor de kosten ervan. Ik denk dat een enquête een veel eenvoudiger en beter hanteerbaar instrument is om tóch te komen tot een goede meningspeiling.

U zegt dat ontpolderen niet op de agenda staat. Kom, kom, mijnheer Roeland, wij hebben bijna over niets anders gesproken. Er zijn hier partijen die dit onderwerp te pas en te onpas ter sprake brengen. Vaak gaat het daarbij om projecten waarover al lang geleden afspraken zijn gemaakt, en altijd roept men daarbij: iedereen vindt, alle Zeeuwen vinden, namens iedereen... Welnu, wij willen daar nu eens een einde aan maken door mensen hierover enkele serieuze vragen te stellen. Overigens, ik heb gezegd "bijvoorbeeld ontpolderen". Het zou op zich geen slecht onderwerp zijn. Ik denk dat daarover hier het meest onwaarheid wordt gesproken over wat men denkt dat de mening van de Zeeuwse bevolking is. Maar het zou ook een ander onderwerp mogen zijn. Ik nodig u uit...

De heer **Beekman** (CU). Ik vraag mij toch echt af wat u hiermee denkt te bereiken. Je kunt dan een prachtig rapport krijgen, met daarin de meningen van de Zeeuwen, zeer zorgvuldig gemeten, uitgedrukt in percentages enz. En dan?

De heer **Hijgena** (D66). En dan gebruiken wij die gegevens bij onze meningsvorming, in plaats van de veronderstellingen die wij daarvoor nu gebruiken.

De heer **Beekman** (CU). Volgens mij hebben wij daar nou juist eenmaal per vier jaar verkiezingen voor...

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De heer Beekman zegt dat hij al heel goed weet wat de Zeeuwse bevolking vindt. Ik herinner hem aan het referendum dat wij hebben gehad met betrekking tot de Europese Grondwet. Kwam de ChristenUnie toen met een juiste voorspelling van de uitslag?

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter, laat ik voor mijzelf spreken; ik kan moeilijk iets over het landelijke niveau zeggen. Ik denk dat wij hier --als leden van Provinciale Staten van Zeeland-- heel goed weten wat er bij de Zeeuwse bevolking leeft. Dat verwoorden wij hier keer op keer. Nogmaals, ik zie hier de meerwaarde niet van.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. "Geld als water", zo dacht ik, toen ik in 2007 deze zaal betrad. De provincie Zeeland had geld, veel geld op de plank liggen. Het DELTA-dividend kwam in ruime mate binnen. Er was dus geld genoeg voor een ruimhartig beleid.

Welnu, de situatie is nu anders. Ik stel voorop dat de provinciale financiën gezond zijn. Wij hebben nog altijd een behoorlijke algemene reserve. In de Najaarsnota wordt aangegeven dat het in 2014 gaat om ruim 34 miljoen. Niettemin komen er risico's op Zeeland af. Onze fractie doet niet aan doemdenken, maar zorgen voor 2014 heeft zij wel. Zo baart de afwikkeling van Thermphos ons zorgen. Europa doet niet mee en minister Kamp komt ook niet ruimhartig over de brug. Ook de landelijke overheidsfinanciën staan er niet al te florissant voor. Het kan toch niet zo zijn dat het grootste gedeelte van de risico's, verbonden aan de afwikkeling van Thermphos, op het bordje van de provincie komt te liggen? Mijn fractie hecht eraan --ik heb het al eerder in de commissie BFW gezegd-- dat deze risico's zo snel mogelijk in beeld worden gebracht.

Voorzitter. Energiebedrijf DELTA staat er niet goed voor. In de Najaarsnota wordt al rekening gehouden met een lager dividend en DELTA heeft een winstwaarschuwing doen uitgaan en aangegeven dat de publieke aandeelhouders dienen uit te gaan van lager dividend, zo'n 10 miljoen, in plaats van de in de Najaarsnota vermelde 15 miljoen. Dit dividend wordt weliswaar in de begroting als incidenteel geld beschouwd, maar veel beleid wordt met dit dividend betaald. Het is een belangrijk onderdeel van de begroting. Wij gaan in Zeeland deze pijn voelen. Wat betekent

deze dividendverlaging voor de Zeeuwse economie?

Nederland is uit de recessie en de economie groeit, zo kopte de Volkskrant gisteren. Het gaat ook niet echt slecht met de Zeeuwse economie en Zeeland kent relatief lage werkloosheidscijfers. Dat is mooi, maar je zult maar een ontslagen werknemer van Zalco, Thermphos of een ander Zeeuws bedrijf zijn... Dan heb je niet zoveel aan die positieve verhalen over de economie. Wat doet de provincie Zeeland eigenlijk concreet aan arbeidsmarktbeleid? Moeten vraag en aanbod op de Zeeuwse arbeidsmarkt niet beter op elkaar worden afgestemd?

De jeugdwerkloosheid in Zeeland is binnen een jaar aanzienlijk gestegen. Daar staat tegenover dat het aantal vacatures op MBO-niveau is toegenomen. Wat zit er nu scheef? Hoeveel geld krijgt Zeeland van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid? In het sociaal akkoord is 600 miljoen uitgetrokken voor een sectorale aanpak. Hoe staat het met de innovatie en met het aantrekken van nieuwe bedrijven? De PvdA-fractie zou graag cijfers zien ter onderbouwing van het economisch beleid. Zij heeft behoefte aan een arbeidsmarktmonitor. Graag verkrijgen wij een reactie van de gedeputeerde.

Voorzitter. Zeeland ligt naast Vlaanderen. Samenwerking met Vlaanderen is belangrijk voor de Zeeuwse economie. Echter, de arbeidsmobiliteit tussen beide regio's is een lastige zaak. Mijn fractie vraagt zich af wat de provincie kan betekenen om grensoverschrijdende arbeid te stimuleren. Verschillende regelgevingen, in Nederland en België, werken belemmerend. Het werken in Antwerpen zou eigenlijk even vanzelfsprekend moeten zijn als het werken in Rotterdam. Het Bureau Belgische Zaken is in Zeeland opgeheven, terwijl er wel behoefte bestaat aan zo'n informatiepunt. Wat denkt het college hieraan te gaan doen?

De heer **Colijn** (CU). Ook wij vinden het belangrijk dat de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit wordt bevorderd. Dat stel ik voorop, maar ik vraag mij af in welke zin het nu wat dit betreft slecht gaat. Onlangs heb ik van een specialiste op het terrein van glastuinbouw gehoord dat het uitstekend gaat. Kunt u een voorbeeld geven van een situatie waarin het echt slecht gaat?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Wat wij, met name van mensen in Zeeuws-Vlaanderen, hebben gehoord, is dat de verschillende regelgevingen belemmerend werken. Ik doel op werknemers die in Zeeuws-Vlaanderen wonen en die in Antwerpen (gaan) werken. Zij krijgen te maken met bijvoorbeeld verschillende belastingsystemen. Daar loopt het op spaak. Om de arbeidsmobiliteit goed te stimuleren,

over en weer, vragen wij het college wat het hieraan gaat doen.

Voorzitter. Het grootste gedeelte van de Zeeuwse kinderen groeit gelukkig en gezond op. Helaas is er een kleine groep die onder slechte omstandigheden opgroeit. Deze kwetsbare kinderen behoren altijd beschermd en geholpen te worden. De transitie van de jeugdzorg naar de gemeenten baart mijn fractie grote zorgen. De Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd heeft de plannen van de Zeeuwse gemeenten afgekeurd. Zo is grote onduidelijkheid geconstateerd met betrekking tot de frictiekosten. Bovenal is de continuïteit van de jeugdzorg in Zeeland niet goed geborgd. Dit kan betekenen dat een gedeelte van de bedoelde jongeren niet meer de hulp kan krijgen die zij nodig hebben. De genoemde commissie verwacht zelfs dat de Zeeuwse gemeenten er niet in zullen slagen om op tijd de nodige afspraken met de zorgaanbieders te maken.

Voorzitter. Dit is een situatie die wij in Zeeland niet kunnen toestaan. Het kan niet zo zijn dat het kind de dupe wordt van deze transitie. Mijn fractie dringt er dan ook op aan dat de Zeeuwse gemeenten hun eigen visies en belangen ondergeschikt maken aan het zoeken naar een gezamenlijke oplossing. Dat geldt wat ons betreft voor alle bij de jeugdzorg betrokken partijen, natuurlijk ook voor het provinciale bestuur.

Wij zijn blij dat de gedeputeerde inmiddels weer is aangeschoven bij de Taskforce Jeugd. Wij verwachten dat hij er alles aan gaat doen om de transitie te doen slagen, zonder dat daarvan Zeeuwse kinderen de dupe worden. In eerste instantie kan dit worden nagestreefd met volle inzet van provinciale ambtenaren in het proces. Immers, veel expertise op dit terrein is aanwezig in de Abdijgebouwen. In tweede instantie vindt mijn fractie dat, wanneer de nood erg hoog wordt, de provincie bereid moet zijn om, voor het te laat is, ook financiële middelen in te zetten. Nogmaals, er mogen geen kinderen buiten de boot vallen. Wij vragen de gedeputeerde om wat dit betreft toezeggingen te doen.

Een ander probleem op het gebied van de Zeeuwse zorg, is de ziekenhuiskwestie, waarover ook in de pers uitvoerig is bericht. Om hierin de gewenste beweging te krijgen, hebben wij al een halfjaar geleden een initiatiefvoorstel besproken in de commissie BFW. Een meerderheid kende toen twijfels over de naam "zorgautoriteit". Zij vroeg zich af of er wel voldoende draagvlak was in het werkveld. Voorzitter. Wij zijn nu een halfjaar verder en intussen zijn de problemen en het gekissebis alleen maar groter geworden. Dit brengt de noodzaak van een "verbindingsofficier-zorg" -- inderdaad is afgezien van de naam "zorgautoriteit" -- alleen maar dichterbij. Eerst willen wij nog wat informatie inwinnen in het veld. Ook willen wij ons laten adviseren door de expert die de gedeputeerde

heeft voorgesteld. Echter, nog dit jaar wil de PvdA-fractie komen met een nieuw initiatiefvoorstel dat hopelijk kan rekenen op een grote meerderheid in deze Staten.

Voorzitter, het begint een traditie te worden in deze Staten: de PvdA-fractie en de kortingskaart voor de MBO-studenten. Vele scholieren moeten lang reizen met het OV om de door hen gewenste opleiding te kunnen volgen. Flexibiliteit en bereikbaarheid vormen voor Zeeland een belangrijk aandachtspunt. De ROC's fuseren en veel jongeren moeten als gevolg daarvan over grotere afstanden gaan reizen. Een mooie stageplek in Kamperland moet wél bereikbaar zijn. Aangezien veel MBO'ers nog geen rijbewijs of auto hebben, wordt dat heel lastig. Mijn fractie heeft daarom, samen met de SP-fractie, een amendement ingediend om een kortingskaart voor de MBO'ers mogelijk te maken. Zoals men in de pers heeft kunnen constateren, bestaat daarvoor in Zeeland een breed draagvlak.

De heer **Babijn** (CDA). Vindt u de inspanningen van de gedeputeerde op dit terrein onvoldoende?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Eigenlijk wel. Wij vinden dit inderdaad onvoldoende. Het is een al lang slepend dossier; dat weet u ook. Wij hebben er al een paar keer om gevraagd. Ook in het kader van de nu voorliggende Najaarsnota zou er iets concreets worden gepresenteerd, maar dat is niet gebeurd. Daarom hebben wij gemeend om nu een amendement te moeten indienen. Ik voeg eraan toe dat wij lang hebben moeten zoeken naar een vorm van dekking binnen de begroting, maar die hebben wij gevonden. Het amendement ligt er, en vervolgens is het aan de Staten om daar al dan niet mee in te stemmen. Wij gaan, als PvdA, niet over één nacht ijs. Wij hebben gezien hoe Zeeland ervoor staat, met betrekking tot onderwijs, arbeid, alles, en op grond daarvan vinden wij het erg belangrijk dat er in Zeeland zo'n voorziening komt. Als wij dit niet doen, hebben wij straks te maken met krimp, hoge kosten voor MBO'ers, moeilijke bereikbaarheid van stageplaatsen enz. Wij hechten hier sterk aan en daarom komen wij er ook elke keer weer op terug. Bij deze algemene beschouwingen streven wij ernaar om dit nu eens goed vorm te geven. Zoals wij al vermoedden, bestaat hiervoor in de Zeeuwse samenleving een breed draagvlak.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Het is nog niet zo lang geleden dat deze Staten, naar ik meen unaniem, juichend reageerden op de presentatie van de OV-plannen door gedeputeerde Van Heukelom. Ik vind het opvallend dat toen dit onderwerp niet op deze wijze aan de orde werd gesteld. Wat mij nog meer opvalt, is het volgende. Het inflatiepercentage voor 2014 is, volgens het CPB, 2% --ik kijk nu ook even naar de heer De

Kaart-- en de PvdA-fractie gaat er bij de instellingen een bepaald percentage afhalen. Dat leidt ertoe dat zij het zijn die voor de OV-kaart voor de MBO'rs gaan betalen. Bij het inflatieniveau van 2% kunt u dit eigenlijk niet doen, mevrouw Evertz. Ik zet grote vraagtekens bij de voorgestelde financiering.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter, mevrouw Van Unen heeft het al uitgelegd. In de programmabegroting zit gewoon veel lucht. Alle programmabudgetten worden met 2% geïndexeerd terwijl, volgens mijn informatie, het CPB uitgaat van 1%. Wordt er gekozen voor 1,25%, dan zit men al ruim boven dat niveau. Er wordt dus niet bezuinigd op instellingen, zoals aangegeven door de heer Harpe. Wij vinden dat dat extra'tje dat er met betrekking tot de inflatiepercentages is, moet worden ingezet voor de MBO-studenten.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter, ik deel de redenering van de heer Harpe. Immers, reëel ga je erop achteruit op het moment dat er minder wordt geïndexeerd dan het inflatieniveau aangeeft. Bovendien geldt datgene wat nu wordt voorgesteld niet voor één jaar maar natuurlijk ook voor alle volgende jaren. Ik vind het wel een sympathiek initiatief maar vraag mij toch af of er ook in structurele zin geld voor beschikbaar is. In het kader van de nieuwe aanbesteding is gebleken dat er te weinig geld beschikbaar is voor het honoreren van alle wensen. Onze angst is een beetje dat, als er nu één punt uit wordt gehaald, dit ten koste gaat van andere groepen reizigers. Hoe zien de indieners van het amendement nu de financiering op langere termijn? Je kunt het nu wel zo willen doen, maar het volgende jaar hebben wij wellicht met een heel ander inflatiepercentage te maken. Voorkomen moet worden dat op deze manier uiteindelijk toch de organisaties worden gekort.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Ik ben het met u eens dat er nu sprake is van een "eerste aanzet tot". Voor 2015 komt er weer een andere begroting. Dan is de situatie inderdaad weer anders. Met andere woorden: dan kunnen wij opnieuw nagaan waar wij de dekking vandaan kunnen halen. Het is ook dan een kwestie van keuzes maken. Blijkbaar, mijnheer Beekman, kiest u daarbij voor de "hardere sector", de wegen en dat soort zaken. Wij kiezen er nu voor dat er wordt gezorgd voor een goede voorziening voor MBO-studenten. Wij hebben nu een zorgvuldig gekozen dekking, binnen de begroting, en in 2015 bekijken wij de situatie opnieuw. Wij maken dan de keuze om in elk geval deze kortingskaart te handhaven.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter, ook wij zijn van oordeel dat dit een sympathiek amendement is, maar daarin gaat het om een structurele verhoging met 420.000 euro.

Overigens, MBO-leerlingen hebben gelukkig al, dankzij de provincie, een korting. Mevrouw Evertz zegt nu dat de gekozen dekking voor 2014 geldt en dat de zaak het volgende jaar opnieuw wordt bekeken. Welnu, dan vind ik dat de tekst van het amendement moet worden aangepast, zodat een en ander alleen voor 2014 wordt voorgesteld. Ik vind dat de indieners van het amendement zichzelf tegenspreken. Ook wij zien problemen bij het zoeken naar dekking voor een structurele opzet, en ook wij zien het risico dat dit wellicht ten koste van de instellingen gaat.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Dat wil ik betwisten. Dit gaat niet ten koste van de instellingen. Dat is, helaas, een erbij gezocht argument. Nogmaals, wij hebben dekking aangegeven; zo simpel is het. Voor andere zaken die in de meerjarenraming worden vermeld is er ook geen structurele dekking. Er is nu sprake van dekking, zorgvuldig binnen de begroting gekozen.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. Drie jaar geleden heb ik namens de PVV-fractie een motie ingediend ten behoeve van de nu bedoelde 16- en 17-jarigen. Toen was de PvdA-fractie tegen. In de periode daarna heeft de SP-fractie enkele malen een soortgelijke motie ingediend, maar de PvdA-fractie werkte niet mee. Vervolgens zou de heer Van Heukelom een en ander bekijken en een regeling voorbereiden. Nu komt de PvdA-fractie met een motie terwijl deze kwestie inmiddels landelijk al bijna is geregeld. Er komt landelijk een kortingskaart, ook voor MBO-studenten. Waarom komt dit nu ineens uit de lucht vallen? Waarom is de PvdA-fractie al die jaren tegen geweest en is zij nu ineens vóór?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Wij zijn niet al die jaren tegen geweest. Het ging om andere moties. Wij hebben ook zelf moties ingediend waaruit naar voren kwam hoe wij hier in stonden.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. Ik verbaas mij erover dat er nu zoveel aandacht wordt gegeven aan de dekking. Als wij een eenmalige dekking hadden gevonden, zou er waarschijnlijk worden gezegd: het is maar eenmalig terwijl het om een langere termijn gaat. Welnu, wij hebben gezocht naar een structurele dekking, en dat is logisch. Bij de volgende begroting zal een andere afweging moeten worden gemaakt. Dan zijn er ongetwijfeld weer meevallers. Ik heb nét onder ogen gekregen dat de RUD-Zeeland in de toekomst waarschijnlijk minder kosten met zich zal brengen. Zo zijn elk jaar weer nieuwe afwegingen mogelijk. Als er nu niet voor structurele dekking wordt gekozen, kan in de toekomst niet worden waargemaakt dat dit blijvend kan worden gedaan. Wat in de toekomst de

wetgeving zal zijn, moeten wij op dát moment beoordelen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Mevrouw De Milliano stelde zojuist dat MBO-leerlingen gelukkig al korting krijgen. Dat klopt. Ze krijgen al 40% korting, maar bij het bedrag dat ik noemde voor het traject Hulst-Middelburg is daarmee al rekening gehouden. Die 1.500 euro zijn die ouders gewoon per jaar kwijt. Het is schrijnend. Het doet mij pijn dat uitgerekend "gezinspartijen" vandaag tegen dit voorstel zijn.

De heer **Beekman** (CU). De heer De Kaart probeert het standpunt van zijn fractie uit te leggen, maar ik zie toch een inconsistentie in zijn redenering. Hij geeft aan dat hij structurele uitgaven wil dekken met structurele middelen. Dat dat noodzakelijk is, ben ik met hem eens. Echter, vervolgens zegt hij dat het bij de begroting voor 2015 weer opnieuw wordt bezien. Mijns inziens betekent dit dat structurele uitgaven worden gedekt met incidentele middelen.

Als mevrouw Van Unen over "gezinspartijen" spreekt, voelt de CU-fractie zich aangesproken. Niettemin willen wij niet dat er straks iets wordt ingezet, dat dat een jaar duurt en dat vervolgens de conclusie moet worden getrokken dat het niet langer betaalbaar is. Als het zo gaat, wordt er door de overheid geen consistent beleid gevoerd. Als je dit doet, moet het ook houdbaar zijn.

De heer **Van Dijen** (SP). Doelt u nu op de proef in Zeeuws-Vlaanderen, met gratis OV voor 65-plussers? Ook dat heeft een jaar geduurd en werd vervolgens weer ingetrokken, met uw steun.

De heer **Beekman** (CU). Dat was inderdaad een proef. Ik ben het met u eens dat het slecht is om beleid neer te zetten dat maar één jaar wordt volgehouden. Als je het zo doet, ben je geen betrouwbare overheid. Dat moeten wij niet willen.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter, ik vind het merkwaardig dat er nu wordt gezegd dat het maar voor één jaar wordt gedaan. Neen, wij willen dit structureel inzetten, dus ook voor de jaren daarna. Elk jaar opnieuw zal een afweging moeten worden gemaakt. Elk jaar doen zich mee- en tegenvallers voor en kunnen er keuzes worden gemaakt. Daar hebben wij nu eenmaal een begrotingsbehandeling voor.

De heer **Van Geesbergen** (GS). Is het niet zo dat, als je een nieuwe structurele uitgave in de begroting wil opnemen --en je daarvoor geen geld hebt-- je probeert om een andere structurele uitgave te schrappen? Dát noemen wij "dekking". Is hier niet het probleem dat men niet kan kiezen wat men wel wil en wat men niet wil?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter, ik vind dit een beetje gekissebis. Er wordt gezocht naar argumenten, zeker door de fracties van CU en CDA, om er onderuit te kunnen komen.

De heer **Beekman** (CU). Daar maak ik bezwaar tegen!

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Ik blijf erbij dat wij dekking hebben gevonden. Het is absoluut niet waar dat wij dit over twee jaar weer zouden moeten afblazen. Het is een kwestie van het maken van keuzes. Voor 2015 wordt er opnieuw een begroting opgesteld. Dan is er sprake van een andere situatie en komen er weer andere middelen aan bod. In die nieuwe situatie kan er weer naar dekking worden gezocht. Nogmaals, het is een kwestie van keuzes maken en het is duidelijk dat andere partijen andere keuzes maken.

De heer **Beekman** (CU). Ik heb er echt bezwaar tegen, voorzitter, dat nu wordt gezegd dat wij naar gelegenheidsargumenten zoeken. Ik wil de discussie graag inhoudelijk voeren, en dat doe ik ook. Ik zeg er eerlijk bij dat ik graag structurele uitgaven gedekt zie met structurele middelen. Als mevrouw Evertz zegt dat ze de zaak elk jaar opnieuw wil bezien maar dat voor haar fractie vaststaat dat deze voorziening overeind moet blijven, dan wordt structureel met incidenteel gedekt. Ook dat is een keuze, maar ik zou zeggen: verwijt dan niet een andere partij dat die "er onderuit wil komen" en gelegenheidsargumenten zoekt. Dat is niet juist.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Nogmaals, bij elke begrotingsbehandeling worden er nieuwe keuzes gemaakt, wordt er naar andere posten gekeken enz. Wij vinden inderdaad dat er nu gelegenheidsargumenten aan de orde zijn.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter, wij nemen afstand van de uitspraak van mevrouw Evertz dat wij naar dergelijke argumenten zoeken. Ik vraag mij af of de indieners van het amendement bereid zijn om in het amendement het woord "structureel" te schrappen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Neen, voorzitter; mevrouw De Milliano gaat tóch niet met ons mee...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). De stemming moet nog plaatsvinden, mevrouw Evertz.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter, ik sluit mijn betoog af.

Ik heb al aangegeven dat mijn fractie zorgen kent, maar niet aan doemdenken doet. Bovendien zijn de provinciale financiën gezond. Ondanks al datgene wat op ons afkomt, moeten wij niet in een

kramp schieten en niet afwachten of zich allerlei risico's voordoen. Wij moeten gewoon doorgaan op onze weg, en dat betekent: investeren in onze mooie Zeeuwse samenleving.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Eerst een "voorafje": mij werd onlangs gevraagd hoeveel procent van onze moties wordt aangenomen. Ik antwoordde: dat is ongeveer 80%. Degene die mij die vraag stelde, was verbaasd. Ik herhaalde: het is echt 80%, maar soms kan het erg lang duren voordat moties worden uitgevoerd; ze komen soms terug met een ander stempel erop, of er wordt wat aan gesleuteld. Zo kon dat onlangs ook gebeuren met betrekking tot de bezuiniging op de Zeeuwse Bibliotheek en SCOOP. Die motie zou bijna deels worden uitgevoerd, ware het niet dat het voorstel van het college... Enfin, voorzitter, u kent de afloop inmiddels. Ik kom daar nog op terug.

Voorzitter. "Maak er wat moois van" --zo stelde ik het bij de behandeling van de Voorjaarsnota-- "wij hebben, als niet-collegepartijen, bruikbare ideeën". Ik doelde op het volgende: laten wij als Staten, naar elkaar luisterend, nu proberen om er wat moois van te maken. In het Presidium is gevraagd om amendementen en moties tijdig in te dienen, zodat het college en de collega's zich diep zouden kunnen buigen over gedane voorstellen. Daaraan heb ik gehoor gegeven, en anderen met mij. Ik ben benieuwd naar de oogst. Wij zien het wel bij het einde van deze dag.

Onlangs hoorde ik dat een bedrijf, wil het blijven bestaan, moet voldoen aan twee criteria. In de eerste plaats moet er niet méér geld worden uitgegeven dan er binnenkomt. In de tweede plaats moet er voortdurend worden geïnnoveerd. Voorzitter, aan het eerste criterium wordt door het college prima voldaan, maar of de begrotingssystematiek, met grote overschotten en onderuitputting, zo gelukkig gekozen is... Daar zet ik een vraagteken bij.

Wat het tweede criterium betreft rijst de vraag of wij wel voldoende innoveren. De ambtelijke organisatie is weliswaar kleiner en fijner geworden, maar dat geeft nog niet echt het gevoel van innoveren. Minister Plasterk doet in elk geval een waardevolle poging. Ook hij ziet dat de overheid te log en te duur is. Ons paspoort halen wij nog steeds op bij de gemeente, terwijl wij onze creditcard over de post toegezonden krijgen. En waarom niet één provinciale belasting, om het wat inzichtelijker en eenvoudiger te maken? De overheid is niet alleen qua inrichting, maar ook qua werkwijze achtergebleven. Gaat het om bestuurskracht binnen en buiten deze provincie, dan heeft GroenLinks daarvoor de nodige ideeën aangeleverd.

Het college gaat nog steeds uit van een provincie en dertien gemeenten, mits zij in staat zijn

om hun groter wordende takenpakket uit te voeren. Bij het laatste heb ik zo mijn twijfels, voorzitter. GroenLinks pleit voor een onderzoek zoals het in de provincie Groningen heeft plaatsgevonden. Het rapport "Grenzeloos gunnen" biedt een heldere analyse. Ik herken er heel wat zaken in die ook worden aangetroffen in ons bestuurskrachtonderzoek. Waarom niet gewoon doen? Waarom, na heel lang wachten, een brief van het college over een veerkrachtig Zeeuws bestuur? Voorzitter, ook die brief heb ik maar onder mijn kussen gelegd.

Het college zit al lange tijd rond de tafel om over dit onderwerp te spreken, maar er is maar weinig progressie. Ik zie niet veel van enige vooruitgang. Zou het een goed idee zijn om oud-minister van Binnenlandse Zaken, mevrouw Spies, te vragen om een dergelijk onderzoek te doen? Daar hebben wij toch goede ervaringen mee? Zij kan de gevoelens van politieke en maatschappelijke organisaties enz. over dit onderwerp peilen. Dat heeft zij elders in het land ook gedaan, en met succes. Graag verkrijg ik hierop een reactie van de andere fracties.

In haar Visiedocument-provincies geeft het IPO aan hoe er kan worden gekomen tot een beter openbaar bestuur voor de periode na 2014. Geredeneerd vanuit de aangegeven provinciale rol en de noodzaak om te komen tot vermindering van bestuurlijke drukte in het middenbestuur, is het een logische stap om de waterschappen onder het provinciale bestuurlijke dak te brengen. Dat verheldert hun positie als functionele overheid en de positie van de provincie in het algemeen als democratisch middenbestuur. Voorzitter. Ik zou het bovenstaande bedacht kunnen hebben, maar dit is niet uit mijn brein gekomen; het is de mening van het IPO. Ik ben benieuwd naar het voorstel van het college en de daaropvolgende discussie en besluitvorming in de Staten.

In deze zaal wordt er veel gezegd over energiebeleid. Net als andere klassieke energiebedrijven zit DELTA in zwaar weer. Dat is niet leuk, noch voor de DELTA-mensen zelf, noch voor overheden, maar bijna onontkoombaar. Bij deze transitie verschijnen er niet alleen nieuwe spelers, er verdwijnen er ook. Dit college heeft aandacht voor de energie- en grondstoffenkwestie. De keuze voor biobased, de projecten op het terrein van restwarmte en de plannen voor pijpleidingen voor uitwisseling van reststoffen getuigen daarvan, chapeau!

Onlangs verscheen een TNO-rapport over de kansen voor een circulaire economie. In die economie is er geen afval meer. Deze studie laat zien dat er grote kansen liggen. Het is een uitdagend concept waarmee een antwoord kan worden gegeven op de energie- en grondstoffenproblemen. Natuurlijk kan dit college dit in z'n eentje niet voor elkaar krijgen, maar wij

vragen het college wel om dit uitdagende perspectief te omarmen en om partners te zoeken om doelen te stellen. Dat kan met behulp van het Europese Horizon-2020-programma. Daarmee wordt een kader geboden. College, benut het en stuur Zeeland in de richting van een circulaire economie.

Voorzitter. Hier en daar wordt de roep gehoord om de milieuteugels maar wat te laten vieren, zulks vanwege de crisis. Dat zou goed voor de economie zijn. Sommige fracties snakken er zelfs naar om schaliegas uit de bodem te halen. Een voordeel is dan misschien dat ons kernafval kan worden opgeborgen in de mogelijk vrijkomende ruimten, maar GroenLinks wil geen van tweeën. Wat wij wél willen, is inhalen van de achterstand op het terrein van zonne-energie. Met name wat de bedrijven betreft, loopt Zeeland achter. Als voorbeeld noem ik de provincie Overijssel waar, weliswaar in een financieel gunstiger situatie, prachtige dingen worden gedaan. Welnu, dat kunnen wij ook. Welke inhaalslag gaat het college maken om groene energie en bijbehorende werkgelegenheid binnen te halen of binnen te laten halen?

Wat de jeugdzorg betreft hebben wij kennis kunnen nemen van het rapport van Leonard Geluk, de transitiecommissie. Gebleken is dat voor ons "code rood" geldt. Dit leidt niet alleen tot onzekerheid bij de instellingen, maar het geeft ook onzekerheid waar het gaat om de financiering op langere termijn. Rijk en/of provincie zullen misschien bij moeten springen. De transitie op het gebied van de jeugdzorg kan op zichzelf een goede zaak zijn. Tijdens een door GroenLinks georganiseerde middagbijeenkomst, breed bezocht, bleek aan gemeentezijde dat men deze transitie wilde oppakken. Men wil het graag doen, dicht bij de klant, maar er rijzen problemen met betrekking tot de financiering. Als het zwaard van Damocles hangen de gemeenten de frictiekosten boven het hoofd. Het is een onverdiende bittere pil voor gemeenten als het zo doorgaat. Het gaat om veel geld. De fracties van CDA en GroenLinks hebben in dit verband een motie geformuleerd waarin wordt gesteld dat, wil de transitie slagen, de kosten door het Rijk moeten worden betaald, als logisch gevolg van de opgelegde bezuiniging.

Voorzitter. Het werkbezoek van de vorige week vrijdag aan Verbrugge heeft mij beziggehouden. Wij konden daar een geheel andere, pittige versie horen van het "gebeuren", zoals Verbrugge het had beleefd, heel anders dan wij via artikel 44-vragen tot ons hadden kunnen nemen. Die vragen werden gesteld door de fracties van CU, PVV en GL. Volgens het college zijn er nog steeds constructieve gesprekken aan de gang. Ik heb er kennis van genomen dat gedeputeerde Schönknecht haar uiterste best doet om ontstane plooiën glad te strijken, maar ik heb afgelopen

vrijdag niet gemerkt dat er nog van alles mogelijk zou zijn. Mijn conclusie is dat wij een klant kwijt zijn en twee illusies armer, namelijk de WCT én de VCT. Wat is er nu precies gebeurd en waarom deze afloop, nadat men hiermee zo'n dertien jaar bezig is geweest? Waar zijn die meer dan dertig miljoen gebleven? GroenLinks vindt dit een onderzoek waard, en wel door een externe commissie, overeenkomstig het onderzoek-Mans. Wat ging goed en wat kan beter? Met een dergelijke positieve grondhouding kunnen voor de toekomst lessen worden geleerd. Graag hoor ik hierover de mening van de Staten.

Niet onbesproken mag blijven de uitstekende motie van de heer Van Haperen. Ik doel op de "meegroei motie" betreffende de bodem van de Oosterschelde. Echter, waarom is deze motie beperkt gebleven tot de Oosterschelde en waarom is hier niet het hele kustgebied bij betrokken, met name de Westerschelde? Immers, de put bij de Oosterschelde gaan wij --als het college zijn zin krijgt-- zelf creëren bij de Westerschelde. Men wil daar het systeem vanaf Borsele-Vlissingen tot en met de Wielingen tot 16 meter verdiepen. Hoe verhoudt nu de motie-Van Haperen zich tot het gegeven dat de Westerschelde verder dreigt te worden uitgediept en, voor zover dat al niet het geval is, een zandexporterend systeem gaat worden? Ik sluit het niet uit. Hoe kan ook daar het kustfundament meegroeien met de zeespiegelstijging? Wij vragen het college om deze kwestie voor te leggen aan de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta zodat kan worden nagegaan hoe de genoemde motie zich verhoudt tot het kustfundament ter plaatse van de Westerschelde.

Voorzitter. Over één ding zullen wij het allemaal wel eens zijn: gedeputeerde Van Beveren past doorgaans goed op de brandkast. Of je het er nu mee eens bent of niet, zijn werk staat voor degelijkheid. Dat wil zeggen: tot voor kort. Immers, hij blijkt een kladboekje te hebben. Hij noteert de wensen van de mensen, draagt dat uit en schept daarmee verwachtingen. In korte tijd bood de gedeputeerde een aantal voorfinancieringen aan. Ik noem de wegeaanleg bij de marinierskazerne, de "ziekenhuisweg" in Middelburg en de 12 tot 16 miljoen in verband met de maritieme belemmering, en mogelijk komen er nog meer voorbeelden.

Daar komt nog bij dat er voor de komende jaren steeds 1 miljoen is geraamd voor aanpassing van de organisatie. Volgens mijn informatie zal het college dat geld gaan gebruiken voor inrichting en "het nieuwe werken". Hoe worden de Staten hierbij betrokken? Deze methodiek past mijns inziens niet in onze zorgvuldige begrotingssystematiek. "Slim kredieten aankondigen", meestal via de media, hindert in elk geval mijn zorgvuldige besluitvorming. Graag zien wij een en ander verlopen via de commissie. Zo zou met de voorfinanciering van de genoemde ziekenhuisweg de suggestie kunnen

worden gewekt dat de gemeente Middelburg de artikel 12-status is genaderd...

Wat bij GroenLinks knelt, voorzitter, is dat er voor het zoveelste jaar heel veel geld overblijft. Inmiddels gaat het om zo'n 25 miljoen. Het college zegt de "5 miljoen minder van DELTA" te willen compenseren met behulp van de onderuitputting, zoals die tot uitdrukking komt in de rekening over 2013. De Staten hebben op voorstel van het college veel geld "omgebogen" ofwel wegbezuinigd bij veel instellingen. Dat geld is naar elders overgeboekt. De fractie van GroenLinks vindt dat deze besluitvorming gerepareerd moet worden omdat in het verleden het college het argument hanteerde dat het allemaal niet meer kon omdat er geen geld was. Nu blijkt dat er zoveel geld over is, is het mijns inziens reëel om de kerntakendiscussie op dit punt over te doen.

Ons voorstel is --en daartoe dienen wij een amendement in-- om, aangezien de financiële argumenten van destijds vervallen zijn, de bezuinigingen op cultuur over de verkiezingen heen te tillen. Het amendement voorziet erin dat de bedoelde 20 miljoen worden toegevoegd aan de algemene reserve en dat aan de Staten op korte termijn voorstellen worden voorgelegd inzake het beschikbaar stellen van middelen voor "urgent beleid". Bij deze werkwijze kan iedereen in het kader van de verkiezingen zijn zegje doen. Na de verkiezingen kan hierover in alle vrijheid worden besloten.

Voorzitter. De algemene dekkingsmiddelen hebben de nodige beperkingen in zich. Wij zijn afhankelijk van het Rijk voor de uitkeringen uit het Provinciefonds en om het nog mooier te maken, belasten wij een gedeelte van de automobilisten extra. Het gaat kennelijk weer goed in de ogen van het kabinet, want de zuinige auto's worden in 2014 óók belast. Waar vroeger de auto's benzine slurpten, wordt dat nu gedaan door minister Dijsselbloem, maar dan met geld. Het is echt wrang dat de provincies daarvan mee moeten profiteren. Dit pleit voor een eigen belastinggebied, voorzitter, hetgeen ons weer brengt bij de discussie over de bestuurlijke grenzen.

Voorzitter, deze magere begroting geeft aan dat onze taken te beperkt zijn voor een volwaardige uitvoering van het middenbestuur in Zeeland of, zoals eerder gezegd: de grootste provincie van Nederland is te klein. Zo door blijven gaan is niet verstandig. Wij moeten innoveren. Die discussie zie ik met veel belangstelling tegemoet.

Rest mij nog het college te bedanken voor het vele verzette werk. Ook bedank ik, uiteraard, de ambtelijke medewerkers voor al hun inspanningen in een zich vernieuwende organisatie. Het ga u allen zeer goed in het laatste volle jaar van deze statenperiode.

De **voorzitter**. Door de leden Harpe en Babijn (CDA) is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 15 november 2013;

overwegende dat:

- *de overgang van de jeugdzorg naar gemeenten waarschijnlijk zo'n 123 miljoen euro aan frictiekosten zal opleveren voor de huidige aanbieders van jeugdzorg, aldus de uitkomsten van een onderzoek in opdracht van de Stuurgroep Stelselherziening Jeugd;*
- *wanneer na de transitie de omzet bij de huidige aanbieders meer daalt dan nu wordt ingeschat, de frictiekosten kunnen oplopen tot 311 miljoen euro;*
- *ook de provincies te maken kunnen krijgen met frictiekosten omdat hun taken beëindigd worden;*
- *van gemeenten mag worden verwacht dat zij met aanbieders afspraken maken om de frictiekosten bij de transitie jeugdzorg te beperken;*

constaterende dat:

- *gemeenten in Zeeland volop bereid zijn om de transitie in goede banen te leiden, zodat met minder mensen een beter product kan worden geleverd;*
- *door de terugloop van het aantal banen naar verwachting een substantieel bedrag aan frictiekosten betaald zal moeten worden;*
- *uit een oogpunt van een goede hulpverlening deze kosten niet bovenop de reeds opgelegde bezuinigingen kunnen drukken;*

spreken als hun mening uit dat, wil de transitie slagen, deze kosten betaald dienen te worden door het Rijk, als logisch gevolg van de opgelegde bezuiniging;

dragen het college op om deze motie ter kennis te brengen van het kabinet, de Tweede Kamer, de VNG en het IPO;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 7.

Door het lid Harpe is het volgende amendement ingediend:

Het ontwerpbesluit als volgt te formuleren:

- 1. kennis te nemen van de Najaarsnota-2013, inclusief de Midtermreview van Gedeputeerde Staten;*
- 2. een nieuwe demografische paragraaf "demografische ontwikkeling provincie Zeeland" toe te voegen aan de begroting-2014, zoals opgenomen in bijlage 3 bij de Najaarsnota-2013;*

3. in te stemmen met het voorstel rond het risicobeleid en aldus paragraaf 2.3.2 van de begroting-2014 te vervangen door de nieuwe paragraaf 2.3.2, zoals opgenomen in bijlage 4 bij de Najaarsnota-2013;
4. de ruimte in de budgetbewaking 2013 ad 20 miljoen euro --conform het daartoe vastgestelde beleid-- toe te voegen aan de algemene reserve;
5. de Staten op korte termijn gemotiveerde voorstellen te doen inzake het beschikbaar stellen van middelen voor "urgent beleid";
6. de Staten, gelet op het zeer ruime overschot aan middelen in deze Najaarsnota, eveneens op korte termijn een voorstel te doen om de bezuinigingen op cultuur (kerntakendiscussie) over de verkiezingen heen te tillen.

Dit amendement krijgt nr. 8.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Onze mooie provincie Zeeland krijgt de nodige klappen mee van de nationale en internationale crisis. Het Rijk komt met nieuwe bezuinigingen. De doorstart van Thermphos is helaas niet gelukt en ook DELTA krijgt rake klappen. We zullen moeten bezuinigen om de zaak financieel gezond te houden. Wat het college betreft blijft de koers dezelfde, maar moet er hier en daar wat worden verminderd.

Voorzitter. De PVV-fractie vindt dat de provincie Zeeland zich op het gebied van leefbaarheid moet toeleggen op specifieke provincietaken, zoals het faciliteren van gemeenten bij de grote transitie in het sociale domein. Ook dient zij te zorgen voor een optimaal aanbod van openbaar vervoer en voor een toekomstbestendig voorzieningenniveau. In de door het college aangeboden nota "Vitaal Zeeland" was dit, wat ons betreft, onvoldoende opgenomen. Wij zijn dan ook blij dat het college deze nota heeft teruggenomen.

Kijkend naar de demografische ontwikkeling in onze provincie, vraag ik aandacht voor het volgende. Wij zijn van oordeel dat de provincie niet in dossiers van de gemeenten moet gaan zitten, maar moet kiezen voor de beleidsterreinen die door de provincie geregeld zouden moeten worden. Vanaf 2012 erkent het Rijk de taken van de provincie op dit gebied door met de verdeling van de middelen uit het Provinciefonds rekening te houden met de krimpproblematiek. Neem bijvoorbeeld krimpregio Zeeuws-Vlaanderen. Daar liggen op volkshuisvestingsgebied duidelijk behoeften. Zo spreken de mensen de behoefte uit om langer in het eigen huis te blijven wonen. Ik zou zeggen: luister als provincie Zeeland goed naar gemeenten, kijk waar aanvulling kan plaatsvinden en versterk die. Wat onze fractie betreft mag het college hier met meer nadruk op inzetten. Graag hoor ik van de gedeputeerde welke mogelijkheden hij ziet, mede gelet op de toedeling van krimpgeld

uit het Provinciefonds, voor provinciaal uitvoeringsbeleid in aanvulling op gemeentelijke taken op het terrein van levensloopbestendig wonen.

Het toerisme is voor Zeeland zeer belangrijk. In het programma Toerisme en Recreatie wordt de "leisure hotspot" Breskens genoemd, in goed Zeeuws. Dat is prima en belangrijk, voorzitter, maar wat de PVV-fractie betreft kunnen er méér voor het toerisme interessante locaties worden genoemd.

Voorzitter. Mijn fractie is vanaf het begin duidelijk geweest waar het gaat om de vraag hoe er moet worden omgegaan met het DELTA-dividend: die middelen moeten niet als vast gegeven in de begroting worden opgenomen, maar hooguit als incidentele post. In de nu voor ons liggende begroting zijn deze middelen eveneens als incidenteel opgenomen. Hoe denkt het college om te gaan met de te verwachten lagere dividendumuitkering?

Het college heeft aangegeven te moeten bezuinigen om de zaak financieel gezond te houden. Wat mijn fractie betreft dient de provincie daarbij eerst in eigen huis te kijken. Kijkend naar de kosten van externe inhuur, moet mij toch iets van het hart, voorzitter. Het college heeft zichzelf wat dit betreft de rijksnorm opgelegd: maximaal 10% van de totale loonsom. In de Najaarsnota staat dat de provincie Zeeland op zo'n 9,3% uitkomt. Een feit blijft echter dat de provincie in 2013 --het gaat om een inschatting; het jaar is nog niet voorbij-- zo'n 11 miljoen aan externe inhuur kwijt is, waarvan een dikke 6,6 miljoen aan uitbesteding en opdrachten. Volgens de rijksnorm valt niet alles onder de bedoelde externe inhuur. Wat de PVV betreft gaat het niet om een rijksnorm of om welke norm dan ook. Er wordt gewoon nog steeds veel geld uitgegeven aan externe inhuur. Mijn fractie vraagt zich af of dit wel echt nodig is.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. De heer Haaze zegt dat er te veel geld wordt uitgegeven, en vervolgens vraagt hij zich af of dat wel zo is. Hoe moet ik dit nu duiden? Als de heer Haaze volhoudt dat er te veel geld wordt uitgegeven, kan hij dat dan hard maken?

De heer **Haaze** (PVV). Ik kijk naar de verhouding tussen de kosten, verbonden aan externe inhuur, en de loonkosten. De grootste post binnen het totaal van de kosten betreffende externe inhuur, 11 miljoen, heeft betrekking op uitbesteding en opdrachten. Als je die post grondig doorspit, rijst de vraag of een en ander niet moet worden gezien als werkzaamheden die wel worden uitbesteed, maar die je ook door de ambtelijke organisatie kunt laten verrichten. Dat is de vraag die ik de gedeputeerde voorleg. Ik vind het nog steeds een hoop geld.

Voorzitter. Ook dit jaar hebben wij zorgvuldig bezien wat de opbouw is van de kosten van externe

inhuur. Wij hebben gegevens daarover opgevraagd. Bijna drie weken hebben wij moeten wachten op een specificatie. Afgelopen woensdag hebben wij dat stuk mogen ontvangen. De tijd is er gewoon niet geweest om er, nog voor deze vergadering, goed naar te kijken. De bedragen die ik heb genoemd, betreffen de hoofdrubrieken. Wij gaan er goed naar kijken zodat wij ons wat dit betreft een goed beeld kunnen vormen. Hoe dan ook, het blijft veel geld.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Eigenlijk is de conclusie van de heer Haaze: ik moet er nog eens goed naar kijken, voordat ik echt conclusies kan trekken.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Ik zal het nog een keer duidelijk zeggen, zodat ook de heer Roeland het goed hoort. Als ik naar de totale salarislasten van het provinciale personeel kijk en vervolgens naar het bestanddeel externe kosten, dan is dat bestanddeel mijns inziens behoorlijk groot. Omdat het zo groot is, gaan wij er nader naar kijken. Als wij interessante dingen ontdekken, zal ik dat zeker delen met de heer Roeland en de overige collega's.

De heer **Babijn** (CDA). Ik neem aan dat u dat nog vóór 29 november wel rond zult hebben. Dan hebben wij een commissievergadering. Ik neem aan dat u bij die gelegenheid aangeeft wat u heeft ontdekt en dat u vervolgens, in de statenvergadering van 13 december, met een initiatiefvoorstel komt. Of is dit een beetje te kort door de bocht?

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Als je gaat spitten en vervolgens vragen, ook technische vragen, gaat stellen over de opbouw van externe kosten, is het wel zo handig om daar in de commissie over te spreken. Ik stuur zeker aan op de genoemde commissievergadering.

De heer **Babijn** (CDA). Want anders blijft het allemaal rondzingen. U komt hier voortdurend op terug en ik vind dat u het nu eens moet afronden. U gaat nu, aan de hand van de stukken, thuis spitten en u gaat er op 29 november in de commissie over praten, en op 13 december in de Staten. Mag ik het zo uitleggen?

De heer **Haaze** (PVV). Mijnheer Babijn, mijn fractie vindt het belangrijk dat het percentage aan kosten van externe inhuur niet te hoog is. Dat is voor de inwoners van Zeeland belangrijk. Ik denk dat ook uw achterban hierbij belang heeft. Ik ga het zorgvuldig uitzoeken.

Voorzitter. De PVV is, zoals bekend is, tegenstander van het verhogen van de motorrijtuigenbelasting. Mijn fractie is daarom blij

dat het college nu niet voorstelt om de opcenten te verhogen.

In de vergadering van de commissie BFW van 8 november hebben wij vragen gesteld over de Economische Agenda. De gedeputeerde antwoordde daarop dat er van de 16,5 miljoen die voor deze agenda was gereserveerd voor de periode 2013-2015, tot op dat moment voor 7,7 miljoen aan toezeggingen was gedaan. In de Economische Agenda wordt gesteld dat er wordt gewerkt met de zogenaamde multiplier, hetgeen neerkomt op het "verveelvuldigen" van het budget. Is onze conclusie juist, voorzitter, dat tot op heden door derden een bedrag is toegezegd dat minder is dan 50% van de genoemde 7,7 miljoen? Is, naar het oordeel van de gedeputeerde, 50% een "veelvoud"?

Voorzitter. Voor een overheid is het gepast om haar rekeningen op tijd te betalen. Mijn fractie heeft kennisgenomen van het openbare vierde Thermphos-faillissementsverslag d.d. 20 september 2013. Uit het gestelde op de blz. 22 en 23 van dit verslag maken wij het volgende op. De exploitatiekosten om de boedel in stand te houden, bedragen ongeveer 1 miljoen per maand. Tijdens de onderhandelingen over de groene doorstart is aan de curatoren door de overheden een bijdrage in voormelde kosten toegezegd van 900.000 euro per maand. Deze bijdrage is per mail door de overheden bevestigd bij de curatoren. Op 20 september 2013 was er echter door de curatoren nog geen bijdrage ontvangen.

Aan de hand van stukken van de provincie hebben wij tot op heden niets vernomen over de hoogte van de bedoelde bijdrage. Het is allemaal heel geheim, zo hebben wij van de gedeputeerde begrepen. Kan hij ons eens uitleggen waarom een en ander geheim is? Nogmaals, ik heb het over een openbaar verslag. In de financiële stukken kunnen wij geen activering van de verplichting tot betaling van de genoemde bijdrage vinden, terwijl daarvan wél melding wordt gemaakt in het openbare verslag. Misschien hebben wij niet goed gekeken, voorzitter. Als dat het geval is, horen wij het graag van de gedeputeerde. Wij vernemen ook graag van de gedeputeerde wat meer in het algemeen het beleid is met betrekking tot het betalen van rekeningen. Is inmiddels de openstaande bijdrage in de exploitatiekosten, zojuist door mij genoemd, aan de curatoren betaald?

Voorzitter. Het doorstarten van Thermphos is helaas niet gelukt. Bij herhaling heeft mijn fractie om duidelijkheid gevraagd met betrekking tot het bedrag waarvoor de provincie, lees de Zeeuwse belastingbetaler, aan dit dossier zijn broek gaat scheuren. Uit de brief van de minister van Binnenlandse Zaken van 25 augustus 2013 ontlenen wij de volgende passage: "In de paragrafen weerstandsvermogen en verbonden partijen zal de provincie Zeeland moeten aangeven

hoe groot het risico wordt ingeschat en welke weerstandscapaciteit aanwezig is om de gesignaleerde risico's op te vangen." Ook wordt gesteld: "Als toezichthouder op de provinciale financiën zal ik bij de beoordeling van de begroting-2014 van de provincie Zeeland hierop toezien."

Voorzitter, van de gedeputeerde hebben wij mogen vernemen dat hij wel weet aan wat voor bedragen er moet worden gedacht in verband met de sanering. Hij weet het dus, maar vertelt het de Staten niet. De gedeputeerde is immers nog aan het onderhandelen. In de vergadering van de commissie van BFW van 8 november hebben ook andere partijen aangegeven dat zij zich zorgen maken over deze kwestie, zoals wij al hadden verwoord tijdens de commissievergadering van 4 oktober. Deze zorgen heeft de gedeputeerde tot op heden bij ons nog niet kunnen wegnemen.

Er zijn tussen dit moment en het moment van indiening van de begroting wezenlijke dingen gebeurd. Ik denk aan het niet doorgaan van de groene doorstart en, zeer recent nog, de mededeling vanuit Brussel dat Sinterklaas daar niet woont en dat de EU niet bijdraagt aan de sanering van Thermphos. Nederland is immers voor Brussel de "flappentap", en niet andersom, dachten wij toen. Dat laatste, voorzitter, schijnt alleen de PVV bekend te zijn...

Nog steeds wordt er onderhandeld aan de hand van de vraag of de saneringskosten nu wel of niet uit de boedel moeten worden betaald. In april was het voor minister Kamp glashelder: de saneringskosten moeten uit de boedel worden voldaan, zo zei hij. Door de schuldeisers wordt dit laatste natuurlijk betwist. Duidelijkheid zou te verkrijgen zijn door prejudiciële vragen voor te leggen aan de Hoge Raad. De provincie, echter, onderhandelt liever en betaalt de bijdrage in de exploitatiekosten van Thermphos niet. Wij hebben daar althans nog geen kennis van kunnen nemen. Voorzitter, ik hoor het de gedeputeerde nóg zeggen: ja, advocaten; u weet wel, dat kost allemaal geld en het gaat allemaal heel lang duren. Voor deze situatie bestaat in het Engels een uitdrukking: "Pennywise and poundfoolish". Door te beknibben op kleinere uitgaven zijn later de kosten vaak hoger. Maar wat maakt het uit; het is zijn geld immers toch niet? Het is de Zeeuwse belastingbetaler die de rekening betaalt, is het niet linksom dan is het wel rechtsom. Voorzitter. Mijn fractie wil nog steeds weten voor hoeveel de provincie --men leze: de Zeeuwse belastingbetaler- het schip ingaat.

Mevrouw De Milliano-van den Hemel (CDA).

Voorzitter. Nog deze maand, wanneer het minstens windkracht zes is, wordt voor het eerst het Nederlands kampioenschap tegenwindfietsen verreden. En waar zal dat, denkt u, plaatsvinden? Natuurlijk op de Oosterscheldekering, in Zeeland,

waar er altijd wind is. Soms zit die wind mee en soms moet je wat harder trappen of bijsturen om de goede koers te volgen. Ook het college moet af en toe bijsturen, even op de rem trappen of kracht bijzetten. Daar kom ik nog op terug. Nu wil ik het college en het ambtelijk apparaat danken voor hun inzet en samenwerking.

Zeeland, een veelbelovende regio. In deze algemene beschouwingen wil ik de aantrekkelijkheid van Zeeland benadrukken, met daarbij natuurlijk een realistische blik, rekening houdend met de genoemde tegenwind. Het vorige jaar heb ik tijdens de algemene beschouwingen kansen genoemd, zoals de komst van de marinierskazerne die zo'n 1900 arbeidsplaatsen met zich brengt. Het college heeft ons verzekerd dat wij ons niet bezorgd behoeven af te vragen of deze kazerne er wel komt. Sterker nog, alle pijlen zijn erop gericht dat ook de mariniersopleiding naar Vlissingen komt. Wij horen graag van de gedeputeerde wat wat dit betreft de actuele stand van zaken is.

Overigens, naast de marinierskazerne pleit de CDA-fractie ervoor dat onze MBO- en HBO-opleidingen met een maritieme opleiding in de breedste zin van het woord worden uitgebreid, mede gericht op safety en security. Ik denk hierbij niet aan een basis-veiligheidsopleiding, maar aan nieuwe technologieën voor weg- en waterveiligheid, infrastructuur enz. Wat dacht u in dit verband van onze tunnels in Zeeland? Niet alleen de Veiligheidsregio, maar ook de Zeeuwse industrie kan hiermee haar voordeel doen. De eerste plannen hiervoor zijn al opgesteld. De reders zijn enthousiast, maar de inspanning van alle hierbij betrokken partijen is nodig. Het zou geweldig zijn wanneer de HZ, in oktober uitgeroepen tot de beste grote HBO-instelling van Nederland, zich met een zo brede maritieme opleiding verder zou kunnen profileren.

Overigens geldt natuurlijk voor het gehele onderwijsveld, waarbij ook het MBO voor Zeeland cruciaal is, dat de onderwijsinstellingen goed moeten samenwerken met het regionale bedrijfsleven, hoewel --wij hebben het onlangs weer kunnen lezen-- deze afstemming erg moeilijk is. Immers, studenten kiezen op een bepaald moment hun opleiding, maar vier jaar later kan de arbeidsmarkt er weer heel anders uitzien. De CDA-fractie pleit voor werkgaranties na het goed vervullen van een stage of het goed afronden van een afstudeeropdracht.

Voorzitter, wij moeten meer doen om onszelf te promoten. Graag wil ik, zonder anderen tekort te willen doen, enkele Zeeuwse successen noemen. Wat dacht u van de infrastructuur die op heel veel plaatsen in Zeeland is verbeterd en waaraan nog heel hard wordt gewerkt?

De heer **Colijn** (CU). U spreekt over werkgarantie na een succesvol verlopen stage. Daar zit echter wel een bepaald spanningsveld. Immers, veel bedrijven willen best stageplaatsen leveren en zij willen best allerlei inspanningen verrichten op het terrein van opleiding, begeleiding enz. maar sommige stagiaires komen er tijdens de stage achter dat het niet werkt, dat het "hun ding" niet is. Hoe kunt u dat nu rijmen met de gedachte dat er sprake moet zijn van een verplichting voor de werkgever? Ik denk dat u dáár die verplichting wil neerleggen. En wat zou in dit verband de rol van het college of van de Staten moeten zijn? Ik begrijp niet goed wat u nu precies voorstelt. Bovendien is er een groot tekort aan stageplaatsen, althans in de techniek. Dat probleem maakt u op deze manier alleen maar groter.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Wij vinden het erg belangrijk dat het bedrijfsleven meewerkt aan de stages. Wanneer blijkt dat een leerling er uiteindelijk achterkomt dat hij een verkeerde keuze heeft gemaakt, is het natuurlijk absurd om te verlangen dat er voor die leerling een werkgarantie geldt. Dat is de bedoeling niet. Wij willen het bedrijfsleven stimuleren om mee te werken aan het beschikbaar houden van voldoende stageplaatsen en wij willen nagaan of daaraan een werkgarantie kan worden gekoppeld.

Voorzitter. Ik had het over de successen van Zeeland en vermeld in dat verband het Reynaert College in Hulst, dat in 2013 na onderzoek door Elsevier als beste middelbare school naar voren is gekomen. Wat dacht u van de strandslaaphuisjes en de prachtige nieuwe strandboulevards? Ook noem ik het culinaire Zeeland, voor elke portemonnee wat wils, met een gastronomisch niveau om er je vingers bij af te likken. Verder is er de boerderijcamping De Couter in Retranchement die uit meer dan 1600 landelijke accommodaties als één van de zes genomineerden is voorgedragen voor de Vekabo-logeeraaccommodatie in het jaar 2014.

Voorzitter, het zijn mooie successen, maar er moeten nog meer kansen worden verzilverd. Grenzen verleggen, dat was het thema van het jaarlijkse Contacta, de vorige week. De Euregio Scheldemond is een samenwerkingsvorm tussen Oost- en West-Vlaanderen en Zeeland, in het kader waarvan stappen worden gezet en grenzen inderdaad worden verlegd. Dankzij intensieve samenwerking met Antwerpen is het nu mogelijk dat afgestudeerde leerkrachten ook in België aan de slag gaan. Overigens is het natuurlijk wél belangrijk dat de in Nederland en België behaalde diploma's goed op elkaar worden afgestemd. Wat dat betreft is er nog een weg te gaan.

Wat zou het mooi zijn, voorzitter, wanneer het project dat nu opnieuw wordt bekeken --ik doel op het doortrekken van de kusttram vanaf De

Panne tot in Zeeuws-Vlaanderen-- zou leiden tot een attractieve, innovatieve en toekomstbestendige verbinding langs de Vlaamse en Zeeuwse kust. Het is een streven dat al lange tijd terug te vinden is in het verkiezingsprogramma van het CDA.

Voorzitter, naast het Nederlands kampioenschap tegenwindfietsen wordt in 2014 de landelijke Ride for the Roses in Zeeland gereden. In 2015 --ja, mijnheer Roeland, wij hopen dat wél-- hopen wij in Zeeland de Tour de France te mogen verwelkomen. Deze evenementen zullen weer een positieve impact hebben, en daar moeten wij trots op zijn. Wij constateren dat provinciale subsidies, zoals die voor de Tour of de Kustmarathon, hun geld dubbel en dwars waard zijn, en denken daarbij aan een veelvoud van de subsidiebedragen aan extra bestedingen in Zeeland, voornamelijk van belang voor de horeca, en aan de promotie die op deze manier voor Zeeland wordt gerealiseerd.

Een ander evenement is The Four Freedoms, dat eenmaal per twee jaar in Zeeland plaatsvindt. Voor de CDA-fractie is dit een evenement dat laagdrempeliger mag, terwijl de frequentie eenmaal per vier jaar onze voorkeur heeft.

Over de containerisatie zal ik niet veel zeggen, voorzitter; anderen zijn daar al uitvoerig op ingegaan. De heer Harpe kan ik zeggen dat wij hopen dat wij de VCT niet kwijt raken. Graag horen wij de reactie van de gedeputeerde hierop.

Voorzitter. Door de VVD-fractie is een motie ingediend, gericht op een aandeelhoudersstrategie voor Zeeland Seaports. Wij vinden dit een interessante gedachte. Wat ons betreft wordt in deze visie ook het beschikbaar stellen van dividend door Zeeland Seaports bespreekbaar gemaakt. Wij staan voor honderden miljoenen garant en daar mag best een bepaalde vergoeding tegenover staan.

Natuurlijk zijn wij realistisch en sluiten wij onze ogen niet voor het nieuws dat in 2013 tot nu toe meer bedrijven failliet zijn gegaan dan in geheel 2012 het geval was, maar wij mogen niet vergeten dat zich nog steeds bedrijven in Zeeland vestigen. Mijn fractie is blij dat de glastuinbouw in de Kanaalzone nu toch wordt uitgebreid. Als het goed gaat, zijn hieraan 150 banen verbonden. Deze ontwikkeling is te danken aan de unieke mogelijkheid om de restwarmte van de kunstmestfabriek Yara te benutten. Wij horen overigens wel graag van de gedeputeerde of de financiële zorgen rondom Warmco hiermee zijn weggenomen.

Voorzitter. Het vorige jaar heb ik de digitalisering in Zeeland als een kans genoemd. Wij zien met belangstelling uit naar de behandeling van de Zeeuwse Digitale Agenda, die mede door onze fractie op de agenda is geplaatst. Wij hopen dat wij hiermee in 2014 voortvarend aan de slag kunnen.

Plattelandsontwikkeling is voor het CDA een belangrijk item. Op 16 december 2011 werd een motie aangenomen, waarin werd aangedrongen op een goede balans tussen natuur en plattelandsbeleid. Hierbij kan worden gedacht aan zaken als de Grondbank en wildschade. Nog steeds wachten wij op de concrete uitwerking van een Zeeuwse aanpak voor het landelijke gebied en de besteding van de 24 miljoen aan eigen middelen. Nu het Rijk opnieuw wil bezuinigen op eerder toegezegde middelen, vindt mijn fractie dat er absoluut niet bezuinigd mag worden op het plattelandsbeleid, maar dat er kritisch moet worden gekeken naar de besteding van middelen ten behoeve van natuuraankoop en -beheer.

Voorzitter. De transitie van de jeugdzorg brengt heel wat teweeg. De jeugdzorg, die jarenlang door de provincie op een zeer goede wijze is ingevuld, moet nu met de nodige zorgvuldigheid maar ook voortvarendheid worden overgebracht naar de gemeenten. Dit gaat gepaard met frictiekosten en mijn fractie is van oordeel dat die kosten niet ten laste van de provincie en de gemeenten mogen komen. Het is het Rijk dat deze operatie in gang heeft gezet en dus is het alleszins redelijk dat het Rijk deze kosten voor zijn rekening neemt. De heer Harpe heeft wat dit betreft mede namens ons een motie ingediend.

Voorzitter. DELTA maakt een moeilijke tijd door. Vooral de energiedivisie heeft het moeilijk. Het Energie-akkoord doet hier helaas ook geen goed aan. DELTA en college van GS proberen de schade te beperken door in Den Haag voor compensatie te pleiten. Graag horen wij van de gedeputeerde of er wat dit betreft al vorderingen zijn gemaakt.

Tegenwind hebben wij ook gehad met betrekking tot het Thermphos-dossier. Het is een dossier waarover ook wij ons zorgen maken. Immers, de financiële gevolgen zijn nog onbekend en dus ook nog niet in de begroting opgenomen. Laten wij ons er sterk voor maken dat de saneringskosten worden betaald door degenen waarbij die kosten thuishoren.

Voorzitter, terug naar de begroting. De financiële omstandigheden zijn minder gunstig dan het geval was toen het collegeprogramma werd opgesteld. De wind waait harder en er moet harder worden getrapt en meer worden bijgestuurd, zeker nu het DELTA-dividend wordt gehalveerd. De CDA-fractie vindt het belangrijk dat de pijn niet bij de Zeeuwse burger terecht komt. Nu er minder middelen beschikbaar zijn, moeten er scherpere keuzes worden gemaakt. Graag horen wij van het college hoe het dit concreet gaat aanpakken, en op welke wijze wij als Staten bij het maken van die keuzes worden betrokken.

Daarbij geef ik wel alvast aan dat mijn fractie van mening is dat wij ons meer en meer moeten gaan richten op onze kerntaken. Provinciale Staten

hebben daartoe overigens onlangs al met ruime meerderheid een motie aangenomen. Het ligt voor de hand dat wij ons in tijden van financiële krapte in eerste instantie richten op onze eigen taken. Als elke bestuurslaag dat doet, blijven vervelende gevolgen voor de burger hopelijk te overzien en kunnen wij, net als straks de fietsers op de Oosterscheldekering, de tegenwind trotseren.

De **voorzitter**. Inmiddels hebben de leden op hun tafels twee gewijzigde amendementen aangetroffen. Het gaat om amendementen nrs. 3 en 4 die door de fractie van de PvZ zijn ingediend. Ik vraag de heer Babijn om te bevestigen dat deze amendementen zijn gewijzigd.

De heer **Babijn** (PvZ). Dat is juist geconcludeerd.

De **voorzitter**. Amendement nr. 3 is in die zin gewijzigd, dat in de overwegingen het gedeelte "bijlage 1, punt 57" wordt vervangen door: "bijlage 1, punt 67", en dat het dictum, beginnend met "spreken hierbij uit" wordt vervangen door:

*"besluiten de programmabegroting-2014 met meerjarenperspectief te wijzigen als volgt:
- het DELTA-dividend in de jaren 2014 en 2015 op 0 euro te ramen;
- dit te dekken door de budgetten van het beleidsprogramma in 2014 en 2015 te verlagen met conform verdeling punt 3.3.5 in Najaarsnota voor een totaalbedrag van 16 miljoen, en te beschikken over de algemene reserve voor een bedrag van 9 miljoen (hierdoor blijft de stand per 31 december meer dan 25 miljoen bedragen)."*

Amendement nr. 4 is in die zin gewijzigd dat het dictum, beginnend met "spreken hierbij uit" wordt vervangen door:

*"besluiten de programmabegroting-2014 te wijzigen door:
- de door het Rijk aan de provincie Zeeland beschikbaar gestelde "krimpgelden", conform de eis van het Rijk, alleen in te zetten ten behoeve van, c.q. alleen ten goede dienen te komen aan, de door het Rijk aangewezen krimpgebieden binnen de provincie Zeeland, en dit te verwerken in de programmabegroting-2014, inclusief meerjarenraming;
- deze extra kosten te dekken door de posten voor ruimte en wonen te verminderen met 3,5 miljoen, de post leefbaarheid te verminderen met 0,5 miljoen, de post arbeidsmarkt en onderwijs te verminderen met 0,4 miljoen en de post flexnet en buurtbus te verminderen met 0,5 miljoen."*

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst.

De **voorzitter**. Voorafgaande aan de reacties van de gedeputeerden maak ik enkele opmerkingen. Wij leven in Nederland in een lastige periode. Veel overheden worden geconfronteerd met bezuinigingen en extra bezuinigingen. De economische omstandigheden werken tot nu toe niet echt mee, zulks ondanks het nieuws dat wij af en toe horen. Bovendien zijn er tussen de sectoren grote verschillen. Dit alles stelt hoge eisen aan de wijze waarop wij hiermee als overheid omgaan, zowel binnen onze provincie met onze gemeenten, als ook in de samenwerking tussen GS en PS. Ik denk dat de woordvoerders dat goed hebben gevoeld en verwoord. Inderdaad, wij staan er samen voor en moeten gebruikmaken van de krachten die wij in onszelf hebben en die wij ook terugvinden in de Zeeuwse karakteristieken. Dat is wat ons bindt wanneer wij naar onze koers kijken. Is die koers goed en gaan wij de goede kant op om in deze moeilijke, onzekere tijden met elkaar de juiste dingen te doen? Ik bespeur hier bij college en Staten dezelfde ambitie. Mijns inziens is tegen die achtergrond een belangrijke randvoorwaarde dat wij het in goed samenspel met elkaar doen.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. De heer Beekman vraagt zich af wat er van het collegeprogramma terecht is gekomen. Dat, voorzitter, hebben wij aangegeven in de midterm review. Daar kan men van alles van vinden, maar wij hebben toch op deze wijze getracht de Staten een inzicht te geven in de stand van zaken. Natuurlijk kunnen wij pas over een paar jaar nagaan wat er écht van terecht is gekomen.

De heer Beekman en anderen zijn ingegaan op de kwestie van de marinierskazerne. Wij stellen voor, die opmerkingen te betrekken bij de behandeling van het statenvoorstel dat daarover gaat.

Voorzitter. De heer Bierens vraagt aandacht voor het weerstandsvermogen en de risico's en onzekerheden waarmee wij te maken hebben. Hij stelt vast dat de vrije ruimte afneemt en daarom pleit hij voor het optrekken van de grens van de algemene reserve, bijvoorbeeld tot het niveau van 30 miljoen. Dat kan, voorzitter, maar het komt ook voor dat wij met elkaar ineens voor uitgaven staan. Wij kunnen dit wel als richtsnoer aanhouden --op zich is dat prima-- maar het kan nooit een harde grens worden. Het is vooraf moeilijk te bepalen. Zoals u al aangaf, voorzitter, zijn wij afhankelijk van omstandigheden die wij niet altijd zelf in de hand hebben.

Voorts is de heer Bierens ingegaan op het financiële toezicht, mede in relatie met het DELTA-dividend. Hij vraagt ons nadrukkelijk aandacht te geven aan het weerstandsvermogen bij de gemeenten. Voorzitter, dat doet hij terecht maar ik onderstreep dat het hier een taak van GS betreft. Ik

hoop dat dat duidelijk is. Immers, als je statenlid bent, kun je ook raadslid of wethouder zijn. Juist daarom is deze toezichtstaak bij GS en niet bij PS neergelegd.

De heer **Bierens** (VVD). Maar ook op die taak mogen de Staten op enig moment het college controleren.

De **voorzitter**. Zo is dat.

De heer **Van Beveren** (GS). Het is zelfs heel goed dat dat gebeurt.

De vermindering van het DELTA-dividend heeft invloed op de uitvoering van het collegeprogramma, zo is gesteld. Voorzitter, dat hebben wij ook zelf aangegeven. Daarnaast is gesteld dat wij ons meer op de kern- en ontwikkeltaken moeten gaan richten, en minder op de beheertaken. Voorzitter, dit gaan wij nader uitwerken en daarna komen wij erop terug. In elk geval houden wij met deze opmerking rekening.

De heer Babijn van de PvZ-fractie is van oordeel dat het DELTA-dividend helemaal niet meer in de begroting moet worden geraamd. Wacht eerst maar eens af wat je krijgt en vervolgens kun je die middelen in een fonds stoppen, waarna de Staten kunnen beslissen wat ze ermee willen doen, zo is zijn pleidooi. Voorzitter, dit onderwerp is ook in de commissie besproken. Daarbij heb ik al gesteld dat deze werkwijze lastig is. Bij het opstellen wordt deze post dan op nul gezet, zodat er ook geen uitgaven kunnen worden geraamd. Er moet dan worden gewacht. Het dividend loopt een jaar achter. Al met al is dit bijzonder onhandig. Hierdoor zouden investeringen door de provincie enorm worden vertraagd. Bovendien is een en ander technisch niet eenvoudig uitvoerbaar. Dit idee van de PvZ-fractie wordt niet door het college ondersteund.

Voorts vraagt de heer Babijn waarom wij met betrekking tot het weerstandsvermogen afwijken van andere overheden die een 95%-risicogrens aanhouden; wij zitten op het niveau van 99%. Voorzitter. Dit is iets dat zijn oorsprong in het verleden vindt. Wij hebben altijd voor 99% gekozen. Als wij dit aanhouden, hebben wij in de huidige situatie 22 miljoen weerstandsvermogen nodig. Zouden wij zakken naar het niveau van 95%, dan zouden wij met 9 miljoen toekunnen, en neemt ineens de vrije ruimte binnen de algemene reserve enorm toe. Dat is wel prettig maar het college meent toch dat dit niet moet worden gedaan om daarmee vrije ruimte te creëren. In de commissie is afgesproken dat hierover verder wordt gesproken tijdens een aparte bijeenkomst. Als daar uitkomt dat er moet worden gekozen voor het niveau van 95%, vindt het college dat prima. Op zich levert dat geen bezwaren op, maar wij willen dit niet zonder meer aan de Staten voorstellen om daarmee vrije ruimte

te creëren. Tijdens de beoogde bijeenkomst zal de Staten een goed inzicht worden gegeven in de risico's die wij lopen en in de opbouw van het weerstandsvermogen.

De heer Babijn heeft ook enkele opmerkingen gemaakt over het DELTA-aandeelhouderschap. Hij vraagt wat, in dit verband, de woorden "zolang het verantwoord is" inhouden. Voorzitter. Hiermee wordt in feite de discussie, al gevoerd tijdens de vorige statenvergadering, herhaald. Bij die gelegenheid is heel consequent aangegeven wat met de aandeelhoudersstrategie wordt beoogd. De uitkomsten van die discussie gaan wij nu uitwerken en naar aanleiding daarvan wordt er op gezette tijden naar de Staten teruggekoppeld, zoals is beloofd.

De heer Roeland heeft een vraag gesteld over de brief van DELTA waarin de toezegging wordt gedaan dat getracht zal worden om toch nog 20 miljoen dividend uit te keren. Hij herinnert aan de afspraak dat het Evides-dividend een op een wordt doorgegeven naar de aandeelhouders, en hij verwacht dat dit dividend omvangrijk zal zijn. Voorzitter, ik heb het even nagevraagd bij de CFO van DELTA die nu --in deze interim-periode-- ook CEO is. Hij geeft aan dat naar verwachting het Evides-dividend iets onder het niveau van 20 miljoen uitkomt. Het is duidelijk dat de energie-onderdelen van DELTA slecht presteren, vooral als gevolg van externe omstandigheden. DELTA moet dit compenseren met de resultaten van andere onderdelen die wél goed presteren. Wij zullen moeten nagaan hoe dit precies uitpakt.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Het vorige jaar is afgesproken dat het Evides-dividend een op een wordt doorgegeven aan de provincie. Ik neem toch aan dat die afspraak gewoon staat.

De heer **Van Beveren** (GS). Daar is niets aan veranderd.

De heer Roeland heeft de suggestie gedaan om stille reserves liquide te maken. Voorzitter. Als dat mogelijk is, doen wij dat natuurlijk. Ik denk hierbij aan het afstoten en verkopen van gebouwen. Daarnaast kan de belastingruimte nog verder worden benut, maar de Staten hebben met zichzelf de afspraak gemaakt dat dat in deze periode niet gebeurt. Als men deze situatie wil veranderen, moet er een uitspraak van de Staten komen. Het college gaat ervan uit dat dit niet zal gebeuren.

Sprekend over het Goederenvervoerplan vraagt de heer Roeland om de toezegging dat er bij het einde van deze statenperiode sprake zal zijn van tastbare resultaten, waarbij hij als speerpunt de binnenvaart noemt. Voorzitter. Het is lastig om in dit verband een concrete toezegging te doen. Immers, ook dit is afhankelijk van factoren die wij niet geheel zelf in de hand hebben, waarbij ik ook denk aan investeringen in containerkades enz. Bovendien

moet dit in een totaalverband worden gezien. Wij hebben nu een Goederenvervoerplan, een Landbouwroutepan en een Fietsplan. Die plannen leggen wij op elkaar om vervolgens goed te kijken naar de vervoersstromen in de provincie. Daar moet dan --om het populair te zeggen-- een "satéprikker" doorheen zodat er op een goede manier beleid kan worden gemaakt. Op welke wijze kunnen de middelen het meest effectief worden ingezet? Tegen die achtergrond verwacht ik dat wij met betrekking tot het Goederenvervoerplan inderdaad resultaten kunnen boeken voordat deze periode wordt afgesloten. Dat hoop ik in elk geval.

Ook de kwestie van de verkeersslachtoffers is door de heer Roeland aan de orde gesteld; hij vraagt naar de oorzaken. Voorzitter. Dit is een onderwerp dat elk najaar in de Staten aan de orde komt. Wij betreuren dit jaar tot nu toe 18 dodelijk slachtoffers. Dat zijn er meer dan het geval was in geheel 2012; toen ging het om 15. Bij analyse blijkt dat het vooral gaat om kwetsbare verkeersdeelnemers: voetgangers en fietsers. Verder wordt per ongeval geanalyseerd wat de oorzaak is, voor zover dat mogelijk is. Ook wordt nagegaan of het aan infrastructurele voorzieningen te wijten is. Als dat het geval is, kun je er wat aan doen. Als dat niet zo is, gaat het vaak om oorzaken waar je geen invloed op hebt. Hoe dan ook, het wordt altijd heel serieus uitgezocht.

Wat de doorstroming betreft, voorzitter, kan ik zeggen dat aanstaande dinsdag in het college een onderzoeksrapport over de A58 aan de orde komt. Vervolgens wordt het spoedig doorgezonden naar de commissie E&M. Voor de Midden-Zeelandroute zijn wij doende met een totaalplan. Het staat in de steigers en ik verwacht dat het binnen een maand aan de Staten kan worden voorgelegd.

De heer Roeland vraagt voorts of de volgende keer de Najaarsnota samen met de begroting kan worden toegezonden. Dat hebben wij inderdaad zo in de cyclus ingepland, voorzitter. Wij hopen dus hieraan te kunnen voldoen.

Nadat de heer Muste was ingegaan op de kwestie van het DELTA-dividend ontstond een discussie over de kerncentrale. De vraag was of die centrale wel of niet rendabel zou zijn. Inderdaad, voorzitter, is lange tijd verondersteld dat deze centrale voor DELTA in financiële zin een goede zaak zou zijn, maar de heer Muste stelt terecht dat nu de energieprijs zó laag is dat de centrale nét break-even draait en nauwelijks nog iets oplevert. Bovendien moet eerlijk worden vastgesteld dat bij een kerncentrale de vaste kosten altijd doorlopen. Een andere centrale zet je stil als je geen energie wil opwekken, en dan zijn de vaste kosten lager. Het is in deze zin dat het nu wel kantelt in energieland. De heer Muste heeft daar gelijk in.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Niet om triomfantelijk ergens naar toe te denken, leg ik de

gedeputeerde de vraag voor of er op enig moment een moment waarop de afweging aan de orde komt of de kerncentrale nog wel zo moet blijven draaien.

De heer **Van Beveren** (GS). Als je een kortetermijnvisie zou hebben, voorzitter, zou je deze redenering van de heer Harpe kunnen volgen. Aangenomen wordt dat in de komende jaren de energieprijzen laag zullen blijven, maar in de toekomst zullen ze wel weer gaan stijgen, zo wordt verwacht. Ook in Brussel hebben ze nu ontdekt dat de subsidiëring ten behoeve van duurzame energie, bijvoorbeeld in Duitsland, een heel slechte zaak is voor Europa. Dat heeft men enkele weken geleden ook in het Financieele Dagblad kunnen lezen. Als meer partijen tot deze ontdekking komen, wordt daar op enig moment wat aan gedaan.

Bovendien, voorzitter: als de kerncentrale wordt stilgelegd, moeten er heel wat kosten worden gemaakt om hem te ontmantelen. Daarvoor wordt een voorziening opgebouwd, maar die is nog niet compleet. Die voorziening zullen wij eerst bij elkaar moeten verdienen. Dat is een groot probleem.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter, waarop baseert de gedeputeerde de gedachte dat in de toekomst de stroomprijs weer omhoog zal gaan? Laten we eerlijk zijn: er is sprake van een enorme overcapaciteit, de markt staat onder druk en Nederland blijft nog tot ver na 2040 netto-exporteur van energie. Ik deel deze visie van de gedeputeerde absoluut niet.

Verder wijs ik erop dat de Dodewaardcentrale tientallen jaren stil heeft gestaan voordat er daadwerkelijk tot ontmanteling werd overgegaan. Deze werkwijze zou ook voor de kerncentrale van DELTA kunnen worden toegepast. Dan is er genoeg tijd om aan een ontmantelingsplan en de financiële voorwaarden te werken.

De heer **Van Beveren** (GS). Ik had helemaal niet verwacht, voorzitter, dat de heer Van Dijen mijn visie zou delen, en dat hoeft ook niet. In feite is het ook mijn visie niet; zoveel verstand heb ik er niet van. Niettemin moet er rekening mee worden gehouden dat bestaande centrales gewoon te oud worden en als gevolg daarvan worden stilgelegd. In verhouding wordt er minder bijgebouwd dan er oude centrales gaan sluiten. Op enig moment zullen aanbod en vraag dus meer in evenwicht komen.

De heer **Van Dijen** (SP). Het is grappig dat u dat zegt. Immers, het staat haaks op de uitspraak hierover van minister Kamp. Wij kennen in Nederland een productiebehoefte van 22 gigawatt. Op dit moment is er sprake van een productieniveau van 26 gigawatt, en dus van een

overcapaciteit van 4 gigawatt. Daarnaast is er nog voor 13 gigawatt in planning of constructie. Met andere woorden: in de nabije toekomst is een productiecapaciteit voor 39 gigawatt beschikbaar. Dat vraag en aanbod dichter bij elkaar komen omdat centrales worden gesloten, is een visie die ik niet ondersteun.

De heer **Van Beveren** (GS). Dat betreur ik zeer, maar goed... U moet dit niet alleen in Nederland bekijken, maar het breder zien.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter, ik zal de gedeputeerde uitnodigen om eens een middag hierover na te denken op grond van échte cijfers. Voor de energiemarkt in heel Noord-West-Europa, alle landen, geldt dat er sprake is van overcapaciteit.

De heer **Van Beveren** (GS). De heer Muste heeft in relatie met de Westerscheldetunnel gesproken over de verbinding Kruiningen-Perkpolder. Voorzitter, dat is een oude discussie. Ik wijs erop dat er in verband met de infrastructuur in Zeeland wordt gewerkt aan de hand van een MIT-agenda. Dat is een agenda die door het ministerie van I&M wordt bijgehouden. Er komen investeringen op en er gaan eraf. Tegen die achtergrond moet dit worden bekeken. Het heeft geen zin om na te gaan of nog een verbinding Kruiningen-Perkpolder kan worden gerealiseerd. Ook de heer Muste weet dat tot 2028 de investeringen door het ministerie zijn belegd. Voorlopig zit dat er dus niet in.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. Ik heb bedoeld op een treinverbinding.

De heer **Van Beveren** (GS). Of het nu gaat om een weg- of treinverbinding, maakt niet uit. Het zit allemaal in diezelfde agenda.

De heer Hijgenaar vraagt wanneer aanpassing van de algemene subsidieverordening kan plaatsvinden. Voorzitter. Het gaat hierbij om de topinkomensnorm en in dat verband moeten wij wachten op uitsluitel van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Ik denk dat de bedoelde aanpassing ergens in de eerste helft van 2014 door de Staten zal kunnen worden behandeld.

Voorts vraagt de heer Hijgenaar wanneer de strategische discussie met betrekking tot de Westerscheldetunnel, inclusief tarievenbepaling, aan de orde zal worden gesteld. Voorzitter. Tijdens de vorige statenvergadering is afgesproken dat dat ergens tegen het einde van 2014 zal plaatsvinden.

Sprekend over het DELTA-dividend heeft mevrouw Evertz gevraagd welke betekenis die ontwikkeling heeft voor de Zeeuwse economie. Voorzitter. Die betekenis is heel groot omdat wij deze middelen incidenteel ramen en geheel inzetten voor de uitvoering van het

collegeprogramma. Het is bekend dat een groot gedeelte daarvan is bestemd voor de Economische Agenda. De heer De Reu gaat hier straks nader op in.

Voorts is een discussie gevoerd over het openbaar vervoer voor MBO-studenten en, in dat verband, over de dekking. Voorzitter. Ik herinner eraan dat over de indexering door de Staten een afspraak is gemaakt en dat in het kader van de Voorjaarsnota de uitgangspunten zijn bepaald voor het opstellen van de begroting. Afsproken is dat wij voor vier jaar de index gemiddeld op 2% zetten, zulks op basis van een aantal criteria. Wij zijn op basis van CPB-gegevens uitgekomen op gemiddeld 2% per jaar. Dat houdt in dat wij ook de instellingen 2% per jaar toekennen. Zij houden daar rekening mee. Zou men dit niveau nu willen verlagen tot bijvoorbeeld 1,25%, dan gaat er 0,75% minder naar de instellingen. Dat kan --men kan alles herzien-- maar dit moet wel goed als consequentie onder ogen worden gezien.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Dat klopt. Eenmalig wordt er minder indexering doorgegeven, maar dat levert wél structureel geld op.

De heer **Van Beveren** (GS). Daar kom ik nu op, voorzitter. Zou worden besloten om geld uit te trekken voor het genoemde OV voor MBO-leerlingen, dan kost dat een bepaald bedrag dat vervolgens in de begroting wordt gezet. Daarmee is het een structurele uitgave. Dit loopt natuurlijk door want dit wordt niet voor één jaar gedaan. Met andere woorden: men kan niet zeggen dat er het volgende jaar weer een nieuwe begroting is en dat er dan wel wordt bekeken hoe de dekking moet plaatsvinden. Neen, dan zit het in het OV-budget; daarin wordt het opgenomen en in dat kader moet het worden betaald. Het gaat niet aan om voor 2015 weer opnieuw dekking te zoeken voor deze uitgave.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Het "structurele" element houdt verband met het feit dat wij eerder een indexering van 2% hebben vastgesteld --dat percentage is opgenomen in de meerjarenraming-- en wij die indexering inderdaad wat naar beneden willen gaan halen. Dat is een keuze die wij maken. De instellingen krijgen dan, bovenop hun normale subsidie, een indexering van 1,25% in plaats van 2%. Het is een keuze, maar bij het maken van die keuze is er structureel geld beschikbaar.

De heer **Van Beveren** (GS). De heer Harpe geeft aan dat ik in verband met voorfinancieringen een kladblokje bijhoud... Voor mij, voorzitter, is dat een nieuw gegeven. Hoe dan ook, het is mijns inziens niet zo dat het college voornemens met betrekking tot investeringen via de pers publiceert. Wij proberen dergelijke zaken altijd eerst aan de Staten

voor te leggen, bijvoorbeeld via een commissievergadering. In het geval van de ontsluiting ten behoeve van het ziekenhuis is dat ook gebeurd. Het is netjes in een commissievergadering gemeld, zij het dat dat alweer lang geleden is gebeurd. Wij proberen ook met betrekking tot andere voorgenomen investeringen op die manier te handelen. Als het vervolgens tot besluitvorming komt, krijgen de Staten de zaak nog een keer apart voorgelegd.

Overigens, wat de ontsluiting van het ziekenhuis betreft hebben provincie, waterschap en gemeente Middelburg afsproken dat geen verdere stappen zullen worden gezet zolang het ADRZ zelf niet besluit om daar ook echt een ziekenhuis te gaan bouwen. Het heeft geen zin om nu al van alles uit te werken en dus kosten te maken. Als het ervan komt, komen wij met een voorstel naar de Staten.

De heer Harpe is ingegaan op de korting met 5 miljoen op het DELTA-dividend. Hij stelt vast dat dit "uit onderuitputting wordt betaald". Voorzitter. Bij het opstellen van de Najaarsnota hield het college rekening met 5 miljoen minder dividend. Dat wordt nu 10 miljoen en door middel van een brief hebben wij de Staten gemeld hoe wij dit willen aanpakken. Inderdaad gaan wij proberen om nu, in dit jaar, wat te "verdienen". Wij trachten om investeringen en uitgaven die nu niet echt behoeven te worden gedaan, ook niet te doen zodat er in 2013 wat extra geld wordt overgehouden. Als wij dat ook in 2014 doen, kan de pijn over twee jaren worden verdeeld. Dat is de bedoeling.

Voorts stelt de heer Harpe voor om na de verkiezingen van 2015 de kerntakendiscussie opnieuw te voeren. Voorzitter. Het zijn de Staten zelf die daarover een besluit kunnen nemen, maar het lijkt ons onwenselijk. Immers, er zijn afspraken gemaakt met allerlei instanties en instellingen. Dat alles zou dan weer moeten worden stilgelegd.

De heer **Harpe** (GL). Natuurlijk is het niet de bedoeling om de hele kerntakendiscussie over te doen, en het is ook niet aan mij om zoiets voor de volgende statenperiode te bepalen. Het gaat erom --het is ook door andere fracties geconstateerd-- dat er nog knelpunten zijn en dat er mogelijk nog knelpunten komen. Het zou mijns inziens goed zijn om de discussie daarover in financiële zin over de verkiezingen heen te tillen.

De heer **Van Beveren** (GS). Ook de heer Haaze is ingegaan op het DELTA-dividend. Hij bepleit, in verband met de genoemde 10 miljoen, om eerst in eigen huis te kijken. Natuurlijk, voorzitter, is dat ook onze bedoeling zoals wij het ook hebben aangegeven in de commissie. Wij kijken over de volle breedte van de begroting. In eerste instantie --toen het nog ging om 5 miljoen-- wilden wij vooral kijken naar de bestedingen in het kader van het

collegeprogramma, maar toen het nog méér werd hebben wij gezegd: er moet naar de hele begroting worden gekeken, en dat gaan wij ook zeker doen.

Waar de heer Haaze spreekt over het tijdig betalen van rekeningen, herinner ik eraan dat wij daarvan eenmaal per jaar verslag doen. Dat gebeurt in het jaarverslag-kwaliteitshandvest. De betaaltermijnen worden daarin aan de orde gesteld aan de hand van overzichten. Wat dat betreft was er altijd sprake van een niveau van 85 tot 90%. Begin dit jaar lag het iets lager, hetgeen een gevolg was van de reorganisatie, maar inmiddels --ik doel nu op het derde kwartaal-- wordt weer 85% van de rekeningen op tijd betaald. Het kan natuurlijk nog beter, maar wij gaan de goede kant op.

Mevrouw De Milliano heeft gesproken over de mogelijkheid dat van Zeeland Seaports dividend wordt verkregen, mede gelet op het feit dat de provincie voor hoge bedragen garant staat. Voorzitter. Dit is op zich een interessante gedachte, zeker omdat wij ook zelf "noodlijvend" zijn. Ik ben benieuwd of dit onderwerp in het kader van de aandeelhoudersstrategie aan de orde kan komen. Dat zou mooi zijn.

Sprekend over het DELTA-dividend heeft mevrouw De Milliano gezegd dat er scherpere keuzes moeten worden gemaakt en dat er meer moet worden gekeken naar de provinciale kerntaken. Voorzitter, mijns inziens zal dit een gevolg zijn van de bezuinigingen die wij moeten gaan realiseren. Bij dat proces val je natuurlijk steeds meer terug op je eigen taken. Gevraagd is hoe de Staten hierbij kunnen worden betrokken. Wij zullen trachten de Staten vroegtijdig inzicht te geven in de mogelijkheden om de bezuinigingen te realiseren. Waar er keuzes moeten worden gemaakt, is het handig om ze tijdig aan de Staten voor te leggen. Wij zullen dit in een vroegtijdig stadium met de Staten delen, aan de hand van een mooi overzicht.

De inhoud van motie nr. 3 van de PvZ-fractie komt erop neer dat er geen rekening wordt gehouden met een dividenduitkering van DELTA. Voorzitter. Hierop ben ik al ingegaan. Het college vindt een dergelijke benadering niet verstandig en ontraadt de Staten de aanvaarding van deze motie.

De heer **Beekman** (CU). Het is nu toch al zo dat het DELTA-dividend wel wordt geraamd, maar dat daarmee alleen incidentele uitgaven worden gedekt?

De heer **Van Beveren** (GS). Dat klopt helemaal, maar als je deze middelen niet raamt, kunnen er ook geen plannen worden gemaakt. Dan ligt de zaak stil.

De kwestie die in motie nr. 6 aan de orde wordt gesteld, de opcenten-MRB, is al in de commissie besproken. De bedoelde negen ton hebben wij al ingeboekt. Ook de aanvaarding van

deze motie wordt door het college ontraden. Zou deze motie worden aangenomen, dan zou ergens anders negen ton vandaan moeten worden gehaald. Dat lijkt mij niet eenvoudig, in deze tijd.

Ook op datgene wat in amendement nr. 8 wordt vermeld, ben ik al ingegaan. De genoemde 20 miljoen kan ik moeilijk traceren. Wij hebben in het kader van budgetbewaking 6,9 miljoen gevonden. Daarvan hebben wij melding gemaakt. Misschien gaat het om een optelsom van nog wat overboekingen in verband met grote projecten, zoals Waterdunen. Dat men op die manier aan 20 miljoen komt, zou kunnen. Echter, daarbij gaat het om geld dat naar het volgende jaar wordt doorgeschoven. Die bedragen zullen echt moeten worden uitgegeven.

De heer **Harpe** (GL). Het bedrag van 20 miljoen wordt helder in de oplegnotitie van de statengriffie genoemd en dus denk ik dat wij daarvan uit kunnen gaan.

De heer **Van Beveren** (GS). Al eerder, voorzitter, heb ik gesteld dat het ons niet verstandig lijkt om dit amendement aan te nemen. Wij ontraden de Staten de aanvaarding ervan.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Ik begin met een "hot item", waarover binnenkort het een en ander naar de Staten toegaat, namelijk de natuur. De fractie van de CU heeft in dat verband gesproken over de EHS, die tegenwoordig het "robuust natuurnetwerk" heet. Jammer dat dat niet verder wordt uitgebreid, zo stelt de CU-fractie. Voorzitter, wij komen uit op 80% van de opgave en doen het daarmee als provincie erg goed. Wij hebben met elkaar de EHS-structuur vastgesteld en besloten --aanstaande woensdag is er een informatie-avond-- dat wij voor de jaren 2014 en 2015 de aankopen voor het natuurnetwerk tot een minimum beperken. Alleen als het gaat om een aankoop waar men echt niet onderuit kan, vindt die plaats en dat gebeurt dan met behulp van ruilverkaveling. Wij doen het op deze manier omdat de commissie-Jansen, als gevolg van de bezuinigingen, viermaal 200 miljoen heeft veranderd in tweemaal 100 miljoen en tweemaal 300 miljoen. Wij verschuiven de aankoopopgave dan ook naar de jaren 2016 en 2017.

Het Natuurbestedingsplan komt naar de Staten toe. Wat de grote lijn betreft kan ik zeggen dat de middelen van het Rijk 9,6 miljoen zijn, en de verplichte eigen middelen van de provincie 2,6 miljoen. Dat geld is bedoeld voor de uitvoering van het natuurbeheer, maar ook de PAS-opgave en de faunaschade horen hierbij.

Gevraagd is om in 2014 extra aandacht te geven aan het agrarisch natuurbeheer. Voorzitter. Dat gaan wij doen. Wij gaan intensief zoeken naar koppelingmogelijkheden met het Europese

gemeenschappelijk landbouwbeleid, de GLB-subsidies. Het betreft hier de aanpak van het agrarisch natuurbeheer door middel van collectieve natuurverenigingen.

Door de CDA-fractie is een vraag gesteld over de balans tussen natuur en platteland. Voorzitter. Ons programma is gericht op het bewerkstelligen van een goede balans. Ik heb al gezegd dat aankoop en inrichting van natuur worden beperkt tot het hoogst noodzakelijke, datgene wat in de pijplijn zit. Wij zetten in op beheer, op datgene wat moet. Het eerste contract, dat binnenkort wordt gesloten, is dat met Staatsbosbeheer, waarbij wordt teruggegaan van 84% naar 75%. Als de contracten met andere beheerders aflopen, gaan ook die van 84% naar 75%. Hierbij kan worden gedacht aan Het Zeeuws Landschap, Natuurmonumenten en particulieren.

De heer **Beekman** (CU). Wat wij uit het veld vernemen, is dat de middelen effectiever kunnen worden ingezet als goed wordt nagegaan wat een kansrijk gebied is. Heeft u, sprekend over koppelmogelijkheden, daar ook op gedoeld of bedoelt u iets anders?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Eigenlijk is het iets anders, maar het heeft er wel mee te maken. De koppelmogelijkheden, gericht op GLB, maken het ook mogelijk om het agrarisch natuurbeheer op een andere manier in te vullen. Daarover wordt gesproken met onder andere het waterschap, dat hier ook een taak heeft. Je zou zomaar kunnen bereiken dat het natuurbeheer elders meegeteld kan worden in het kader van het agrarisch natuurbeheer. Dat heb ik bedoeld met "koppelmogelijkheden". Er wordt heel serieus naar deze mogelijkheden gekeken.

De heer **Beekman** (CU). Maar gaat u hierbij ook na wat een écht kansrijk gebied is, waarop de middelen kunnen worden geconcentreerd?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Ja, maar dan wel in samenhang met de collectieve opzet, de agrariërs die zich in collectieven hebben verenigd. Daar pakken wij de gesprekken mee op; die zijn al gaande.

In het kader van Zeeland Seaports is gevraagd of "het prijsverschil met Verbrugge" een serieus onderwerp van gesprek is. Voorzitter, dat is een serieus onderwerp van gesprek met Zeeland Seaports. Wij hebben onze zorgen uitgesproken. Dat hebben wij niet alleen op bestuurlijk niveau gedaan, maar ook bij de raad van commissarissen. Overigens zijn die ook bij elkaar op bezoek geweest: de raad van commissarissen en Zeeland Seaports. Echter, een prijsstelling is méér dan alleen een erfpachtovereenkomst. Bij prijsstelling heb je ook te maken met bijvoorbeeld havengelden

die al dan niet worden gegarandeerd. Ook dat is een onderdeel van de kosten.

De heer Harpe heeft het over Verbrugge als een klant die wij kwijt zijn. Voorzitter, wij zijn Verbrugge niet als klant kwijt. Hij heeft het voornemen om in Zeebrugge voor 20 miljoen te investeren, maar ook bij Zeeland Seaports is dit jaar voor 17 hectare afgenomen. Er worden nog steeds gesprekken gevoerd over containerisatie, de VCT of andere kleinschaliger vormen. Dat punt staat dus nog steeds op de agenda.

Waarom een onderzoek naar de tarieven? Voorzitter. Als provincie vinden wij het erg belangrijk dat een actueel beeld wordt geschetst van de concurrentiepositie van onze Zeeuwse havens. Ze zijn belangrijk voor onze economie en de werkgelegenheid. Dat dat de corebusiness zou zijn van Zeeland Seaports, kan, maar het gaat ook om een groter, Zeeuws belang en het speelt tegen die achtergrond een rol voor de agenda van Provinciale Staten, gericht op de business case containerisatie. Dat is de reden waarom wij een en ander faciliteren. Er zijn offertes opgevraagd en het onderzoek wordt opgestart. Wij hopen dat in februari de uitkomsten ervan beschikbaar komen. Voor het overige, voorzitter, doen wij natuurlijk voor de containerisatie en voor het belang van Zeeland Seaports de zaken zoals ze zijn voorgenomen in de Economische Agenda.

Door de VVD-fractie is een motie ingediend waarmee wordt gevraagd om voor Zeeland Seaports een aandeelhoudersstrategie te bepalen, in samenwerking met de andere aandeelhouders. Voorzitter. Ik denk dat nu het juiste moment is om zo'n strategie te ontwikkelen. Er speelt bijzonder veel; ook de vandaag gestelde vragen duiden daarop. Zo is de vraag gesteld of wij al dan niet dividend van Zeeland Seaports moeten krijgen. Inderdaad staan wij garant voor een flink aantal miljoenen. Er is een evaluatierapport verschenen waarover wij aanstaande dinsdagavond worden bijgepraat. Er wordt een nieuwe CEO benoemd en daaraan wordt gevraagd om een nieuw strategisch plan voor Zeeland Seaports op te stellen. Het lijkt mij op zijn plaats om, met dit alles gelijk oplopend, de gevraagde strategie te gaan ontwikkelen. Het college kan dan ook met de genoemde motie instemmen.

Door de fractie van GroenLinks is een vraag gesteld over de kosten van de WCT. Voorzitter, de heer Harpe had het over 30 miljoen, maar het is nog erger: 32 miljoen. Daarvan is 14 miljoen bestemd geweest voor natuurcompensatie, en 18 miljoen voor de bestrijding van voorbereidingskosten. Echter, in deze miljoenen zit ook een gedeelte voor grondaankopen. Ik voeg hieraan toe dat deze 32 miljoen niet door de provincie maar door Zeeland Seaports zijn betaald. Ik noem verder het streekplan, de MKBA, de herziening van het bestemmingsplan, de

voorbereiding van de behandeling door de Raad van State enz. Al die zaken zijn hiervan betaald.

Zijn alle financiële zorgen met betrekking tot Warmco voorbij? Voorzitter. In mijn beleving zijn ze kleiner geworden. Er is inmiddels zoveel grond uitgegeven, dat er nu nog 30 hectare beschikbaar is. Ik heb goede moed dat het vliegwieleffect, verbonden aan bedrijven die zich daar al hebben gevestigd, voldoende is om ook die 30 hectare het volgende jaar te kunnen uitgeven. Daarmee zou het risico in het Warmco-dossier een stuk kleiner zijn.

In verband met "hotspot" Breskens is gevraagd wat de mogelijkheden van de jachthaven zijn. Voorzitter. Hiernaar is door Arcadis een onderzoek gedaan. Gebleken is dat er mogelijkheden zijn om Port Scaldis uit te breiden, maar dan "inclusief natuur". Dit betekent dat rekening moet worden gehouden met het natuurlijke gebied. Daarbinnen zou de jachthaven ontwikkeld kunnen worden. Of dat ook echt gebeurt, dat is niet aan ons. Overigens, een uitbreiding zou ook gerealiseerd kunnen worden in de bestaande handelshaven.

De heer **Babijn** (PvZ). Is er in verband met de kosten een bestek opgemaakt? Mij is ter ore gekomen dat een uitbreiding ten oosten van Port Scaldis vijfmaal zo duur zou zijn als een uitbreiding binnen de haven zelf. Is hierover bij de gedeputeerde iets bekend?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Mij is hierover niets bekend. Wellicht betreft het hier een onderdeel van het rapport van Arcadis, en dat heb ik nu niet bij mij. Hoe dan ook, de mogelijkheden zijn er. Dat een uitbreiding duur is wanneer er sprake moet zijn van natuurlijke inpassing, dat geloof ik direct, maar het is aan de jachthaven en niet aan ons om hierover een besluit te nemen. Als het inderdaad vijfmaal duurder uitpakt, zullen ze dat zelf moeten betalen. Dat doen wij niet. Wij gaan dit niet ontwikkelen.

De heer **Muste** kan ik zeggen dat er met betrekking tot de Oosterscheldkering een uitgebreid onderzoek is gedaan naar de ontgrondingskuilen. Deze kwestie komt binnenkort in de commissie aan de orde, waarbij mensen van Rijkswaterstaat aanwezig zullen zijn om vragen te beantwoorden. In hierover al gevoerde gesprekken ben ik ervan overtuigd geraakt dat er nu adequate maatregelen zijn getroffen. Men krijgt in de commissie alle gelegenheid om hierover door te praten.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Om welke commissievergadering gaat het, de komende of die van december?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Het gaat om de commissievergadering van volgende week vrijdag.

De fractie van D66 heeft aandacht gevraagd voor het budget voor particuliere woningverbetering en voor de woningsanering. Voorzitter. Wij hebben dit traject heel zorgvuldig doorlopen en objectieve criteria geformuleerd, op basis waarvan subsidie aan projecten kan worden toegekend. In dit toetsingskader speelt vooral sanering een belangrijke rol. Dat is in feite de basis waarvoor dit is opgezet. Overigens, eenmalig is dit niet; het project loopt zes jaar, tot 2018, en er is per jaar 3,5 miljoen voor beschikbaar. Door de PVV-fractie is gevraagd of hierin ook ruimte zit voor levensloopbestendige woningen. Voorzitter, dat is geen criterium dat voor dit budget van belang is.

Door de fractie van GroenLinks is in verband met de Westerschelde gesproken over een motie inzake sediment. Volgens mij gaat het daarbij om de Oosterschelde, waar geen zand inkomt, terwijl de Westerschelde nu juist wél deel uitmaakt van het zandige kuststelsel. Daar is het de bedoeling om een drempel weg te halen. Het is in elk geval niet de bedoeling om daar een put te gaan graven. Het gaat om onderhoudswerkzaamheden en de bedoeling is om de diepte die er was, zestien meter, weer opnieuw te creëren. Dat er misschien elders in de Westerschelde zand nodig is vanwege de getijdeslag, is mogelijk. Dit is onderwerp van onderzoek. In het kader van het 3D-overleg wordt tussen 2014 en 2016 onderzoek verricht naar de optimalisering van de zandstrategie. Overigens, in de Westerschelde brengt het systeem zelf zand voort, anders dan het geval is in de Oosterschelde waar het zand echt naar binnen moet worden gebracht.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik ben wel blij met dit antwoord, maar het is niet deze vraag die ik heb gesteld. Mijn vraag was erop gericht dat de motie inzake het kunstfundament-Oosterschelde zou worden "verlengd" tot de Westerschelde en dat dit in de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta aan de orde zou worden gesteld.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). De motie inzake de Oosterschelde gaat over het brengen van zand van vóór de kering naar het gebied achter de kering. In de Westerschelde is er sprake van een andere problematiek en dat vraagstuk wordt al betrokken bij de werkzaamheden van de 3D-groep van de Zuidwestelijke Delta.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Over de 30 miljoen die in verband met de WCT is genoemd, heeft de gedeputeerde gezegd dat het geld is dat door Zeeland Seaports is geïnvesteerd. Volgens mij

is er ook geïnvesteerd in de periode daarvóór, toen de havens nog in handen van de provincie waren.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Dat is voornamelijk in 2003 gebeurd, maar toen was de "governance" anders. Wij hebben Zeeland Seaports twee jaar geleden zelfstandig. Inderdaad zijn de kosten voornamelijk in de periode daarvoor gemaakt, maar toen was er geen sprake van een rekening-courant-verhouding met de provincie. Ook toen ging het om Zeeland Seaports. Ik zeg niet dat die kosten niet zijn gemaakt, maar ook toen zijn ze door Zeeland Seaports gemaakt.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. De gedeputeerde geeft aan dat met betrekking tot Warmco het verlies is verminderd. Het ging om zes miljoen. Hoeveel is het nu?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Daar kan ik geen uitspraak over doen. Van verlies was sprake omdat terreinen niet konden worden uitgegeven. Er lag een business case waarin werd voorzien dat, als de terreinen zouden zijn uitgegeven, Warmco op termijn rendabel zou zijn. Het is nu zover dat men, op 30 hectare na, alles heeft uitgegeven. Het moet haalbaar zijn om het volgende jaar die 30 hectare uit te geven. De conclusie kan dus zijn dat het volgende jaar alle grond is uitgegeven. Om hoeveel verlies het op dit moment gaat... Dat heb ik niet paraat.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Ik begin met enkele algemene opmerkingen over de economie en de arbeidsmarkt. Ik hoop daarmee al veel vragen te beantwoorden. Daarna ga ik in op vragen en opmerkingen van de fracties.

Wat de economie in het algemeen betreft hebben wij het CBS gevraagd om vlak voor deze statenvergadering met de jongste cijfers te komen. Dat is gelukt; gisteren zijn die cijfers gepresenteerd. Het betreft weliswaar landelijke cijfers, maar datgene wat vanochtend in de PZC is verschenen, een artikel over de Zeeuwse economie, is opgesteld naar aanleiding van die landelijke cijfers. Er staat een passende kop boven: "Alle seinen nog niet op groen". Op welke kleur staan ze dán, voorzitter; is dat rood of oranje?

Voorzitter. Gisteren hadden u en ik een bijeenkomst met de ambassadeur van Oekraïne. Hij kwam, op zijn verzoek, bij ons langs om na te gaan of het mogelijk was dat economische relaties zouden worden aangegaan tussen Zeeland en Oekraïne, met name op het terrein van agrarische. Wij hebben enkele ondernemers in Zeeland gevraagd om hun bedrijf te presenteren, mede omdat wij weten dat men in Oekraïne op dit terrein actief is of actief zou willen worden. Wij hebben hierbij kennisgemaakt met het bedrijf Wiskerke Onions in Kruijningen. Het was bijzonder om de

marketingmanager van dit bedrijf haar presentatie te zien geven, ook omdat dat de dochter van de oude baas is. Ze is zo ongeveer twintig en gaf "swingend" een prachtige presentatie over het bedrijf.

De groei van dit bedrijf is immens. Het is de grootste exporteur van uien ter wereld en kent een omzet van 250 miljoen. Er wordt voortdurend geïnnoveerd. Over enkele weken wordt een gloednieuw apparaat geïnstalleerd --wij zullen dat gaan zien omdat wij regelmatig werkbezoeken aan bedrijven afleggen-- dat het mogelijk maakt dat elke ui afzonderlijk met infrarood wordt gecontroleerd, zodat de kwaliteit van het product is gegarandeerd. Het is zomaar een voorbeeld van innovatie bij een groeiend bedrijf in de MKB-sector van Zeeland. En dan heb ik het nog niet over de Koninklijke Zeelandia Groep die óók een presentatie gaf, waarbij eenzelfde spectaculaire ontwikkeling naar voren kwam bij dit nog steeds groeiende bedrijf.

Is dit nu een reden om alleen maar juichend over de Zeeuwse economie te zijn? Neen, natuurlijk niet, voorzitter; er leven ook bij ons grote zorgen over de Zeeuwse economie, met name de werkgelegenheid. Landelijk is er sprake van een klein lichtpuntje in de vorm van 0,1% groei van de economie, maar als je dit relateert aan de oplopende werkloosheid, word je daar niet vrolijk van. Het credo dat vanochtend door de D66-fractie werd verwoord, "positief maar realistisch", nemen wij graag over. Zo is de situatie inderdaad.

Voorzitter, kijken wij naar de Zeeuwse economie, meer in het bijzonder naar de innovatie - de heer Wellink heeft daarvan deze week enkele duidelijke voorbeelden gegeven-- dan lijkt het erop dat Zeeland wat dit betreft wat achterloopt. Het is natuurlijk nodig om te innoveren. Als men een toekomstbestendige Zeeuwse economie verlangt, moet er worden geïnnoveerd, ook al omdat gebleken is dat de "oude industrieën" van Zeeland hun houdbaarheidsdatum overschreden hebben.

Wat de MKB-innovatietop betreft, de "Honderd van Syntens", scoren Zeeuwse ondernemers goed: 3 ondernemers in de tophonderd-2013. Het gaat om Mudde Techniek (alternatief mosselvisserij), Stichting Holland Water Goes Africa (doe-het-zelf-boortorens voor ontwikkelingslanden) en Van boer naar biogasleveranciers, van DSB in Wemeldinge. Het zijn zomaar voorbeelden en het was de voorgaande jaren ook zo.

Voorzitter. Wij zijn de enige provinciale economie die niet krimpt. De heer Ten Voorde van EIZ heeft hiermee her en der publiciteit gegenereerd, maar natuurlijk kan men ook andere cijfers neerleggen, zodat men weer uitkomt bij het credo "positief maar realistisch". Waarom krimpt onze economie niet? Voorzitter, het komt door de goede geografische ligging, in combinatie met goed ondernemerschap, een goed ondernemingsklimaat

en goede vestigingsvoorwaarden. Dat zijn de factoren die ook door eerdere deelnemers aan Standplaats Zeeland zijn genoemd en die wij ook in de Economische Agenda hebben vermeld. Wij moeten deze kansen benutten, maar ook hier geldt --net zoals in de sport--: niet iedere kans is een punt.

Terecht is gevraagd naar de resultaten van de diverse business cases. Voorzitter. Ik onderstreep nog eens dat die business cases niet het enige belangrijke onderdeel van de Economische Agenda zijn. Daar kom ik later nog op terug. Natuurlijk krijgen de Staten een overzicht hiervan. Zoals al eerder is aangekondigd, leggen wij in januari aan de Staten het uitvoeringsplan voor 2013 voor. Wij zijn op dit moment druk bezig om niet alleen de resultaten van de business cases, maar ook andere kengetallen, tegelijkertijd met de uitvoeringsagenda te presenteren, zodat veel feiten beschikbaar komen waaruit kan worden afgeleid hoe onze economie er voorstaat.

De vraag is vandaag al eerder gesteld: gaat het om veronderstellingen of weet men een en ander zeker, gelet op bijvoorbeeld enquêtes? Voorzitter. Het is in elk geval nodig om het economische beleid op feiten te baseren en om goed te monitoren. Wie op Contacta de stand van de provincie Zeeland heeft bezocht, heeft al een klein tipje van de sluier kunnen optillen waar het gaat om de resultaten die wij in januari aan de Staten zullen voorleggen. Natuurlijk zijn wij nu al druk doende om het allemaal bij elkaar te krijgen en in een beknopt overzicht onder te brengen. In de genoemde stand heeft men flyers zien liggen waarop al een groot gedeelte van de resultaten zijn gepresenteerd. Ik noem enkele resultaten in telegramstijl: innovatieve projecten op het terrein van "biobased": 120.000 euro subsidie gegeven, 8 opstapvouchers, 7 doorpakvouchers, rechtstreeks voor het MKB...

De **voorzitter**. Mijnheer De Reu, ik onderbreek u even want er zijn ook over uw portefeuilles tamelijk veel vragen gesteld. U bent nu nog bezig met een algemene beschouwing, mede in reactie op vragen en opmerkingen van woordvoerders, maar ik ga ervan uit dat u zo toekomt aan de beantwoording van concrete vragen.

De heer **De Reu** (GS). Jazeker...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. De gedeputeerde stelde zojuist "niet iedere kans is een punt", maar snel "to the point" komen, dat is óók een kunst...

De heer **De Reu** (GS). Het is bekend dat iedereen zo zijn zwakke punten heeft...

De heer **Roeland** (SGP). Maar, voorzitter, deze gedeputeerde is toch van kunst en cultuur?

De heer **De Reu** (GS). Ja, maar dit is toch een andere kunst...

Voorzitter. De heer Babijn heeft nogal wat beweerd, sprekend over de Zeeuwse economie. Ook denk ik aan de bijdrage die zijn partijgenoot de vorige week in de commissie heeft geleverd. Er zijn door hen meningen verkondigd waarvan ik mij afvraag waarop ze zijn gebaseerd. Het is om die reden dat ik enkele doorkijkjes met getallen heb gegeven. Ik heb er nóg wel twintig, maar die zal ik de Staten nu maar onthouden...

Als wordt gevraagd waarom het in Zeeland met de biobased economy minder gaat dan ergens anders, moet ik erop wijzen dat Zeeland wat dit betreft nu juist een voorbeeldgebied is, een grote sector, samen met West-Brabant. Tal van projecten worden uitgevoerd. Recent is door de SER-Zeeland het resultaat gepresenteerd van een onderzoek naar de toekomstperspectieven, met name in relatie met de gewenste banengroei. Ik weet dan ook niet, voorzitter, op welke feiten de heer Babijn zijn oordeel baseert.

Hetzelfde geldt voor zijn veronderstelling dat er een grote kloof zou bestaan tussen overheid en ondernemers. Hij bepleit dat wij met een nieuw team de boer opgaan, maar dat team bestaat al. Ik verwijs naar de mensen van EIZ, van Zeeland Seaports, van het college van Gedeputeerde Staten. Dat zijn de trekkers van de business cases die zich ook in het verre buitenland presenteren. Zo stond de Biobased Delta, ons samenwerkingsverband op beurzen in Rio, Montreal en Brussel.

Wat wij verder doen, voorzitter, is kansen bieden aan ondernemers. Twee weken geleden werd ik uitgenodigd voor een avond, georganiseerd door één van de bouwondernemingen, voor alle architecten, aannemers enz. in Zeeland. Tijdens die avond werd er gesproken over biobased materiaal, dat een groot succes lijkt te gaan worden. Die materialen liggen nu al op de planken van het bedoelde bouwbedrijf en ze worden al toegepast, onder andere bij een project in Kruiningen. Het tegendeel is dus waar, voorzitter: de biobased economy in Zeeland biedt veel kansen; men is er volop mee aan de gang.

Door de PvdA-fractie zijn enkele vragen gesteld over de arbeidsmarkt. Voorzitter. Ook wat dat betreft zullen wij meer van feiten moeten uitgaan dan van veronderstellingen. Het volgende jaar zullen wij de Staten een Economische Atlas van Zeeland voorleggen. De hierbij in het geding zijnde gegevens zullen jaarlijks worden bijgehouden. Wat nog niet bestond, was een duidelijk beeld, inclusief cijfers, van de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt enz. Met geld van het ministerie van Onderwijs, via de

Onderwijsautoriteit Zeeland, wordt door een bedrijf een arbeidsmarktmonitor ontwikkeld, in samenspraak met degenen die hierbij betrokken zijn.

Daarnaast is een overleg gecreëerd, het zogenaamde 3O-overleg --ook dat bestond nog niet-- waarbij provincie, gemeenten, ondernemers, BZW en MKB en onderwijsinstellingen betrokken zijn. De bedoeling is dat voor een optimale aansluiting, daadwerkelijk en op basis van feiten, plannen en beleid worden opgesteld. Ik dacht dat zoiets er wel zou zijn, maar het was er nog niet. Wij hebben dit nu gestart en de gemeenten hebben gezegd dat zij wat dit betreft meer op Zeeuws niveau willen opereren, en niet in regionaal verband. Uiteraard zijn wij er zeer tevreden over dat het zo gebeurt.

Door verschillende fracties is aandacht gevraagd voor grensoverschrijdende arbeidsstromen. Voorzitter. Ik noem in dit verband een Interreg-project, onder aanvoering van de Scheldemondraad, genaamd "Tendensen zonder grenzen". In dit kader worden alle aspecten van "grensarbeid" aangepakt. Ook is er sprake van een nieuw fenomeen in de vorm van een arbeidsmarkt bemiddelaar die met name in het kader van "onderwijs over de grens" zal bemiddelen. Daarnaast is recent, gepresenteerd op Contacta, door ondernemers een initiatief ontwikkeld, dat voorziet in bureautjes aan beide zijden van de grens. Wij hebben dit initiatief ondersteund om het opgestart te krijgen. Voorzitter. De problemen met betrekking tot "grensarbeid" zijn hardnekkig, maar er wordt aan gewerkt door middel van het project "Tendensen zonder grenzen".

Gevraagd is wat er wordt besteed in het kader van de business cases. Voorzitter. Hierover is ook in de commissie gesproken en --ik weet niet of het al ontvangen is-- bij het verslag van die vergadering is of wordt een tabel gevoegd, waarmee wordt aangegeven hoe de verdeling in het kader van de EZ is. Het gaat om in totaal 16,5 miljoen voor 2013-2015, drie jaar. In 2013 is 4,3 miljoen besteed en voor 2014 staat er voor ruim 2 miljoen op de rol.

Waarom, voorzitter, houden wij over 2013 geld over? Welnu, wij hebben pas eind maart in de Staten het jaarplan vastgesteld. In een eerdere fase konden wij niet zomaar beginnen; de Staten gaven ons een klein werkbudget. Wij konden dus pas in maart beginnen met het uitgeven van de middelen die door de Staten beschikbaar waren gesteld. Met andere woorden: wij waren een kwartaal kwijt. Er waren wel business cases opgestart, maar er kon nog niet worden beschikt over budgetten daarvoor. Bovendien zijn er voor sommige sectoren minder aanvragen gedaan, simpelweg omdat niet altijd kon worden voldaan aan onze eis dat er sprake diende te zijn van 50% cofinanciering. Verder hebben wij voor de plannen betreffende de business cases ook

geld "van buiten" ontvangen. Ik heb al verwezen naar de Onderwijsautoriteit Zeeland, maar wij hebben ook een project ten behoeve van de Rusthoeve kunnen bekostigen met middelen uit de laatste tranche van het Structuurfonds, een Europees fonds. Later zullen wij de Staten een overzicht voorleggen waarmee duidelijk wordt gemaakt wat in de diverse projecten de bijdragen van Europese fondsen zijn geweest. Dat moet nog op papier worden gezet.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Ik heb enkele specifieke vragen gesteld over de multiplier waarop de gedeputeerde nu doelt. Hebben wij goed begrepen dat tot op heden door derden een bedrag is toegezegd dat minder is dan de genoemde 50% van de door de gedeputeerde vermelde bedragen: 4,3 en 2 miljoen? Daaraan koppel ik de vraag of de gedeputeerde van mening is dat 50% een "veelvoud" is. Ik verwijs naar datgene wat ik hierover in eerste termijn heb gezegd.

De heer **De Reu** (GS). Als u hiermee bedoelt dat er nog eens 50% bovenop komt, dat het bedrag wordt verdubbeld, dan kan ik zeggen dat dat de bedoeling is. Dat is de voorwaarde. Wat het precieze bedrag betreft --wat is de multiplier?-- heb ik toegezegd dat later een overzicht aan de Staten wordt voorgelegd. Ook dit is in voorbereiding in samenhang met de resultaten van de verschillende business cases. In deze periode gaat de laatste fase in van diverse Europese fondsen, in het kader waarvan heel veel projecten lopen, ook in Zeeland. Een aantal miljoenen zit in die projecten. Gegevens hierover worden later beschikbaar gesteld, zoals ook in de commissie is toegezegd.

Voorzitter. De VVD-fractie kent zorgen in verband met de frictiekosten. Het moet niet zo zijn dat er wordt gedacht: wij vragen en de provincie moet maar betalen. Wij moeten het zakelijk bekijken, zo stelt de heer Bierens. Ik ben het met hem eens en ik wacht de voorstellen van zijn fractie af. Nu zijn in de begroting voorstellen opgenomen met betrekking tot bijvoorbeeld Sport Zeeland. Dat is nu aan de orde bij het vaststellen van de begroting.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Daar heeft de gedeputeerde een punt. Hij zal het straks, aan de hand van ons stemgedrag, wel zien, maar wij kijken uit naar de grotere posten. De signalen die ons bereiken, baren ons best wel zorgen omdat kennelijk nog niet bij iedereen dat besef met betrekking tot de zakelijke insteek van GS voldoende aanwezig is.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. In de briefwisseling met Zeeuwse Bibliotheek en SCOOP hebben wij al aangegeven zeer kritisch te staan

tegenover het voorstel dat zij ons hebben voorgelegd. Wij zijn hierover in overleg.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. Met betrekking tot de biobased economy heb ik gevraagd wat de producten zijn, om welke omzet het gaat en welke winst er wordt gemaakt. Tot nu toe zie je in boekjes een juffrouw het een of andere groene wier uit zee halen... Dat lijkt mij een karikatuur. Graag verkrijg ik hierover meer duidelijkheid.

De heer **De Reu** (GS). Die gegevens en cijfers wilde ik zojuist voorlezen, maar dat moet op een ander moment. Voorzitter. Er zijn bedrijven die bezig zijn met innovatie en projecten, en die daarin investeren, bijvoorbeeld op het terrein van algen en wieren. Daar is ook een business case van. Soms zijn die activiteiten al winstgevend, soms nog niet. Het ligt eraan in welke fase van ontwikkeling zo'n project is. De fondsen die wij daarvoor beschikbaar stellen, zijn dan ook verschillend, afhankelijk van de stages van innovatie. Ook gegevens hierover worden de Staten voorgelegd als wij in januari een gespecificeerd overzicht geven van de business cases.

Sprekend over Thermphos citeert de heer Haaze het faillissementsverslag, waar het gaat om een toezegging, een daar vermeld bedrag. Het klopt, voorzitter, dat er een verzoek was van de curatoren aan overheden en Zeeland Seaports om dat bedrag te betalen. Dat ging over de instandhoudingskosten gedurende de periode van een mogelijke doorstart. Intussen moest de fabriek warm worden gehouden. Wij hebben naar aanleiding hiervan gezegd: in principe willen wij dit doen, mits wij met u tot een overeenkomst kunnen komen met betrekking tot de boedel. Dat, voorzitter, was de voorwaarde en dat is niet gelukt. Wij hebben het bedoelde bedrag dan ook niet betaald. Zij waren het niet met ons eens, maar ons inziens hebben zij onredelijke eisen gesteld in verband met de beoogde overeenkomst. Informatie hierover is niet naar de Staten gegaan omdat wij dit nooit hebben betaald.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Wij hebben het hier niet over een of ander verslag van een korfbalvereniging of zo... Het gaat om een belangrijk, vastgesteld verslag. Gelet op deze woorden van de gedeputeerde lijkt het mij goed om tot aanpassingen te komen. Het verslag is openbaar en daarin staat niet dat er een slag om de arm gehouden zou zijn. Er staat gewoon, keihard: "Deze afspraak" --gedoeld wordt op de afspraak dat de overheden vanaf 15 juni voor negen ton per maand bijdragen-- "die door de overheden aan de curatoren zijn bevestigd, wordt door de betrokken overheden niet nagekomen.". Het is een verslag van 20 september. Ik kan mij toch voorstellen, voorzitter, dat men bij lezing van dit verslag allerlei

bellen hoort rinkelen. Het is een officieel faillissementsverslag. Waarom heeft de gedeputeerde hier niet op gereageerd?

De heer **De Reu** (GS). Het is niet óns verslag, voorzitter. Datgene waarop ik zojuist heb gedoeld, namelijk de hieraan gekoppelde voorwaarde, heeft men niet in het verslag opgenomen. Dat blijft voor rekening van de opsteller van dit verslag. Wij stelden deze voorwaarde met de bedoeling om een en ander later met de boedel te financieren, en niet met eigen middelen. Welnu, daar zijn wij met de curator niet uitgekomen. Dat hij dat vervolgens niet in het verslag zet, laat ik voor zijn rekening.

In reactie op opmerkingen van de SP-fractie over de werkgelegenheid kan ik zeggen dat het Zalco-mobiliteitscentrum inderdaad een goede actie was. Op het verzoek inzake een mobiliteitscentrum voor elke werkzoekende in Zeeland heb ik al eerder gereageerd. Het mobiliteitscentrum voor Zalco betrof omscholing en projectkosten, hetgeen neerkwam op 1.700 euro per persoon. Dit project werd mede door Brussel en twee ministeries gefinancierd. Er zijn in Zeeland meer dan 10.000 werkzoekenden. Het opzetten van een mobiliteitscentrum voor deze gehele groep zou een bedrag van ongeveer 18 miljoen vergen, nog afgezien van de vraag of het onze opdracht zou moeten zijn om een dergelijk algemeen mobiliteitscentrum op te zetten. Met deze opmerking, voorzitter, zeg ik niets nieuws. Ik zie de heren van D66 instemmend knikken. Ook zij wisten dit al.

Wat betekent de door de heer Hijgenaar genoemde strategische board voor Zeeland? Voorzitter. Men weet dat wij dit gezamenlijk hebben opgezet, met de provincie Noord-Brabant, met West-Brabant, met bedrijven en kenniscentra. Wij dragen hieraan voor 125.000 euro bij. Dat is een onderdeel van de totale begroting, waarmee men op het moment doende is om op de terreinen biobased, maintenance en logistiek een lobby op te zetten, gericht op de nieuwe structuurfondsen in Brussel. Een communicatie-actieplan is opgesteld om tot een duidelijke positionering van het gebied te komen. Uiteraard zijn mensen bezig om dit uit te voeren. Wij hebben in dit verband gezegd: wij willen op proef, voorlopig voor één keer, hieraan meedoen en wij zullen nagaan wat uiteindelijk de resultaten zijn. Dit is, voorzitter, datgene waar deze board zich mee bezighoudt.

De heer **Hijgenaar** (D66). In welke vorm gaan de Staten hiervan kennisnemen? Wat gaat men ons presenteren als resultaten van onze bijdrage?

De heer **De Reu** (GS). U krijgt een financieringsvoorstel waaraan een argumentatie wordt toegevoegd. Vervolgens kunt u er een besluit over nemen. Omdat het ging om een voorlopige

toezegging --om het eerst maar eens een jaar te proberen-- hebben wij dit als GS besloten. Als wij dit meer bestendig willen doen, gaan de Staten erover en krijgen zij dus een voorstel voorgelegd.

De heer **Hijgenaar** (D66). Dat sluit niet aan bij de inhoud van mijn vraag, voorzitter. Ik stel het heel simpel: welk product gaat deze board ons opleveren? Komt er een rapport, een lijstje met zaken die men heeft geregeld? Hoe gaan de Staten kennisnemen van de resultaten?

De heer **De Reu** (GS). Het gaat zoals ik heb aangegeven. Het kan een aanbiedingsbrief van GS zijn, een rapport... Hierover hebben wij op dit moment geen concrete afspraken. Het is een beetje hetzelfde als het geval is met onze eigen lobbyisten, die wij vragen om te rapporteren over datgene wat ze hebben gedaan en wat dat heeft opgeleverd. Aan die vorm moet u denken.

Wat betreft de compensatie in verband met de kolencentrale, voorzitter, kan ik zeggen dat wij binnenkort naar Den Haag gaan om er met de minister over te spreken. Daarna zullen wij de Staten hierover berichten.

De fractie van GroenLinks gebruikt in verband met het energiebeleid het woord "chapeau", waarvoor dank, maar spreekt ook over een inhaalslag. Verder bepleit deze fractie het omarmen van het begrip "circulaire economie". Dat zullen wij doen. Wij zijn al gestart met masterclasses voor onze eigen mensen en voor een aantal partners op het gebied van energiebeleid. Met de ZMF, Zeewind en het Zeeuwse Klimaatfonds hebben wij afgesproken dat zij, naar aanleiding van het SER-advies, een voorstel zullen indienen waarmee duidelijk wordt gemaakt hoe zij lokaal decentrale energie-opwekking willen stimuleren. Wij zullen hiervoor, in het kader van de Energienota, een bescheiden bedrag beschikbaar stellen.

Waar gesproken is over een inhaalslag, voorzitter, wijs ik erop dat wij nog niet zo heel ver zijn met de business case en de Energienota. Wij zijn nu eerst even bezig om die uit te voeren. Ik vind dat wij daarmee de activiteiten uitvoeren die zijn vastgesteld. Of dat dan kan worden gezien als een "inhaalslag" of niet, laat ik maar even in het midden.

Met genoeg heb ik vastgesteld, voorzitter, dat ook het CDA nu een "fietspartij" is geworden. Ik heb zomaar het vermoeden dat dat met de verjonging van de fractie te maken heeft...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Wij zijn al jaren een fietspartij, mijnheer de gedeputeerde.

De heer **De Reu** (GS). Des te beter. Ik heb in elk geval met genoeg kennisgenomen van uw

standpunt hierover. Of hierbij de terminologie moet worden gebruikt die door de SGP-fractie is voorgesteld, zal later wel blijken...

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Ik herinner de gedeputeerde aan mijn vraag over de saneringskosten met betrekking tot Thermphos. Ik heb verwezen naar de brief van de minister van Binnenlandse Zaken die daarover gaat. Hoe groot is de scheur in de broek die de Zeeuwse belastingbetaler als gevolg hiervan gaat oplopen?

De **voorzitter**. Ik denk dat gedeputeerde Van Heukelom daarop zal ingaan.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. In de PZC van vandaag staat een artikel over de gebouwen van Zalco. Voor de anodefabriek en de gieterij is er sprake van een doorstart terwijl de gebouwen van de voormalige smelterij worden gesloopt.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. De CU-fractie vraagt waar de organisatie staat in relatie met de bestuurskracht. Zij vraagt voorts om een nieuw bestuurskrachtonderzoek. Welnu, dat past precies bij datgene waarmee wij bezig zijn. U, voorzitter, en ik zijn bezig met het opzetten van zo'n onderzoek, samen met gemeenten en waterschap. Wat is nodig, gelet op de opgaven die dadelijk op ons afkomen? De volgende week vindt er weer een integrale vergadering over plaats. Ik meen dat in dit verband het najaar van 2014 haalbaar is, zij het dat dit afhankelijk is van de wijze waarop wij dit gaan doen.

De heer **Beekman** (CU). Betekent dit dat wij dan ook kunnen nagaan of het gelukt is om aan de opbouwende kritiek die uit het rapport-Calon naar voren is gekomen en die serieus door het college is opgepakt, tegemoet te komen? Of praten wij dan toch nog over twee verschillende grootheden?

De heer **Van Heukelom** (GS). Heeft u het over onze organisatie, zoals die is vernieuwd na de reorganisatie, dan kunt u ons afrekenen op resultaten. Gaat het om het bestuurskrachtonderzoek --wat heeft Zeeland aan bestuur nodig, gelet op onze opgaven-- dan verwijst ik naar datgene wat ik daarover zojuist heb gezegd.

De heer **Beekman** (CU). In het rapport-Calon zijn doelen geformuleerd in verband met decentralisatie, deregulering, bestuurlijke drukte, dualisering en vermindering van verkokering. Die doelen zijn door het college heel serieus opgepakt. Men heeft gezegd: wij hebben een andere organisatie nodig. Dat is één kant van het verhaal. Daarnaast is er ook de wijze van bestuurlijk opereren. Mijn fractie wil graag weten of het proces dat hiermee te maken heeft, effectief verloopt.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik kom erop terug; ik neem het mee.

Voorzitter. De fractie van de VVD heeft in verband met de frictiekosten gepleit voor een zakelijke benadering. Uiteraard gaan wij dat doen. Voorts neemt deze fractie een voorschot waar het gaat om haar mening over CZW en sport. Welnu, ik hoor het wel als men daar niet mee akkoord gaat.

De fractie van de VVD komt met een compliment waar het gaat om de verbetering van de verhouding tussen GS en PS. Daar ben ik verschrikkelijk blij mee, voorzitter.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Wat betreft de zojuist genoemde frictiekosten zegt de gedeputeerde enerzijds dat het college nog met voorstellen komt en anderzijds dat er met betrekking tot twee organisaties wat ramingen en bedragen zijn, in de zin van: dat gaan we maar doen...

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik ga niets doen. Wij komen met een voorstel.

De heer **Bierens** (VVD). U vraagt nu zeer concrete bedragen --je zou bijna zeggen: met twee cijfers achter de komma-- voor twee instellingen. Meer zit er aan onderbouwing niet bij. Welnu, dat vinden wij écht ontoereikend.

De heer **Van Heukelom** (GS). U krijgt een apart voorstel voor twee instellingen. Dat weet u.

De heer **Bierens** (VVD). Ja, die twee...

De heer **Van Heukelom** (GS). Wat Het Klaverblad betreft ben ik nog bezig. Daar is nog geen voorstel voor. Daar is ook nog niemand weg, afgezien van degenen die vrijwillig weg zijn gegaan. Bezuinigingen zijn toegepast. Men is samen met de gemeenten bezig om de taken te bezien.

De heer **Bierens** (VVD). Het gaat mij meer om de inhoud van voorstellen. U neemt nu in de Najaarsnota voor twee instellingen bedragen op, maar achterliggende informatie ontbreekt. Wij vinden dit te ontoereikend om hierover een beslissing te kunnen nemen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat betekent dan dat wij hierover nog informatie moeten verstrekken.

De heer **Bierens** (VVD). Maar dan is het ook verstandig om hierover niet nu een besluit te nemen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter, ik moet nu even naar de financiële man kijken. Ik vraag mij

af hoe hij hierover denkt. Hij is de "Zalm" in ons midden...

De heer **Bierens** (VVD). Eerst bedragen beschikbaar stellen en achteraf een onderbouwing krijgen...

De heer **Van Heukelom** (GS). Volgens mij is er met betrekking tot de CZW een besluit genomen. Daar is bezuinigd. Ik kan hierover nu niet zomaar dingen uit het hoofd zeggen, zonder dat ik fouten ga maken. Misschien kan de financiële man er straks nog wat over vertellen.

Voorzitter. Op door de fractie van de PvZ aangesneden zaken ga ik in bij de behandeling van de moties en amendementen.

De voorzitter van de SGP-fractie kan ik melden dat wij juist aan de door hem genoemde "vervoersarmen" denken. Dit heeft te maken met het Flexnet, dat eigenlijk moet worden gezien als een mobiliteitsgarantie. Ik zeg niet dat het geen lastige zaak is, maar dat zit er toch absoluut in. Daarnaast is er het WMO-vervoer; ook dat is van belang voor de vervoersarmen.

De SP-fractie heeft het over instellingen die vinden dat gemeenten of anderen hun taken niet oppakken. Ook wordt gezegd dat wij een en ander over de schutting hebben gegooid. Voorzitter, volgens mij hebben wij die discussie al gehad.

De door de SP-fractie over de jeugdzorg gemaakte opmerkingen vind ik heel terecht. De discussie daarover is breed in de krant gevoerd. Het is heel duidelijk geweest dat aan de drie voorwaarden, waaraan een transitie-arrangement moet voldoen, niet voldaan werd. De Transitiecommissie Stelsel Jeugd (TSJ) heeft dat gezegd. Wij in Zeeland zijn het enige "rode vlakje". Er is een spoedvergadering van wethouders geweest en vandaag is er wéér een vergadering geweest, met de zorgaanbieders. Men heeft vandaag besloten om met elkaar hieraan gehoor te geven en meerjarenafspraken te maken met de zorgaanbieders. Dat gaat dus de goede kant op.

Mij is gevraagd of ik de staatssecretaris niet moet zeggen dat hij moet ingrijpen, maar hij heeft zélf al, via de TSJ, gezegd: dit kan zo niet. Nu ligt de bal bij de gemeenten en ik zou zeggen: laten we 'm daar alsjeblieft houden. Het is hun taak om samen met de zorgaanbieders een goed antwoord te geven op de vraag: hoe gaan wij dadelijk om met onze jeugd die zorg nodig heeft? Ik denk dat er vandaag een behoorlijke stap voorwaarts is gezet, al zijn wij er nog niet.

Met de over de versoering van het OV gemaakte opmerkingen ben ik het eens. Ik verwijs wat dit betreft naar de beleidsnota die hier is besproken en aangenomen. Ik snap best wat men bedoelt en moet eraan toevoegen dat het nog erger wordt: er komt een korting op de BDU aan van 175

miljoen, en ook daarvan moeten wij ons gedeelte dragen. Het wordt er allemaal niet prettiger op.

De heer **Muste** bepleit, sprekend over de jeugdzorg, dat wij het budget vasthouden. Dat gaat niet, voorzitter, want in de door de Tweede Kamer aangenomen wet wordt gesteld dat de budgetten voor de jeugdzorg naar de gemeenten gaan. Dat is gewoon een feit. Ik kan niets achterhouden. Het enige dat ik nog kan bevorderen, is dat de nu nog resterende gelden in 2014 op de juiste wijze worden besteed. Dat doe ik wél; daar kan men van op aan.

De heer **Hageman** (PvdA). Ik dacht, voorzitter, dat er met betrekking tot jeugdzorg nog meer was gezegd en gevraagd. Blijkbaar gaat de gedeputeerde nu alleen op een motie in. Of komt hij nog op dit onderwerp terug?

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter, in mijn reactie is de PvdA-fractie nog niet aan de beurt geweest.

De heer **Hageman** (PvdA). Dat komt dus nog... Oké.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik houd mij aan mijn lijstje en wil het overzichtelijk houden.

De heer **Hageman** (PvdA). Ja, maar op die manier bent u wel steeds wat de onderwerpen betreft aan het switchen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik wil het graag een beetje levendig houden, dan blijf je erbij. Je kan niet weglopen, je moet erbij blijven...

Voorzitter. De fractie van D66 vraagt aandacht voor de prestatie-afspraken met de instellingen. Ik constateer dat die transparant zijn. Het matigen van bezuinigingen is nog niet aan de orde, maar dat onderwerp komt dadelijk terug als het gaat over allerlei kosten die hiermee te maken hebben. Dat is het moment om na te gaan of hierover nader moet worden gesproken.

De fractie van de PvdA bepleit het in beeld brengen van de aan Thermphos verbonden risico's. Voorzitter, er wordt nog steeds onderhandeld en wij hebben een afspraak met de minister. Een en ander wordt voorbereid met de DG. Daarnaast worden afspraken gemaakt met alle hierbij betrokken partners. Ik kan er nu niet veel over vertellen. Echter, nog voor het einde van dit jaar zal ik hierover, wellicht in beslotenheid, openheid geven.

De gemeenten zijn met betrekking tot de jeugdzorg niet op tijd, zo is gesteld. Daarover heb ik al een opmerking gemaakt. De vraag is vervolgens wat de staatssecretaris gaat doen met de uitlagen betreffende de 41 regio's, in het bijzonder de regio's die niet de juiste kleur hebben. Er wordt gesproken

over de mogelijkheid van een aanwijzing maar de desbetreffende wet is nog niet door de Eerste Kamer aangenomen. Hij zal dus niet weten hoe hij dit wettelijk moet doen. Niettemin zal er wel iets komen, in de vorm van een bepaald bericht. In Zeeland heeft men gezegd: daar wachten wij niet op; wij gaan aan de slag. Voorzitter, de kans bestaat dat men tot een bepaald moment in januari de tijd krijgt --ook de voorzitter van de TSJ heeft het gezegd-- om het plan in te dienen. Ik denk dat dit zo ongeveer de oplossing gaat worden. Ik hoop in elk geval dat alle betrokkenen erbij blijven.

Wat het inzetten van financiële middelen betreft, hebben wij nog overlopende passiva. Ik heb nog een korting bij Bureau Jeugdzorg die men zelf door middel van bezuinigingen... Ik heb de gemeenten gezegd dat, als wij de kant opgaan waarvan vandaag sprake is, wij in 2014 met elkaar gaan kijken of er alvast wat kan worden gedaan.

De heer **Hageman** (PvdA). Ik maak uit uw woorden op dat u, als het een andere kant opgaat, niet meedoet.

De heer **Van Heukelom** (GS). Neen.

De heer **Hageman** (PvdA). Kunt u dat specificeren?

De heer **Van Heukelom** (GS). Ja.

De heer **Hageman** (PvdA). Ik herinner u aan het betoog van mevrouw Evertz. Volgens ons zou het adagium moeten zijn: geen kind buiten de boot.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik heb gezegd: als het het transitie-arrangement wordt dat nu voorligt, doe ik niet mee. Ik ben daar pertinent tegen en in die visie zijn wij in het gelijk gesteld.

De heer **Hageman** (PvdA). Maar wat betekent nu dit "niet meedoen"?

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat ik in 2014 niet met hen ga samenwerken. Ik ben er niet één van de oorzaken van dat Bureau Jeugdzorg en Juvent worden omgebracht. Dat ga ik dus niet doen.

De heer **Hageman** (PvdA). U gaat dus niet meewerken aan het bieden van een oplossing?

De heer **Van Heukelom** (GS). Nu wel, voorzitter, want vandaag hebben de zorginstellingen en de gemeenten zélf aan een oplossing gewerkt. Ook zij zijn natuurlijk van mening dat de kinderen die hulp nodig hebben, geholpen móeten worden. Dat je daar in de komende jaren als gevolg van de bezuinigingen een transitieproces op zet, dat snapt ook iedereen. Hoe dan ook, ons gaat het erom dat de kinderen de hulp krijgen die gevraagd wordt. Ik heb gezegd: als u het in 2014 gaat overnemen,

moeten wij er wél voor zorgen dat er geen wachtlijst ontstaat, zoals in Utrecht, met 457 wachtenden. Ook dat gaan we niet doen. Daar zit ik als "wachter" bij omdat ik in 2014 nog iets te zeggen heb over de onderdelen jeugdzorg-vrijwillig en verplicht-justitieel. Ik hou het in de gaten.

De heer **Werkman** (VVD). Maar wat wordt nu uw rol? De vorige keer gaf u aan dat u niet meer in het overleg zat; u was eruit gestapt.

De heer **Van Heukelom** (GS). Mij is gevraagd om te verschijnen bij een spoedvergadering van de taskforce. Men heeft aangedrongen en gezegd: je moet niet weglopen. Ik heb gezegd: het heeft mij verschrikkelijk pijn gedaan dat, na tien jaar werken aan een jeugdzorg die er staat, de zorg hier als "rood" wordt aangemerkt, alsof de jeugdzorg hier niet goed zou zijn. Dat heeft mij pijn gedaan, maar aan de andere kant denk ik: het gaat niet om mij. Daarom heb ik gezegd: ik kom terug, zij het onder de voorwaarde dat wij datgene wat de TSJ heeft gezegd met elkaar gaan uitvoeren. Dan ga ik weer zitten, want dan is het ten goede van het kind.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter. Ik wil het in een wat ander kader trekken. Ik heb de twee artikelen in de PZC gelezen over de overdracht van de jeugdzorg. Dat was toch even prikken in de richting van de gemeenten; zo beschouw ik het maar. Welnu, dat heeft wel wat opgeleverd. De gemeenten hebben weer serieus de koppen bij elkaar gestoken, en vervolgens zie je op 14 november de kop: "Zeeuws jeugdzorgplan herzien". Ik denk, voorzitter, dat dit mede door de opstelling van de gedeputeerde is bereikt. Ik wil het graag positief benaderen. Verder herinner ik eraan dat in de commissie is gevraagd om een toelichting door de voorzitter van de taskforce.

De heer **Van Heukelom** (GS). Hij is op 26 november aanwezig tijdens de commissievergadering.

De heer **Babijn** (CDA). Mijn conclusie is, voorzitter, dat de gedeputeerde goed bezig is geweest. Dat wil ik graag namens de CDA-fractie zeggen. Dat het allemaal moeilijk is, is duidelijk.

De heer **Hageman** (PvdA). Voorzitter. De gedeputeerde gaat weer terug naar de taskforce. Wat ons betreft geldt daarbij de voorwaarde dat hij constructief blijft meedenken om een oplossing dichterbij te brengen, en niet weer wegloopt. Dat heb ik de gedeputeerde nog niet horen zeggen.

De heer **Van Heukelom** (GS). En dat kunt u ook niet van mij eisen. Als u mij voorhoudt dat het u gaat om het kind en de hulp aan dat kind, is het

best mogelijk dat ik halverwege 2014 zeg: ik ga niet mee.

De heer **Hageman** (PvdA). En daarmee redt u kinderen in Zeeland?

De heer **Van Heukelom** (GS). Nou, als zou zijn doorgedaan wat de taskforce heeft geschreven, zou het hier wél kapot zijn gegaan. Dat staat in het rapport, en wij zijn daar tegenin gaan hangen. Nu gaat het een kant op die wij als verantwoord beschouwen, maar ik hou de vrijheid om op grond van mijn verantwoordelijkheid, die ik in 2014 volledig heb, ja of nee te zeggen.

De heer **Hageman** (PvdA). Voorzitter, wij zullen dit heel kritisch blijven volgen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat vind ik hartstikke leuk.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter. Kent de PvdA-fractie twijfels waar het gaat om de inzet van de gedeputeerde ten aanzien van dit dossier? Ons inziens is hij heel goed bezig, maar ik constateer dat de PvdA-fractie op bepaalde punten twijfelt. Ik zou zeggen: ondersteun de gedeputeerde in plaats van kritiek te hebben die niet positief uitpakt. Wat de continuïteit van deze zorg betreft heeft de gedeputeerde steeds gezegd: het kind staat centraal en daar ga ik voor.

De heer **Hageman** (PvdA). Mijn opmerking is daarbij: dan loop je niet weg als het te heet wordt.

De heer **Werkman** (VVD). Voorzitter, ik vind deze opmerking niet terecht. Immers, naar de mening van mijn fractie heeft de gedeputeerde alles wat in zijn vermogen lag gedaan in het belang van de jeugdzorg. Hij gaat nu weer terug aan de tafel en wij zijn ervan overtuigd dat het kind voorop staat, zeker bij deze gedeputeerde en ook bij de fracties van CDA en VVD. Wat ons betreft kan de gedeputeerde voortgaan op de ingeslagen weg.

De heer **Van Heukelom** (GS). En, mijnheer Hageman, als u bedoelt dat u achter een aantal gemeenten staat die het anders hebben gewild -- waarvan ik denk dat ze de zorg kapot maken -- moet u dat openlijk zeggen. Dan weet ik waar ik aan toe ben.

De heer **Hageman** (PvdA). Dat bedoel ik niet.

De heer **Van Heukelom** (GS). Dan zijn we het weer eens.

De heer **Hageman** (PvdA). Ik heb vertrouwen in uw inzet maar ik geef u mee dat wat ons betreft weglomen niet constructief is.

De heer **Van Heukelom** (GS). En toch heeft dat geholpen.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De SP-fractie is behoorlijk kritisch over een aantal zaken die dit college doet, maar wat de jeugdzorg betreft hebben ook wij vertrouwen in deze gedeputeerde. Overigens, vandaag staat er een artikel in de krant waarin ontslagen bij Bureau Jeugdzorg en Juvent worden aangekondigd. Ik vraag de gedeputeerde om daarop te reageren.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. In het overleg van de drie stakeholders, Rijk, VNG en IPO, heeft staatssecretaris Teeven gezegd: jongens, dit gaat niet goed. De VNG heeft een snelle enquête gehouden om na te gaan hoe het met het Bureau Jeugdzorg staat, waarbij is gebleken dat er in het vrijwilligerskader allerlei dingen wegvallen en dat veel bureaus zullen omvallen als het zo doorgaat. De staatssecretaris is verantwoordelijk voor de jeugdbescherming en de jeugdreclassering, het justitiële gedeelte. Het gaat daarbij om gecertificeerde vraag, en dat moet Bureau Jeugdzorg gaan doen, zo stelde de staatssecretaris. En toen zeiden de anderen: dat is er niet meer.

De conclusie moet zijn dat men heel voorzichtig moet zijn met afbreken en ontmantelen. Dadelijk ligt écht de jeugdzorg plat. En dan is er ook nog de eis van de Kamer dat degenen die in dit gedeelte hulp bieden, geprofessionaliseerd en erkend zijn. Immers, tegenwoordig zijn er allerlei aanbiedingen van mensen die denken dat ze dit wel kunnen. Ik verwijs naar de gemeente Amsterdam, waar men ambtenaren een cursus van acht weken wil geven, waarna zij in het kader van de GGZ kunnen gaan indiceren. Voorzitter, dat is een puinhoop, en daar ga ik tegenin hangen. Er zijn onderzoeken gaande en het is spannend aan het worden.

De heer **Van Burg** (SGP). Voorzitter. Ik moet de heer Hageman zeggen dat het helemaal niet "te heet" werd, het liep gewoon fout. Als je dan zegt dat je er even niet aan meedoet, geef je ook in de richting van de staatssecretaris een duidelijk signaal af. Mede daardoor zitten nu alle kippen weer in het hok en gaan wij nu de goede kant op.

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. Het is de Staten bekend dat de gedeputeerde zeer betrokken is bij de jeugdzorg. Vandaar mijn pleidooi om het budget even vast te houden, totdat de gemeenten eindelijk ook eens over de brug komen. Voorkomen moet worden dat het geld wordt overgedragen en de gemeenten vervolgens niks doen. Neen, het moet tegelijkertijd. Ik vind het heel goed dat de gedeputeerde het goed functioneren van de

jeugdzorg bewaakt. Inderdaad wordt er veel te licht over deze problematiek gedacht.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Op de motie inzake de OV-kaart voor MBO-leerlingen kom ik nog terug, maar ik kan de heer De Kaart nu al zeggen dat de RUD niet minder zal kosten. Dat kan men wel hopen, maar ik zie nu al dat dat niet waar is. Ook die wordt namelijk gekort.

De fractie van GroenLinks heeft het over innovatie in de organisatie en noemt het onderzoek van Groningen. Voorzitter, dat is een geweldig onderzoek en als de andere partners dit ook willen, wordt het misschien wel zoiets en krijgen ook wij een dergelijk onderzoek.

Voorts bepleit de heer Harpe het onderbrengen van het waterschap bij de provincie. Ach, voorzitter, ik loop al wat langer mee; ik heb dit wel vaker gehoord...

De heer **Harpe** (GL). Maar het is nu zo, voorzitter, dat ook het IPO --inclusief deze gedeputeerde-- stelt dat dit een goede zaak is. Daar ben ik bijzonder blij mee.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik ook, en dan zijn wij samen blij, maar het gebeurt niet. Overigens, je moet je idealen voor ogen blijven houden...

Voorzitter. Door de fractie van de PVV is een bijzonder mooie opmerking gemaakt. Die fractie vindt dat wij ons in het sociale domein, in het OV-domein en wat het voorzieningenniveau betreft, niet moeten terugtrekken. Ik vind dit geweldig... Dat is precies wat wij bedoelen, en dan gaat het niet over lokale initiatieven maar over "bovenlokaal". Daar waar ze het niet kunnen en niet tot verbindingen komen, moeten wij het doen.

Voorzitter, wat de externe inhuur betreft hebben de Staten een overzicht gekregen. De begrote loonsom is minder en de kosten van de externe inhuur, genormeerd, zijn ook minder. Wij blijven binnen de hiervoor aangegeven kaders. Daarnaast zijn er niet-begrote loonsommen. Als je ziet wat de Sloeweg kost aan externe inhuur, als je ziet wat in verband met Thermphos de advocaten kosten... De heer Haaze heeft het steeds over "geld van de Zeeuwse burger" en dat heeft mij geschokt. Daarin heeft hij natuurlijk gelijk, maar als je bijvoorbeeld die advocaten een vaste baan zou moeten aanbieden, zou je over een halfjaar niets meer voor die gasten te doen hebben. Als de Sloeweg klaar is, heb je ook die mensen niet meer nodig. Het is dan ook voor de Zeeuwse burger goedkoper dat wij deze krachten tijdelijk inschakelen. Als we ze een vaste baan geven, zitten we er later mee. Mijn conclusie is, voorzitter, dat wij dit goed doen.

De heer **Haaze** (PVV). Gelet op de klok laat ik het bij de opmerking dat wij hierop terugkomen in de

commissievergadering van 29 november. Dat lijkt mij beter want dan kan ik aangeven waar wat mij betreft de crux zit en waarom ik vind dat dit bedrag nog steeds vrij hoog is.

De heer **Van Heukelom** (GS). Goed.

Voorzitter. In verband met de maritieme opleiding is gesproken over "safety and security". Er zijn op het moment méér regio's die daarmee op pad gaan. Ik vind het een goed idee. Ik voeg hieraan toe dat de maritieme opleiding de speciale aandacht van de Onderwijsautoriteit heeft. Daar moet echt wat aan gebeuren. Ik zal deze gedachte bij hem onder de aandacht brengen, zodat hij een duw kan geven en mensen op het juiste spoor kan zetten.

Er is voor gepleit om wat de Four Freedoms betreft een frequentie van vier jaar aan te houden. Voorzitter, laten wij dat nou niet doen. Er is hier immers sprake van een prachtig netwerk en dit is buitengewoon goed voor het imago van Zeeland. Iedereen spreekt erover en wij hebben er afspraken over met de Amerikanen. Op het ogenblik worden ook veel jongeren erbij betrokken. Neen, doe dit nou niet...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA).

Voorzitter. Vindt de gedeputeerde dit laagdrempelig genoeg?

De heer **Van Heukelom** (GS). Nogmaals, wij betrekken hierbij nu ook jongeren. Als ik die zal inkijk, zie ik daar iedereen, van hoog tot laag, zij het wel veel "hogen"...

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Het zijn allemaal genodigden. Wij zitten er toch wat anders in...

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter, mag ik dit meegeven aan de voorzitter van de Roosevelt Stichting, die nu in ons midden is? Ik hoop dat de commissaris dit meeneemt...

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter, als er nu één mooi, waardevol en statig evenement is dat niet alleen Zeeland goed doet maar ook "all over the world" een bepaalde uitstraling heeft, dan is het wel dit evenement. Dat moet je willen houden. Je moet niet zo langzamerhand alles weggooien.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. In motie nr. 2 van de fractie van de PvZ over de jeugdzorg wordt onder meer gevraagd om de staatssecretaris als regisseur aan te stellen. Welnu, dat gaat hij natuurlijk nooit doen. Die komt echt niet als regisseur naar Zeeland. Dat zou ik ook niet doen. Wordt bedoeld dat de staatssecretaris een aanwijzing moet geven, dan herinner ik eraan dat

hij zal nagaan wat de uitslag met betrekking tot de 41 regio's is, waarna hij op de zaken terugkomt.

Ook wordt in het dictum van deze motie gesteld dat een en ander kenbaar moet worden gemaakt aan de gemeenten. Ik zou zeggen: laten wij eerst eens kijken wat er precies met deze over te brengen "boodschap" wordt bedoeld. Voorkomen moet worden dat ze in verwarring raken. Wij moeten afwachten wat de staatssecretaris zegt.

Voorzitter, wat de krimpgebieden betreft herinner ik eraan dat wij een programmadocument "Prachtig wonen, werken en leven" ter kennisneming hebben aangeboden. Daar staat heel die integrale bedachte in. Ook staat daarin dat wij een krimpparagraaf gaan formuleren en dat wij de inzetten met betrekking tot de krimp gaan begeleiden. Wij zijn immers voor deze kwestie aangewezen als regisseur. Daarnaast hebben wij een provinciaal investeringsfonds-wonen van 3,5 miljoen opgezet.

Wij hebben aangegeven dat de krimpgebieden, als zij met goede voorstellen komen, extra punten krijgen bij de beoordeling. Echter, als ik in Zeeuws-Vlaanderen een vergadering bijwoon en als daar dan een wethouder mij toeroept: "Je moet die negen miljoen overmaken", en als ik dan vraag naar aanleiding van welk plan hij dat geld wil hebben, dan blijkt dat er geen plan is. Zelfs in het kader van het programma-wonen van dezelfde gemeente is er niet één normaal plan ingediend. Dan denk ik: mensen, dat kán zo toch niet? Natuurlijk moeten wij dit samen aanpakken, maar ik zou zeggen: daag ons dan uit met goede plannen; dan hebben wij het ergens over. Wordt er alleen maar geroepen "maak effe over", dan moet ik zeggen: zo zitten wij niet in mekaar.

De heer **Babijn** (CDA). Vallen onder die krimpgebieden ook de anticipeergebieden? Ik denk hierbij aan Schouwen-Duiveland.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ze zijn in 2009 aangewezen. Inmiddels is het een beetje veranderd en zitten er ook anticipeergebieden bij. Die moeten betrokken worden bij de te treffen maatregelen. Het gaat hierbij onder andere over Schouwen-Duiveland. Wij proberen, als drie gedeputeerden van krimpgebieden, het een beetje te isoleren, omdat wij anders dat geld moeten gaan delen. Wij hebben inmiddels anderhalf miljoen in projecten in Zeeuws-Vlaanderen gestopt en wij hebben het Masterplan Voorzieningen begeleid. Ook hebben wij aan de MKBA meegedaan enz. Kijk je naar dat stukje Zeeuws-Vlaanderen, met 100.000 inwoners, en je denkt aan de Kanaalzone, de sluisen, de versterking van de kust, Waterdunen, Sluiskil enz... Voorzitter, daar wordt voor miljarden geïnvesteerd terwijl het om 100.000 inwoners gaat. Dit is uniek in Europa, maar dat hoor je daar niet terug. Ik denk

dan: u moet het wel eerlijk willen zien. Het is een prachtige regio en ze kijken heel veel naar deze kant, maar ik denk dat ze zich veel beter om kunnen draaien en kijken naar het gebied daarachter. Daar liggen geweldige, machtige regio's die zeer geïnteresseerd zijn in de ontwikkeling van Zeeuws-Vlaanderen.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, de Partij voor Zeeland zit niet te wachten op een economische stimulans als die van Waterdunen. Dat project zal zeker op de korte termijn niet leiden tot een positieve bijdrage. Eerst zou het in 2015 turnkey opgeleverd worden, later werd het 2025 en nu weten wij helemaal niet meer wanneer het zal worden opgeleverd. Wat amendement nr. 4 betreft onderstreep ik dat het Rijk krimpgebieden heeft aangewezen en dat het geld daarvoor is bedoeld. Wij staan nog steeds achter de wijze waarop dit is omschreven en handhaven het amendement.

De heer **Van Heukelom** (GS). Doe dat.

Vervolgens kom ik toe, voorzitter, aan het voor mij moeilijke onderwerp "OV-kaart voor MBO-scholieren". Ik snap datgene wat de SP-fractie hierover zegt. Ook ben ik blij dat die fractie mij haar vertrouwen geeft met betrekking tot de jeugdzorg, overigens na een motie van wantrouwen die nog niet is ingetrokken... Ik snap het als wordt gezegd dat er al zes keer is gevraagd om die kaart, maar ik word toch wat "getriggerd" door de fractie van de PvdA als zij zegt: die man doet in dit dossier te weinig.

Voorzitter, in amendement nr. 5 wordt het jaar 2014 vermeld. Welnu, het is technisch onmogelijk om de sterabonnements die tot 2014 geldig zijn, om te zetten in een nieuwe opzet per 1 januari 2014; dat kán niet. Het gaat allemaal via TLS, computergestuurde programma's. Verder vind ik dat je in verband met OV-kaarten voor studenten en scholieren altijd moet praten over de cursusjaren. Tegen die achtergrond praten wij in feite over vier maanden. Voorzitter, dat kunnen wij toch niet serieus nemen?

Men kan wel zeggen dat hierop, wat de dekking betreft, elk jaar terug kan worden gekomen, maar ik wijs erop dat een concessie een looptijd heeft van tien jaar. Als er nu "ja" wordt gezegd tegen een dergelijke "MBO-kaart" is het voor minimaal tien jaar, want anders wordt de burger bedrogen, en dat wil ook de PvdA niet.

De heer **De Kaart** (PvdA). Voorzitter. De gedeputeerde geeft aan dat de datum 1 januari 2014 technisch niet haalbaar is. Is een en ander technisch wél haalbaar als de datum wordt opgeschoven, bijvoorbeeld naar 1 april?

De heer **Van Heukelom** (GS). Als gekozen wordt voor de datum waarop het nieuwe schooljaar

ingaat, kan het wel, zij het dat er ook dan problemen rijzen.

Voorzitter, ik wil even op die "luiheid" van mij terugkomen. Ik ben namelijk al een hele tijd met de Stichting Scholierenvervoer bezig om voor jongeren de Zeelandkaart tot stand te brengen. Die kaart is niet alleen voor MBO-studenten van belang, maar voor de gehele groep van 12 t/m 17 jaar, alle leerlingen. Die kaart maakt het ook mogelijk --zulks in tegenstelling tot het gestelde in amendement nr. 5-- dat de kinderen van Tholen naar Halsteren kunnen en van Schouwen-Duiveland naar In Holland. Met de kaart, bedoeld in amendement nr. 5, beperkt men zich tot Zeeland, hetgeen kan leiden tot "discriminatie", in de zin van: waarom mag ik niet?

De beoogde Zeelandkaart betreft reizen op rekening en het tot stand brengen ervan kost zoveel tijd omdat het de bedoeling is dat bij het gebruik ervan wordt geregistreerd of studenten/leerlingen van school naar huis reizen, of ze op stage zijn, of "voor zichzelf" naar de stad gaan. Dit leidt tot drie verschillende afrekeningen, per leerling en per school. Op grond van deze opzet is men in Gelderland en Zeeland met pilots begonnen. Het einde van die projecten is voorzien in maart 2014. Een en ander is beschreven in het programma van eisen; de nieuwe concessiehouder dient rekening te houden met de resultaten van de pilotprojecten. Daarbij wordt ook duidelijk wat dit in financiële zin betekent.

Voorzitter. Wij hebben nu nog, t/m 2014, te maken met 45% korting, 34 van het Rijk en 11 van Connexxion. Dat hebben wij bedongen. Intussen gaan wij verder met het project Zeelandkaart. Ik hoop dat het lukt; het is een enorm gereken, er moet overleg worden gevoerd met een "backoffice" en TLS doet moeilijk. Ik heb aangegeven dat het niet eerder kán, terwijl ook de nieuwe concessie niet eerder aan de orde komt. Ik voeg hieraan toe dat ook de rijksoverheid gaat komen met een visie op de OV-MBO-kaart en dat ik voortdurend bezuinigingen aan mijn broek heb. Al met al moet mij even de tijd worden gegund om het juiste besluit te kunnen nemen. Anders kan ik het niet. Daarom ontraad ik de Staten de aanvaarding van amendement nr. 5.

De heer **De Kaart** (PvdA). Die tijd heeft u al een paar jaar gehad...

De heer **Van Heukelom** (GS). Ja, sommige dingen duren lang.

De heer **De Kaart** (PvdA). Wat ons betreft wordt hoge prioriteit gegeven aan de MBO-studenten van 16 en 17 jaar. Die hebben namelijk geen keuze. Leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben veel meer keus. Als je in Vlissingen, Zierikzee, Terneuzen enz. woont, heb je in dezelfde plaats

uitstekende scholen voor voortgezet onderwijs. Kiezen leerlingen desalniettemin voor een school in een andere plaats, dan is dat een persoonlijke keuze. Een heel andere situatie doet zich voor bij MBO-leerlingen. Zij zijn aangewezen op bijvoorbeeld CIOS-Goes of een opleiding die alleen in Terneuzen wordt gegeven. Wij vinden het uitstekend wanneer die scholierenkaart er komt, maar wat ons betreft heeft die opzet minder prioriteit.

De heer **Van Heukelom** (GS). Wat ik bedoel is twee in één. Er komen honderden leerlingen uit Brabant naar het CIOS, en die hebben niets aan de kaart die u bedoelt. Daarnaast gaan er Zeeuwse kinderen naar MBO-scholen buiten Zeeland. Ook die hebben niks aan die kaart.

De heer **De Kaart** (PvdA). Ik pleit nadrukkelijk voor de Zeeuwse studenten. Inderdaad, gisteren ging het op de televisie over studenten uit Rotterdam die naar het CIOS gingen, maar ons gaat het primair om de Zeeuwse studenten. Daar zitten wij hier voor.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De gedeputeerde heeft het al zo vaak beloofd. Bij het verschijnen van de nu aan de orde zijnde Najaarsnota zou het geregeld zijn, maar dat is weer niet gebeurd. Het gaat om een wens van PvdA en SP, maar ook van andere partijen. De gedeputeerde belooft het, neemt het mee, komt erop terug enz., en nu wordt het weer verschoven in de richting van de nieuwe concessie. Hij geeft aan dat er in die zin iets is veranderd, dat dit is opgenomen in het regeerakkoord, maar ook wat dat betreft is het toekomst. Het moet allemaal worden omgezet, de OV-kaart voor studenten wordt afgeschaft enz. Ergens in de toekomst wordt het wel geregeld, maar nú hebben de kinderen in Zeeland een probleem. Het amendement voorziet in een tamelijk eenvoudige oplossing die niet zo ingewikkeld is als de kaart waarover de gedeputeerde spreekt. Ik zou hem willen zeggen: ga nou met ons mee, regel het nou!

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik doe echt niet vervelend of zo, en ik heb zelf heel veel geld aan openbaar vervoer uitgegeven. Van mijn achterban zou ik dit amendement moeten overnemen; dan zeggen ze: het is zó'n vent. Maar ik moet eerlijk blijven. Als je 148,50 euro moet betalen, moet je qua gezinsbesteding niet alleen naar het openbaar vervoer kijken, maar ook naar bijvoorbeeld de huur en andere woonkosten. Dan blijkt dat je in Zeeland voor een paar honderd euro minder kunt wonen dan elders. Je moet het hele gezinspakket bekijken, en er niet één element uithalen. Je bent dan bezig met het gezinsinkomen, en dat is niet van ons, voorzitter.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. De gedeputeerde heeft gesteld dat het technisch onmogelijk is om datgene wat met het amendement wordt beoogd per 1 januari 2014 te laten ingaan. Tegen die achtergrond vraag ik de indieners of zij het amendement handhaven.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Als het wél kan op de datum waarop het nieuwe schooljaar ingaat --dat heeft de gedeputeerde gezegd-- waarom niet?

De heer **De Kaart** (PvdA). Dat lijkt ook mij een goede optie.

De heer **Van Heukelom** (GS). Dan gaat het om een paar maanden, maar goed, ik heb er genoeg over gezegd. Nogmaals, ik ontraad de Staten de aanvaarding van dit amendement.

In motie nr. 7 wordt bepleit dat de frictiekosten-jeugdzorg door het Rijk worden betaald. Voorts wordt gesproken over de "terugloop van het aantal banen". Voorzitter, het gaat niet alleen over banen, maar ook over vastgoed. Wat daarin zit, is ook geen kleinigheid. Ook dat moet in de gaten worden gehouden. Deze frictiekosten hebben nog geen eigenaar. Het enige wat je hierover kan zeggen is: wij niet. Hoe dan ook, de inhoud van deze motie komt overeen met het standpunt van alle provincies. Immers, wij hebben dit niet verzonnen. Op zichzelf handelen wij dus al overeenkomstig deze motie, maar wat ons betreft kan deze motie worden verzonden.

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter. Ik constateer dat de heer Van Heukelom zijn betoog afsluit, waarmee de beantwoording door het college wordt afgerond. Echter, nog steeds is er geen antwoord gegeven op onze vraag over de brief van de minister van Binnenlandse Zaken, waarin wordt gesteld dat de provincie moet aangeven hoe groot het Thermphos-risico wordt ingeschat en welke weerstandscapaciteit aanwezig is om de risico's op te vangen. Daarover hebben wij in de begroting niets kunnen vinden. Is hierover iets in de begroting opgenomen?

De heer **Van Heukelom** (GS). Weet u het bedrag?

De heer **Haaze** (PVV). Het gaat om 23 miljoen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Weet u wie de sanering betaalt?

De heer **Haaze** (PVV). Voorzitter, is dit een quiz?!

De heer **Van Heukelom** (GS). U weet niet waar u over praat. Dát is het probleem. Ook ik weet wat dit betreft niet waarover ik praat. U noemt het een quiz, maar ik noem het een zeer serieuze zaak.

De heer **Haaze** (PVV). Ik ook. Ik zie dat u nu wat emotioneel wordt, maar...

De heer **Van Heukelom** (GS). Neen; ik wil naar huis; dat is het enige...

De heer **Haaze** (PVV). Dat willen we allemaal, gedeputeerde. Voorzitter, mijns inziens is de minister heel duidelijk. Wij zoeken naar informatie hierover, maar ik begrijp nu dat het niet mogelijk is om die te vinden.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. De gedeputeerde zou nog terugkomen op de kwestie van de bestuurskrachtmening, maar ik heb hem er niet meer over gehoord. Wij kunnen hierover een motie indienen, maar daar hou ik niet van wanneer dat er slechts toe leidt dat de gedeputeerde zegt dat het een goed idee is, waarna wij zo'n motie weer intrekken.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik heb aangegeven dat u, voorzitter, en ik bezig zijn om dit voor te bereiden. De volgende week hopen wij tot een besluit te komen, waarna ik meer kan zeggen over de wijze waarop wij als overheden hiermee omgaan. Je kunt dit niet doen zonder gemeenten en waterschap. Wij komen er dus op terug; er komt binnen afzienbare tijd een voorstel naar de Staten toe. Overigens, ik kan mij wel voorstellen dat gemeenten er niet op uit zijn om dit een onderwerp te laten zijn voor de gemeenteraadsverkiezingen. Daar moeten wij het nog over hebben.

De heer **Beekman** (CU). Het gaat om het principiële aspect voor onszelf. Wij wachten af waarmee u komt en aan de hand daarvan zullen wij nagaan of wij alsnog met een motie moeten komen. Kunt u een concrete termijn noemen?

De heer **Van Heukelom** (GS). Dit jaar.

De **voorzitter**. De heer Van Heukelom heeft naar mij verwezen als voorzitter van de Stichting Roosevelt. Ik vond dat hij de desbetreffende vragen keurig had beantwoord, maar voeg daar nog het volgende aan toe want ik zit daar natuurlijk ook gewoon als commissaris. Het is geen vrijblijvende nevenfunctie. Ik ben q.q. voorzitter van deze stichting.

Door het bestuur van de stichting is nadrukkelijk --door mij, gesteund door de bestuurders-- uitgesproken dat wij actieve jongeren willen betrekken bij de Four Freedoms, niet alleen bij de ceremonie, maar ook bij zaken daaromheen. Het voornemen is om wat dit betreft nadrukkelijk samen te werken met de University Roosevelt en met het Roosevelt Studiecentrum, om op die manier de Four Freedoms-gedachte en het

netwerken niet te beperken tot eenmaal per twee jaar de uitreiking van de awards, maar daarmee ook tussentijds aan de slag te gaan. Wij maken dus gebruik van bestaande organisaties, willen dit actiever doen en er ook de sponsors bij betrekken. Zij hebben immers aangegeven juist daarvoor belangstelling te hebben.

Zelf zou ik het onvoorstelbaar jammer vinden wanneer dit rijke instrument niet zou worden gecontinueerd in het ritme dat wij nu kennen. Immers, wat dit betreft is Nederland jaloers op Zeeland. Wij hebben hiermee een fantastisch instrument in handen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter, ik gun het u van harte, het meemaken van de zaken die met de Four Freedoms te maken hebben, maar wat betreft het ritme vinden wij toch dat dat best eens doorbroken kan worden. Er kan voor een andere vorm worden gekozen. U geeft zelf aan dat u al bezig bent om de jeugd er meer bij te betrekken. De vraag is of het inderdaad laagdrempeliger wordt. Misschien krijgt dit een wat andere invulling. Dat u hiermee bezig bent, juichen wij toe.

De **voorzitter**. Dat jongeren hier meer bij betrokken worden, is absoluut de bedoeling.

De heer **Babijn** (CDA). Voorzitter, waar in dit verband wordt gesproken over scholieren, bedoelen wij niet alleen de HZ en de university, maar denken wij ook aan bijvoorbeeld het scholierendebat in deze zaal en aan het middelbaar onderwijs. Ik denk dat een en ander op deze groep extra indruk maakt.

De **voorzitter**. Dat is geheel de bedoeling. Ik onderstreep dit van harte.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Ik kom even terug op de kwestie van de frictiekosten betreffende Sport Zeeland en CZW-bureau. Een inhoudelijke onderbouwing daarvan kan ik niet geven. Die heb ik niet. Wel kan ik op de financiële kant van deze zaak ingaan.

Een en ander is opgenomen in de Najaarsnota, op blz. 20. Ook is dit verwerkt in de ontwikkeling van de algemene reserve, hetgeen men kan zien op blz. 23 van de Najaarsnota. Verder verwijs ik naar de vierde wijziging van de begroting-2013. Het punt is nu dat de Najaarsnota integraal deel uitmaakt van het pakket dat wij naar Binnenlandse Zaken sturen. Als wij daar één onderdeel uithalen, is dat lastig. Immers, dan sluit de zaak niet meer. Kan nu niet worden afgesproken dat het zo blijft staan en dat wij toezeggen dat er niets wordt uitgegeven totdat de Staten de gewenste onderbouwing hebben gekregen en

hebben goedgekeurd? Is dat een werkbare oplossing?

De heer **Bierens** (VVD). Vooruit, het is al laat... Voorzitter, dit is een prima voorstel. Ons gaat het erom, ook in relatie met andere frictiekosten, dat de Staten gewoon een voorstel voorgelegd krijgen, inclusief voldoende onderbouwing, maar deze werkwijze vinden wij prima.

De heer **Van Beveren** (GS). Wij kunnen deze onderbouwing betrekken bij het voorstel dat wij de Staten nog moeten voorleggen in verband met andere frictiekosten. Wij ramen een en ander wel, maar betalen nog niets.

De heer **Roeland** (SGP). Ik vind dit een handige oplossing van de gedeputeerde, voorzitter. Sommigen zouden zeggen "gewiekt", maar ik houd het op "handig"...

De **voorzitter**. Dat kan de gedeputeerde in z'n zak steken...

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Wat betreft een punt waar ik tegen wilde zijn, is gedeputeerde Van Beveren met een geweldig voorstel gekomen. De heer Roeland heeft in dat verband het woord "gewiekt" gebruikt, maar ik vind het zeer doelmatig.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Een vraag die ik graag beantwoord zou hebben, betreft het nucleair cluster. In de stukken staat vermeld: "De inzichten na de kernramp bij Fukushima hebben ertoe geleid dat de realisatie van een tweede kerncentrale niet meer aan de orde is.". Kan het college toelichten wanneer dit is besloten, en door wie? Verder constateer ik dat de ombouw van de kolencentrale naar biomassa door het college nog steeds reëel wordt geacht. Ik ben benieuwd waarop het college deze mening baseert. Immers, de rijksoverheid heeft in dit verband het bedrag van 1 miljard afgewezen. Dat gaat dus niet lukken.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik dank de leden van het college voor hun antwoorden.

Het antwoord van de heer Van Beveren op mijn vraag over het Evides-dividend heeft meer duidelijkheid gebracht over datgene wat wij wellicht van Evides kunnen verwachten. Wij wachten dit verder af.

Wat de containerisatie betreft komen er in februari gegevens met betrekking tot de business case. Wij vinden dit zeer belangrijk want, linksom of rechtsom, de containerisatie zal gestalte moeten

krijgen in de Zeeuwse havens. Wij hopen dat in de naaste toekomst gunstige resultaten zichtbaar zullen worden.

De heer Beekman heeft mij in eerste termijn een vraag gesteld en ik heb hem beloofd daarop in tweede termijn terug te komen. Hij vraagt mij: waarop dan bezuinigen? Voorzitter. Het zou heel gemakkelijk zijn om voor de bühne uitspraken te doen in de zin van: bezuinigen op grote evenementen, sport enz. Dat doe ik niet. Het college heeft aangegeven dat het in onze richting duidelijk zal maken waar er mogelijkheden zijn. Bezuinigen is niet mogelijk wanneer het gaat om zaken ten aanzien waarvan al verplichtingen zijn aangegaan, en waar je op korte termijn niet onderuit kan. Wij kijken uit naar het stuk van het college waarin helder wordt gemaakt wat de bezuinigingsmogelijkheden zijn. Vervolgens zullen wij mede daarop onze keuzes baseren.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De door ons gestelde vragen zijn beantwoord, hetgeen overigens niet wil zeggen dat wij nu ineens "joepie" zijn over het beleid van het college. Dat zal men aan de hand van ons stemgedrag wel merken.

Voorzitter. Wij willen niet een amendement in stemming brengen dat in feite onmogelijk is. Ik doel nu op amendement nr. 5. Wij hebben dit amendement gewijzigd door daarin in plaats van een datum het schooljaar op te nemen. Dit gewijzigde amendement nr. 5 kan gewoon in stemming worden gebracht, zodat partijen kunnen laten zien wie hier vandaag opkomen voor de belangen van de Zeeuwse scholieren en hun ouders.

De **voorzitter**. Amendement nr. 5 van de leden Van Unen en Evertz is in die zin gewijzigd, dat in onderdeel 1 van de voorgestelde toevoeging het gedeelte "per 1 januari 2014" wordt vervangen door: "ingående schooljaar 2014-2015".

De heer **Muste** (NZ). Voorzitter. Ik constateer dat mijn motie nr. 6 over de MRB-opcenten door de heer Van Beveren verkeerd is geïnterpreteerd. Het gaat immers niet om negen ton maar om de extra inkomsten die wij krijgen als gevolg van de verhoging van de MRB door het Rijk. Daardoor krijgt ook de provincie, via de opcenten, meer geld binnen. Het is dat geld dat ik zou willen inzetten om de landbouwroutes veiliger te maken.

Blij ben ik met de toezegging van de heer De Reu dat er een overzicht komt met gegevens over de producten, de omzet en winst of verlies, met betrekking tot de biobased economy.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Wij kunnen een heel eind meegaan met de motie van de fractie van de VVD over de aandeelhoudersstrategie-Zeeland Seaports. Echter, wij betreuren dat dit

alleen wordt toegespitst op Zeeland Seaports. Er zijn immers nog meer instellingen waarvoor wij een strategie zouden kunnen bepalen, niet alleen als aandeelhouder maar ook als subsidiënt, daar waar wij een aanmerkelijk belang hebben. Het zou nuttig zijn geweest wanneer motie nr. 1 ook daarvoor ruimte zou hebben geboden. Overigens zullen wij deze motie wel steunen.

Door de heer Harpe zijn opmerkingen gemaakt over een extern onderzoek naar de WCT en de financiering van het voortraject daarvan. Voorzitter, wij vinden dat niet zo nodig. Wél willen wij een keer, via bijvoorbeeld het jaarverslag, beter geïnformeerd worden over deze kosten.

Ook heeft de heer Harpe voorgesteld om mevrouw Spies een onderzoek te laten verrichten naar bestuurlijk Zeeland. Op zich vinden wij dat wel een charmant idee, maar deze optie dient ons inziens wel vooraf door een commissie afdoende te worden besproken, voordat men hiertoe kan overgaan.

Voorzitter. Het zijn wel "Four Freedoms", maar wij willen ze wél elke twee jaar in Zeeland blijven herdenken.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Ik dank de leden van het college voor het beantwoorden van onze vragen.

Gedeputeerde Van Beveren heeft, sprekend over het weerstandsvermogen, gezegd dat zal worden nagegaan in hoeverre men van het niveau van 99% kan overgaan op 95%. Ik wijs erop dat in het coalitie-akkoord is opgenomen dat de algemene reserve in elk geval 25 miljoen dient te bevatten. Daar gaan wij voorlopig van uit.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Voor het college heb ik geen vragen meer. Wél herinner ik aan de suggestie van mijn fractie om een onderzoek te doen naar de gang van zaken met betrekking tot de WCT. Hoe heeft het zo kunnen gebeuren? En dan is er ook nog de VCT... Ik kom hierop terug in de commissie, met een concreet voorstel. Dit geldt ook voor ons voorstel om mevrouw Spies in te schakelen in verband met de bestuurlijke organisatie, zij het dat ik daarover eerst wil spreken met de gedeputeerde of u, mijnheer de voorzitter.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Het college weigert categorisch om helder te antwoorden op de vraag voor welk bedrag de provincie, lees de burger, gaat opdraaien voor het opruimen van het Thermphos-terrein. Dit, ondanks de eis van de minister van Binnenlandse Zaken, verwoord in zijn brief van 15 augustus 2013. Gedeputeerde De Reu heeft een aantal weken geleden gemeld dat hij het bedrag weet maar hij gaat het ons niet vertellen.

Voorzitter. Voor mij ligt een brief aan minister Plasterk, met het verzoek om in dezen handhavend op te treden en de programmabegroting-2014, na

aanname door de Staten, bij de Kroon ter vernietiging voor te dragen.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ik dank de gedeputeerden voor de gegeven antwoorden. Voor het overige zullen onze standpunten naar voren komen bij de te houden stemmingen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Over de omvang van de algemene reserve heeft de heer Van Beveren gezegd: laten wij het genoemde niveau als richtsnoer aanhouden. Welnu, daar kunnen wij goed mee leven. Echter, je hebt ook steviger richtsnoeren. Ik zou zeggen: hou dit zo lang mogelijk in stand. Het is geen doel op zich, maar ik denk --gelet op de onzekerheden en de kwestie-Thermphos-- dat het goed is dat wij even wat méér buffer aanhouden dan die 25 miljoen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Ik heb geen toezegging gehoord met betrekking tot "richtsnoeren van 30 miljoen". Er ligt gewoon een coalitie-akkoord en daarin is het minimum bepaald op 25 miljoen.

De heer **Bierens** (VVD). Het is zoals u het zegt: het "minimum" is bepaald op 25 miljoen.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. De fracties van PvdA en SP hebben een amendement ingediend inzake een OV-kaart voor HBO-scholieren. Mijn voorstel zou zijn dat dit amendement wordt teruggenomen, ook al is het amendement inmiddels aangepast. Het lijkt mij vooral van belang dat er een andere dekking voor wordt gezocht. Het zou zomaar zo kunnen zijn dat wij het amendement dan wél kunnen steunen. Dit baseer ik op het feit dat wij op "11-11-11", een roemruchte datum, samen met de SP-fractie een motie hebben ingediend om hetzelfde te bewerkstelligen, maar dan wel met een betere dekking en met het voorbehoud dat zo snel mogelijk het Rijk de financiering voor zijn rekening zou moeten nemen. Als een wijziging in die richting zou worden aangebracht en de motie tijdens een volgende vergadering opnieuw in stemming zou worden gebracht, zou er wellicht een meerderheid voor kunnen ontstaan.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Motie nr. 2 was bedoeld ter ondersteuning van het jeugdzorgbeleid van de gedeputeerde. Waar het gaat om het jeugdzorgdossier geniet hij ons volste vertrouwen. De oorspronkelijke tekst bleek niet te kunnen. In samenspraak met hem hebben wij de motie aangepast, zodat de gedeputeerde daarmee wél in zijn beleid wordt ondersteund.

De **voorzitter**. Motie nr. 2 is in die zin gewijzigd dat het eerste onderdeel van het dictum nu luidt:

"dragen het college van Gedeputeerde Staten op om ook vanuit provincie Zeeland aan de staatssecretaris Martin van Rijn (VWS) een aanwijzing te geven aan de gemeenten hoe zij en in welke tijd het probleem opgelost gaat worden;".

Ik constateer dat dit taalkundig niet goed loopt. Bedoelt de heer Babijn dat de provincie de staatssecretaris een aanwijzing moet geven? Of moet de staatssecretaris de gemeenten een aanwijzing geven?

De heer **Babijn** (PvZ). Ik hoor graag de reactie van gedeputeerde Van Heukelom.

De **voorzitter**. Dan mag hij ook op deze "taalkundige exercitie" reageren...

De heer **Babijn** (PvZ). Hij mag het taalkundig aanpassen.

De **voorzitter**. Deze tekst kan bij de beraadslaging worden betrokken, maar er moet nog wel even goed naar worden gekeken.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. In de zojuist vermelde tekst is het woordje "ook" niet nodig. Het gaat erom dat de staatssecretaris wordt gevraagd om een aanwijzing te geven aan de gemeenten "hoe zij en in welke tijd het probleem het probleem opgelost gaat worden.". Het is een politiek interessante vraag. Kan hij dit doen? Ik ben benieuwd. Mijns inziens is het legaal wanneer dit wordt gevraagd.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. De tekst mag wat mij betreft conform worden aangepast.

De **voorzitter**. Het moet nu wel even ordelijk verlopen omdat wij anders niet weten waar wij op reageren. Ik begrijp nu dat de tekst van de gewijzigde motie als volgt luidt: "dragen het college van Gedeputeerde Staten op om vanuit de provincie aan de staatssecretaris Martin van Rijn te vragen om een aanwijzing te geven aan de gemeenten hoe zij en in welke tijd het probleem opgelost gaat worden"....

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter, ik maak een opmerking over de orde. We zijn nu aan het prutsen...

De **voorzitter**. De nu voorgestelde zin loopt taalkundig óók niet. Ik stel voor dat de vergadering even wordt geschorst en dat de indiener met hulp van de griffie de tekst op een goede manier aanpast.

De heer **Bierens** (VVD). Ik vind dat je van indieners van moties en amendementen mag verwachten dat ze een en ander zorgvuldig voorbereiden. Ik heb nu het idee dat wij elkaar op een verkeerde manier aan het bezighouden zijn.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Wat het amendement van de fracties van PvdA en SP betreft, onderschrijf ik de woorden van de heer Hijgenaar. Inhoudelijk willen wij echt wel graag zo'n kortingskaart, maar met de voorgestelde dekking kunnen wij niet instemmen.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Ook ik heb een opmerking over de orde, in verband met de gewijzigde motie nr. 2. Het begint er nu wel erg sterk naar te ruiken dat een gedeputeerde zijn "eigen moties" gaat schrijven.

De heer **Van Heukelom** (GS). Dat is toch hartstikke mooi?! Laten wij dat als regel aannemen...

De heer **Van Dijen** (SP). Ik dacht, voorzitter, dat ik het woord had...

De heer **Van Heukelom** (GS). Je hebt De Reu al beledigd. Je moet niet aan de gang blijven...

De **voorzitter**. Het wordt wat laat, maar wij houden ons niettemin aan onze vaste etiquette...

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Op het moment dat een gedeputeerde hier zijn eigen moties gaat indienen, is duidelijk dat het om ondersteuning van zijn beleid gaat. Daarmee wordt zo'n motie overbodig, en dat geldt ook voor deze gewijzigde motie nr. 2. Wat mij betreft hoeft zo'n motie niet te worden ingediend, maar ik laat het graag aan de heer Babijn over.

De **voorzitter**. Ik stel voor dat de vergadering voor enkele minuten wordt geschorst. Dan hebben de indieners van moties en amendementen nog even de tijd om...

De heer **Babijn** (CDA). Daar maak ik bezwaar tegen, voorzitter! Er is tijd genoeg geweest om het goed voor te bereiden en wij zijn hier geen schoolklas. Ik weet dat de heer Van Heukelom in het verleden onderwijzer is geweest en dat hij de heer Babijn wil helpen, maar dat moet hij van tevoren doen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik heb die tekst niet geschreven...

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, gelet op de voortschrijdende tijd en de verwoorde reacties komen wij wellicht in de volgende vergadering met

een nieuwe motie. Nu laten wij het hierbij. Het is niet de bedoeling om de zaak te irriteren maar om de zaak vooruit te helpen. Ondersteuning van het beleid van de gedeputeerde gaat vanavond niet meer lukken, en dus schuiven wij dit door naar een volgende vergadering.

De **voorzitter**. De gewijzigde motie nr. 2 is ingetrokken.

Het gewijzigde amendement nr. 3 van het lid Babijn (PvZ) over het ramen van het DELTA-dividend op nihil, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de leden van de fracties van de PvZ en NZ voor dit gewijzigde amendement hebben gestemd.

Het gewijzigde amendement nr. 4 van het lid Babijn (PvZ) over het bestemmen van krimpgelden, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de leden van de fracties van de PvZ, de PVV en de SP voor dit gewijzigde amendement hebben gestemd.

Het gewijzigde amendement nr. 5 van de leden Van Unen en Evertz over een OV-kortingskaart voor MBO-leerlingen, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, de PVV, de PvZ en NZ voor dit gewijzigde amendement hebben gestemd.

Amendement nr. 8 van het lid Harpe over het uitstellen van bezuinigingen op cultuur, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, D66 en de SP voor dit amendement hebben gestemd.

Het statenvoorstel Najaarsnota-2013 c.a. wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvZ en NZ tegen dit voorstel hebben gestemd.

Het statenvoorstel programmabegroting-2014 c.a. wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvZ, de SP en de PVV tegen dit voorstel hebben gestemd.

Het statenvoorstel Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland c.s. wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

In stemming komt motie nr. 1 van het lid Bierens over een aandeelhoudersstrategie-nieuwe stijl Zeeland Seaports.

De **voorzitter**. Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen.

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Als ik met een schuin oog kijk naar de aandeelhoudersstrategie waarover wij de vorige keer hebben gesproken, moet ik zeggen dat een lid van mijn fractie daar nog steeds buikpijn van heeft. Zowel met de vorm als met de uitkomsten zijn wij tamelijk ongelukkig. Dat is voor ons een reden om deze motie niet te steunen.

De motie wordt bij handopsteken aangenomen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de SP tegen deze motie hebben gestemd.

Motie nr. 6 van het lid Muste over besteding extra inkomsten opcenten-MRB, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de heer Muste voor deze motie heeft gestemd.

Motie nr. 7 van de leden Harpe en Babijn (CDA) over betaling van de jeugdzorg-frictiekosten door het Rijk, wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

Statenvoorstel marinierskazerne Zeeland (SERV-107)

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. Mijn fractie stemt van harte in met het voorstel om de provinciale bijdrage van 15 miljoen in 30 jaar af te schrijven. Vragen en ook wel wat zorgen hebben wij over het tempo dat wordt gemaakt. Naar ons oordeel is het van het grootste belang dat de beoogde overeenkomsten op een zo kort mogelijke

termijn worden gesloten, zodat het definitieve "point of no return" zo snel mogelijk wordt bereikt. Graag hoor ik van het college of het dit gevoel van urgentie deelt en hoe het hieraan tegemoet denkt te komen.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Tijdens de statenvergadering van 23 november 2012 heb ik in mijn inbreng bij de behandeling van het Inpassingsplan marinierskazerne Vlissingen opgemerkt dat er wat de PVV-fractie betrof in dit dossier sprake was van twee snelheden. De snelheid van Zeeland lag daarbij beduidend hoger dan die van Den Haag.

Voorzitter. Deze indruk hebben wij nog steeds. In Zeeland is het "gas op de plank", maar in Den Haag is het akelig rustig. In zijn toelichting geeft het college aan dat Defensie, als aanbesteder, op dit moment bezig is met het doorlopen van het zogenaamde "sourcingsproject", ook wel genoemd de "public-private-comparator", waarbij wordt geanalyseerd op welke wijze aanbesteding van de bouw van de kazerne kan plaatsvinden. Wanneer wij vaststellen dat dit project al begin 2013 is gestart en constateren dat er tot op heden nog geen resultaten bekend zijn, duidt dat niet op grote haast bij Defensie.

Voorzitter. Niemand liever dan de PVV-Zeeland wil dat de marinierskazerne naar Vlissingen komt. Wat mij hogelijk verbaast, echter, is dat iedereen er blijkbaar van uitgaat dat dit al in kannen en kruiken is, dat deze race is gelopen. Wellicht daarom zijn er bij dit onderwerp maar vijf sprekers. Met een regering die als een weerhaan heen en weer draait --wat vandaag geel is, is morgen groen-- en met een minister van Defensie die bij een meerderheid van haar personeel het vertrouwen kwijt is en die niet schijnt te weten wat er in haar organisatie leeft, is er wat ons betreft geen enkele zekerheid over de komst van de kazerne totdat alle handtekeningen zijn gezet.

Om de wisselvalligheid van dit kabinet te duiden --en dan beperk ik mij tot Defensie-- geef ik een aantal voorbeelden. De vliegbasis Leeuwarden zou eerst een dependance van Volkel worden, maar blijft nu toch zelfstandig. De Johan Willem Friso-kazerne in Assen zou dicht gaan maar blijft toch open. Het nog in aanbouw zijnde Joined Support Ship De Karel Doorman zou worden verkocht, maar ook die beslissing is teruggedraaid. De Van Gent-kazerne in Rotterdam zou worden gesloten en de daar gevestigde opleiding zou naar Vlissingen komen, maar Rotterdam is woest en trekt alle registers open om dit te voorkomen.

Van het laatste, voorzitter, zou Zeeland danig moeten schrikken. Immers, concurreren met de gemeente Utrechtse Heuvelrug is tot daaraan toe, maar concurreren met Rotterdam is iets heel anders. Rotterdam is qua bevolking, lees kiezers, tweemaal zo groot als Zeeland, terwijl de stad een

zeer invloedrijk netwerk in Den Haag heeft. Wat nu, als Rotterdam besluit dat het álle mariniers wil hebben, dus ook het Vlissingse gedeelte? Zoals gezegd: van dit kabinet kunnen wij alles verwachten. Ik nodig het college uit om mij, de PVV-fractie en de Staten ervan te overtuigen dat Rotterdam er straks niet met "onze" mariniers vandoor gaat.

Wij hebben hier te maken met een landelijk dossier, en niet met een Zeeuws dossier. Het heeft mijn fractie buitengewoon verbaasd dat niet u, voorzitter, het gezicht van Zeeland, maar gedeputeerde Van Beveren zich na het vertrek van mevrouw Peijs over dit dossier heeft ontfermd. Wij vinden dit naïef. Ik garandeer u dat dit ook in Den Haag niet wordt begrepen. En Rotterdam lacht zich rot...

Ten slotte wil ik graag weten waar voor Zeeland de noodrem zit. Wanneer bereiken wij het point of no return? Wanneer Zeeland achterblijft, zonder marinierskazerne en met een financiële kater, is onze snelheid echt te hoog geweest.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Ik heb de visie van de heer Van Dijk al gezien op de site van Omroep Zeeland, en ik moet zeggen dat ik het heel erg jammer vind dat er nu in deze zaal negatieve geluiden klinken in verband met de komst van de marinierskazerne. Men kan wel zeggen dat het kabinet van links naar rechts en andersom gaat, maar laten wij nou alsjeblieft in Zeeland positief zijn en er gewoon van uitgaan dat de kazerne er komt, en daarvoor ook blijven pleiten. Ik vind het erg spijtig dat dit gebeurt.

De heer **Van Gent** (VVD). Voorzitter. De VVD-fractie stemt in met het voorstel van GS om de provinciale bijdrage van 15 miljoen ten behoeve van de marinierskazerne in Vlissingen over een periode van 30 jaar af te schrijven. Wij begrijpen heel goed dat aan elke investering een zeker risico verbonden is, maar wij vertrouwen op het oordeel van GS dat dit risico beheersbaar zal zijn.

Voor mijn fractie weegt bovendien zwaar dat deze investering een uiterst waardevolle opbrengst belooft: de komst van ongeveer 1800 arbeidsplaatsen naar Zeeland. Ik grijp deze gelegenheid aan om te onderstrepen dat wij dit succes vooral te danken hebben aan het feit dat wij de handen ineen hebben geslagen en gezamenlijk in de richting van Den Haag een lobby hebben opgezet. Eendracht levert Zeeland dus meer op dan verdeeldheid. Wat dat betreft ben ook ik niet zo gelukkig met de bijdrage van de PVV-fractie, die ik niet als constructief beschouw. Ik denk niet dat dit kan worden gezien als een positief signaal in de richting van Den Haag.

Voorzitter. Ik spreek de wens uit dat wij bij de verdere voortgang van dit project eenzelfde eensgezindheid aan de dag zullen leggen, en dat

de mariniers in Zeeland een gastvrij onthaal te wachten staat.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Uiteraard zal mijn fractie dit voorstel steunen, maar zij plaatst dezelfde kanttekeningen als de PVV-fractie heeft gedaan. Handtekeningen, daar draait het om. Zolang er geen handtekeningen zijn gezet, is het niet zeker dat de marinierskazerne naar Zeeland komt. In die zin vormen de investeringen die wij doen, een risico.

De heer **Van Gent** (VVD). Kunt u aangeven om welk risico het precies zou gaan?

De heer **Babijn** (PvZ). Het risico dat het niet doorgaat en dat er intussen investeringen zijn gedaan die desinvesteringen blijken te zijn.

De heer **Van Gent** (VVD). Welke investeringen dan precies?

De heer **Babijn** (PvZ). Die investeringen staan in de stukken. Die heeft u toch óók gelezen?

De heer **Van Gent** (VVD). Maar dat zijn toch bedragen die pas in de loop van de tijd zullen worden uitgegeven?

De heer **Babijn** (PvZ). Maar het is handig om eerst handtekeningen te hebben, voordat je "in de loop van de tijd" investeringen gaat doen. Wij blijven bij ons standpunt. Wij staan achter dit voorstel maar zonder handtekeningen loopt men risico's.

De heer **Van Gent** (VVD). Dit is een project dat wij gezamenlijk met de regering oppakken. Ik vind toch, voorzitter, dat enig vertrouwen in Den Haag geen kwaad kan. Als wij iedere keer "uitzenden" dat wij het niet vertrouwen en direct handtekeningen willen zien... Dat vind ik een heel slecht signaal in de richting van Den Haag.

De heer **Babijn** (PvZ). Wat de Hedwigepolder betreft hadden wij óók vertrouwen, maar dat vertrouwen is beschaamd.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Er zijn vragen en zorgen over het tempo, zo stelt de heer Van Haperen. Anderen geven juist aan dat er veel tempo wordt gemaakt, en ook ik denk dat dat zo is. Wij in Zeeland staan klaar om te starten met de voorbereidingen voor de bouw van de marinierskazerne, dat wil zeggen: wanneer de Staten straks een positief besluit nemen. Dat hopen wij natuurlijk van harte. Natuurlijk leeft er bij het college een enorm gevoel van urgentie. Wij doen er alles aan om tot een overeenkomst te komen. Wij hebben weliswaar alles voorbereid, maar nog geen onomkeerbare stappen gezet, omdat wij eerst het

fiat van de Staten willen hebben. Zodra een krediet beschikbaar is gesteld, kunnen wij extra stappen zetten. Bovendien wordt hiermee in de richting van Den Haag een extra signaal gegeven, dat het Zeeland ook echt menens is. Overigens, dat weet men in Den Haag al heel goed.

Er is bij Defensie een groot team aanwezig van mensen die aan het project marinierskazerne-Vlissingen werkt. Dat zijn niet zomaar vijf mensen; dat zijn er een heleboel. Daarmee wordt aangegeven dat ook het kabinet serieus is en dat wij er echt van uit kunnen gaan dat de Van Doorn-kazerne naar Vlissingen wordt verplaatst.

Voorzitter. Het is bekend hoe wij ons opstellen ten aanzien van de discussie over de Van Gent-kazerne. Ik denk dat tot nu toe is gebleken dat wij de juiste tactiek volgen. Wij lobbyen daar niet stevig voor, zeker niet in het openbaar. Wij begrijpen de wensen van Rotterdam. Mocht het kabinet ooit besluiten dat dat gedeelte ook naar Vlissingen gaat, dan is dat prima, maar dan moeten door Defensie de plannen wel daaraan worden aangepast. Gebeurt het niet, dan zijn wij ook dik tevreden. Wij zijn blij dat wij de kazerne van Doorn naar Vlissingen krijgen, en daar is alles op gericht. Het college zou het erg op prijs stellen als wij dit gezamenlijk kunnen blijven uitstralen, ook tegenover Den Haag. Het zou mooi zijn wanneer ook de PVV-fractie hieraan zou meedoen.

Schrikken van Rotterdam... Dat doen wij niet, voorzitter. Zo'n "Calimero-gevoel" hebben wij nou ook weer niet, en dat is ook niet nodig. Ook de Staten behoeven niet te schrikken van Rotterdam. Het zijn normale, goed aanspreekbare mensen die daar werken.

Voorzitter. Er is aandacht gevraagd voor het feit dat de commissaris niet op dit dossier "zit", maar een gedeputeerde. Ik herinner eraan dat wij hier de afspraak hebben dat de commissaris geen politiek gevoelige onderwerpen behandelt. In het verleden is door de commissaris van de Koningin, toen nog, gelobbyd. Zodra bekend werd dat de Van Doorn-kazerne inderdaad naar Vlissingen zou komen, was er sprake van een project dat vervolgens aan een gedeputeerde werd toegewezen. Verder zit er niets achter en is er niets aan de hand.

De saamhorigheid en de eendracht waarop de heer Van Gent duidt, zijn zeer belangrijk. Ik heb al gezegd dat ik hoop dat wij dat met z'n allen gaan uitstralen. Daarnaast werken wij ook hard aan een gastvrij onthaal van de mariniers. Wij stellen daarvoor een plan op, en ook voor de partners van de mariniers moet worden gezorgd. Er zit een heel traject aan vast, met allerlei voorzieningen. Wij pakken dit samen met de gemeente Vlissingen op, maar wij hebben er ook andere gemeenten bij nodig. In die zin is in geheel Zeeland saamhorigheid nodig.

Voorzitter. Wij hebben al een heel traject van onderhandelingen achter de rug. Er is nu overeenstemming over de afschrijvingstermijnen en dat is echt bijzonder. Immers, op deze wijze wordt er niet vaak door Defensie gewerkt, maar men heeft er wel mee ingestemd, hetgeen beslist positief is. Het belangrijkste punt is nu het bouwrijp maken van de kavel en ook wat dat betreft verkeren wij al in een vérg gevorderd stadium. Ik verwacht dat wij daar echt wel uit zullen komen, en vervolgens kunnen er handtekeningen worden gezet. Natuurlijk willen ook wij dat dat zo snel mogelijk gebeurt, maar met de heer Van Gent ben ik van oordeel dat wij moeten uitstralen dat wij vertrouwen hebben in het kabinet. Ook als er handtekeningen zijn gezet, zou het nog fout kunnen gaan. Het enige dat men dan heeft, is een betere juridische basis om eventueel gemaakte kosten gecompenseerd te krijgen. Voorzitter, aan een dergelijk scenario denken wij niet en het is mijn mening dat wij daar ook niet in terecht zullen komen.

Het voorstel wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

21. Statenvoorstel project Roode Vaart (BLD-113)

De heer **Van Haperen** (PvdA). Voorzitter. De Deltawerken zijn niet af. De afsluiting van zeegaten in Zuid-West-Nederland heeft ons weliswaar een veel grotere veiligheid gebracht, maar zij heeft er ook toe geleid dat wij met veel problemen worden geconfronteerd. Daarom moet er in de komende jaren in Zuid-West-Nederland worden geïnvesteerd in kustveiligheid, een vitale economie en een gezond en robuust kuststelsel. Het is mooi dat dit besef breed wordt gedeeld in de kringen van de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta. De PvdA-fractie en, naar ik aanneem, de gehele Staten zouden graag zien dat het tempo van planvorming en uitvoering hoger lag, maar in een periode van crisis en bezuinigingen kan niet alles tegelijkertijd. Daarom is het des te belangrijker om de visie op en de noodzaak van investeringen goed in beeld te houden. Het is tegen die achtergrond dat mijn fractie van harte steun geeft aan het voorstel om te participeren in het project Roode Vaart.

Het voorliggende voorstel bevat drie argumenten die, zeker in onderlinge samenhang, meer dan overtuigend zijn. Voor onze fractie is daarbij de visie op langere termijn het belangrijkste. Een "Land in Zee" verdient immers een zout Volkerak-Zoommeer, met de kwaliteiten en de ontwikkelingsperspectieven die daarbij behoren. Het lange termijn-perspectief is wat ons betreft meer leidend dan de korte termijn-problemen,

waaronder de blauwalgenproblematiek die wellicht op bepaalde plekken oplosbaar is.

Voorzitter. In de motie die het vorige jaar, mede door onze fractie, werd ingediend, werd uitgesproken dat een adequate zoetwatervoorziening een onderdeel diende te zijn van een zout Volkerak-Zoommeer. Het onderhavige project maakt zo'n voorziening mogelijk.

Regelmatig wordt er gesproken over de beprijzing van zoet water en zoetwatervoorzieningen. Zoet water van goede kwaliteit wordt ook in Nederland steeds meer een schaars goed. Van gebruikers mag dan ook --zo is de gedachte-- een bijdrage worden gevraagd ter bestrijding van de kosten, verbonden aan aanvoer en distributie. Welnu, van zo'n bijdrage kan met betrekking tot het onderhavige project geen sprake zijn. Tholen en Sint-Philipsland kunnen op dit moment immers over zoet water beschikken. Als er op grond van algemeen belang wordt gekozen voor een pakket maatregelen, zoals het zout maken van Volkerak-Zoommeer, waarmee die beschikbaarheid teniet wordt gedaan, moet ook in het kader van het algemeen belang een voorziening worden gefinancierd waarmee dat verlies wordt gecompenseerd.

Op grond van deze gedachte vindt onze fractie het te verdedigen dat het Zeeuwse aandeel in dit project voor rekening komt van de provincie, van de algemene democratie, en dat de functionele democratie, het waterschap, niet mee-investeert. Op het moment dat de feitelijke realisatie van de nieuwe zoetwatervoorziening aan de orde is, zullen op Tholen en Sint-Philipsland aanpassingswerken nodig zijn. In onze visie is dan ook het waterschap aan zet.

Mevrouw **Thomaes** (PVV). Voorzitter. Wat het project Roode Vaart betreft is de eerste indruk van mijn fractie voorzichtig positief, al hebben wij nog enkele belangrijke vragen te stellen.

Het draagvlak voor een zout Volkerak is inmiddels groot. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het onderzoek van het bureau-Houtekamer en van Kleef, begin 2013 uitgevoerd. Bij de geïnterviewde organisaties, zoals de Hiswa, Evides en de Nederlandse Oestervereniging, lijkt er geen discussie te bestaan over een toekomstig zout Volkerak, mits de zoetwatervoorziening goed is geregeld. Ook voor de PVV-fractie is dit een zeer belangrijke eis, aangezien zoet water van essentieel belang is voor met name de landbouw in Zeeland. Dit "blauwe goud" moet volgens ons dan ook worden gekoesterd.

Voorzitter. Het brede draagvlak in de regio verdient de steun van onze provincie. Met een bijdrage aan het project Roode Vaart geeft zij aan dat zij achter de rijkvisie inzake een zout Volkerak staat, maar eveneens laat zij zien dat het veiligstellen van zoet water voor de Zeeuwse

landbouw voor haar een serieuze zaak is. Met deze Zeeuwse bijdrage nemen wij onze verantwoordelijkheid en geven wij duidelijk het signaal af dat rekening moet worden gehouden met de zoetwatervoorziening ten behoeve van de boeren op Tholen en Sint-Philipsland.

Wij delen de zorg van de Partij voor Zeeland dat het niet zo moet zijn dat Zeeland in tijden van grote droogte mogelijk achteraan in de rij staat, omdat Noord-Brabant het eerst kan beschikken over het zoete water dat door de vaart loopt. Wij gaan er dan ook van uit dat de gedeputeerde erop toeziet dat hierover goede afspraken worden gemaakt.

Een andere zorg die onze fractie kent, is dat er misschien in 2014 wordt gekozen voor een zoet Volkerak. Voor de provincie Zeeland heeft een bijdrage in het onderhavige project alleen nut wanneer er sprake is van een zout Volkerak-Zoommeer. Hoe moet de investering van 1,5 miljoen dan worden beoordeeld?

Een belangrijke kostenpost, waarover wij meer duidelijkheid verlangen, betreft de aanleg van de leidingen tussen de vaart en Zevenbergen en de Zeeuwse gebieden, wanneer het Volkerak zout wordt. De gedeputeerde stelde hierover tijdens de commissievergadering van 27 september, dat de verwachting is dat het Deltafonds het desbetreffende bedrag voor zijn rekening gaat nemen. Waarop is deze verwachting gebaseerd?

Voorzitter. Over het financiële aspect van dit project hebben wij nog één vraag. Op blz. 4 van de samenwerkingsovereenkomst staat dat een tijdelijke voorziening niet wordt gefinancierd met middelen uit het projectbudget. De gemeenten en de provincie Noord-Brabant zijn verantwoordelijk voor het vinden van financiering. Ook het ombouwen van een tijdelijke naar een permanente voorziening en de meerkosten in verband met de status van de N285 worden niet gefinancierd met middelen uit het projectbudget.

In de overeenkomst wordt gesproken over het eventueel versoberen van het uit te voeren werk, bij kostenoverschrijdingen. Kan de gedeputeerde ons de verzekering geven dat de Zeeuwse belangen bij dit project hierdoor geen gevaar lopen, en dat wij straks geen nieuwe rekeningen voorgelegd krijgen?

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. In de commissie heb ik waardering uitgesproken voor dit voorstel, waarin een uitvoerige toelichting wordt gegeven. Ook heb ik mijn verwondering uitgesproken over het feit dat het waterschap Scheldestromen hier niet bij betrokken is, en zich hierbij ook niet betrokken voelt. De vorige week was ik aanwezig bij het Nationale Deltacongres. In zekere zin was dit onderwerp ook daar aan de orde. Ik heb ook onze "waterschapsbroeders" --"zusters" waren er niet-- daar zien lopen. Ook heb ik het applaus gehoord

voor de conclusie, getrokken na het ochtendgedeelte van het congres, in de zin van: mensen, doe die bestuurlijke grenzen nou eens weg; wij gaan er met z'n allen voor en willen ons allemaal inzetten voor de Zeeuwse Delta. Welnu, nu is er sprake van het eerste voorstel in het Zeeuwse, en het waterschap Scheldestromen haakt af...

Voorzitter. Ik heb bewondering voor het waterschap Brabantse Delta, dat zijn verantwoordelijkheid neemt en zegt te zullen bijdragen in de kosten van rioolgemalen. Ook wil men, samen met Rijkswaterstaat, afspraken vastleggen in een Waterakkoord.

Ik ben teleurgesteld, voorzitter, omdat door het waterschap Scheldestromen een bestuurlijke grens wordt opgeworpen. Ik houd verre van mij de opmerking van de heer Van Haperen dat ze later wel wat zullen betalen. Ik zie dat het waterschap Brabantse Delta een en ander al in de samenwerkingsovereenkomst heeft geregeld. Ik zeg u, voorzitter, dat het waterschap Scheldestromen niet wil en niet zal betalen, eenvoudig om de reden dat dit terugkomt in de heffing. Nog afgezien van de uitspraak van het genoemde congres over het wegnemen van bestuurlijke grenzen, vind ik het in politieke zin belangrijk dat er vanuit deze zaal een signaal gaat naar het waterschap Scheldestromen, in de zin van: doe alsjeblieft mee want u heeft hierover op landelijk niveau afspraken gemaakt; doe in elk geval mee aan de samenwerkingsovereenkomst; teken voor de dingen die je wél wilt gaan doen. Dat dat niet gebeurt, voorzitter, vind ik een gemiste kans.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. U hebt een motie aangekondigd die erop is gericht dat het waterschap Scheldestromen financieel participeert in het project Roode Vaart. Waarom maakt u daar geen amendement van?

De heer **Harpe** (GL). Er is geen sprake van een amendement omdat ik de samenwerkingsovereenkomst niet kan wijzigen. Het gaat om een oproep aan het adres van de Staten. Ik hoop dat er van de Staten een duidelijk signaal uitgaat, in de zin van: mensen, doe alsjeblieft mee.

De **voorzitter**. Door het lid Harpe is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten, in vergadering bijeen op 15 november 2013;

overwegende dat:
- het project Roode Vaart de eerste serieuze invulling is van de gezamenlijke ambitie naar een

nieuwe delta in het kader van het uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta;
- aan deze taskforce met vereende krachten richting wordt gegeven door de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta;
- deze bestaat uit bestuurders van onder meer de provincies Noord-Brabant, Zeeland en Zuid-Holland, de waterschappen Brabantse Delta, Hollandse Delta en Scheldestromen;
- onderwerpelijk project van groot (landbouw)belang is voor de zoetwatervoorziening van Tholen en Sint-Philipsland;

wetende dat het waterbeheerplan van het waterschap Scheldestromen als doel van het waterbeheer stelt: ..."het bereiken en in stand houden van een goede toestand van het oppervlaktewater, zowel wat de waterkwaliteit als de -kwantiteit betreft. Daarnaast kan, waar mogelijk en gewenst, gedacht worden aan de aanvoer van zoet water voor beregening.";

nemen met verwondering kennis van het feit dat desondanks het waterschap Scheldestromen niet bijdraagt in de kosten van dit onmisbare regionale project;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op om alsnog met het waterschap te overleggen om ook financieel te participeren in het project Roode Vaart;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 9.

De heer **Ruissen** (VVD). Voorzitter. De daadwerkelijke uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta is van groot belang voor onze provincie. Deze stelling is zoiets als het intrappen van een open deur, maar wij moeten met elkaar constateren dat de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta al sinds 2004 bestaat en dat er nog geen groot project in uitvoering is genomen. De VVD-fractie weet en onderkent dat er hard wordt gewerkt aan het Zuidwestelijke Delta-programma, maar het blijkt moeilijk de uitvoering op gang te brengen. Geld is daarbij een probleem, maar het heeft ook te maken met de ingewikkelde onderlinge samenhang van de diverse projecten, en misschien ook met de onderlinge strijdigheid daarvan.

Met het project Roode Vaart krijgt het programma eindelijk vaart. De Roode Vaart zorgt voor meer zoet water voor West-Brabant en zal in een later stadium ook bijdragen aan de zoetwatervoorziening ten behoeve van Tholen en Sint-Philipsland. Een en ander brengt het zout maken van Volkerak-Zoommeer dichterbij, hetgeen

ecologisch en economisch voor Zeeland van belang is.

Voorzitter. De VVD-fractie steunt het voorstel van het college om de samenwerkingsovereenkomst betreffende het project Roode Vaart te ondertekenen, en een bedrag van 1,5 miljoen bij te dragen. Wij rekenen er natuurlijk wél op dat de Roode Vaart het vliegwielt voor de uitvoering van het genoemde programma op gang brengt.

De heer **Feijtel** (CDA). Voorzitter. De CDA-fractie vindt dit een heel goed voorstel. Zij complimenteert de gedeputeerde en haar medewerkers met het feit dat dit zo is uitonderhandeld. Dat was nog helemaal niet zo gemakkelijk.

In de landbouwsector was er veel zorg over de zoetwatervoorziening, mocht het Volkerak ooit zout worden. Met dit project wordt er wat dat betreft door de provincie proactief meer zekerheid geboden, hetgeen tot vertrouwen leidt.

Het waterschap Scheldestromen doet niet mee, voorzitter. Misschien is het waterschap niet bereid om te investeren op Brabants grondgebied. Het getuigt van lef dat de provincie dat wél doet, op deze manier vooruit kijkt en tracht om kansen te benutten die nu nog betaalbaar zijn maar over een paar jaar misschien veel duurder uitpakken. Mijn fractie steunt dit voorstel.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter. Onze fractie heeft in het verleden als enige tegen verzilting van het Volkerak-Zoommeer gestemd, maar uiteraard moest zij zich neerleggen bij het oordeel van de meerderheid. Vervolgens moet je verder, in dit geval de zoetwatervoorziening voor de landbouw veiligstellen, en daar gaat het onderhavige voorstel over.

In het voorstel wordt onder meer gesteld: "Nadat het aanbestedingsresultaat bekend is, zal een definitief besluit over de doorgang en de uitvoeringswijze worden genomen. Dit definitieve besluit heeft vooral tot doel gezamenlijk te bepalen of het plafond van de 22 miljoen realistisch is. Indien op dat moment de kans op kostenoverschrijding hoog wordt geacht, kan dat reden zijn om het project alsnog voortijdig te beëindigen.". Voorzitter, dat vinden wij een heel goed punt, maar vervolgens wordt gesteld: "Indien pas tijdens de uitvoering de kosten boven het plafond van 22 miljoen dreigen uit te stijgen, zal een bestuurlijk overleg worden belegd om afspraken te maken hoe in redelijkheid met de ontstane situatie om te gaan.". Voorzitter. Wij moeten ervoor zorgen dat een en ander vooraf goed wordt afgekaart. Ons inziens komt het tweede citaat neer op een bijzonder zwak punt.

Voorzitter. Wij kunnen niet tegen dit voorstel stemmen. In het verleden hadden wij een andere insteek, maar die heeft het niet gehaald. Met

inachtneming van de verwoorde kanttekeningen gaat mijn fractie met dit voorstel akkoord.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Bij dit onderwerp sluit mijn fractie zich volledig aan bij het verhaal en de motie van de fractie van GroenLinks. Daarom kunnen wij ons nu beperken tot twee vragen. Waarom doet het waterschap Scheldestromen in financiële zin niet mee met deze joint venture in het kader van de Zuidwestelijke Delta? Men heeft een eigen organisatie, naast de provincie Zeeland, en als men zo graag eigen verantwoordelijkheid wil nemen --dat willen ze-- waarom dan ook niet bij dit onderwerp? Is het college bereid om het waterschap aan te moedigen om alsnog een substantiële bijdrage aan dit project te leveren?

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Voorzitter. Ik ben erkentelijk voor de lovende woorden voor dit voorstel. Inderdaad lag het bij mijn aantreden op 25 januari al op mijn bureau. Het heeft dus lang geduurd voor dit onderhandelingsresultaat kon worden bereikt. Ik ben er dan ook trots op dat ik, samen met de desbetreffende ambtenaren, dit resultaat heb kunnen bereiken en vandaag aan de Staten mag voorleggen.

Waar gesteld is: "Let op, niet eerst Brabant", kan ik zeggen dat dat zeker niet de bedoeling van dit voorstel is. De bedoeling is om het water weer in de Roode Vaart te brengen en te zijner tijd moet er een doorvoer naar Zeeland worden gemaakt. De kosten daarvan zullen in het kader van het Deltaprogramma gedragen moeten worden, want voor Zeeland zijn die onbetaalbaar; dat is duidelijk. Dit is ook niet zo verwonderlijk want wij hebben met z'n allen in het Deltaprogramma aangegeven dat een zout Volkerak-Zoommeer gewenst is, maar éérst moet de zoetwatervoorziening zijn geregeld. Als tot het ene wordt besloten, kan men het andere niet laten.

Eind 2014 valt mogelijk het besluit inzake een zout Volkerak-Zoommeer. Als dat niet gebeurt, ligt er de mogelijkheid om ooit --als het nodig is, want de verzilting van het Zoommeer gaat wel door-- de aanvoer naar Tholen te realiseren. Ik geef toe dat dan op kortere termijn de noodzaak niet zo groot is als wanneer er wél wordt gekozen voor een zout Volkerak-Zoommeer.

Gevraagd is of de Zeeuwse belangen zijn gewaarborgd. Ja, voorzitter, dat zijn ze. Er is een no-go-moment wanneer bij aanbesteding blijkt dat het niveau van 22 miljoen wordt overschreden. Men kan ervan verzekerd zijn dat wij er wat de centen betreft allemaal "strak in zitten". Het is voor alle partijen een groot bedrag. De verantwoordelijkheid berust ook bij de gemeente Moerdijk, die als projectleider optreedt en een belangrijke bijdrage levert. Bij overschrijding zal zij verhoudingsgewijze

voor een groot bedrag aan de lat staan. Geloof me, wij gaan dit heel strak in de gaten houden.

Voorzitter. Met haar motie gaat de fractie van GroenLinks in op de rol van het waterschap Scheldestromen. In het voorjaar van 2012 is het project Roode Vaart ingediend bij staatssecretaris Atsma, naast andere projecten in het kader van het Zoetwaterprogramma Zuidwestelijke Delta. De verschillende projecten zijn beoordeeld, waarbij het project Roode Vaart als kansrijk naar voren is gekomen. Het waterschap Scheldestromen heeft ervoor gekozen om te participeren in een ander zoetwatervoorzieningsproject, namelijk de opschaling van de zoetwatervoorziening in Tholen. Het waterschap participeert dus wel degelijk actief in de zoetwater-beleidsontwikkeling, zij het niet in het project Roode Vaart. Daarbij komt --ik verwijs naar de opmerking daarover van de heer Van Haperen-- dat het waterschap slechts functioneel bij die ontwikkeling betrokken is.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Als ik de gedeputeerde goed begrijp, leggen wij de waterleiding aan en mag het waterschap de kraan opendraaien. Dat is dan een "bijdrage"; daar komt het op neer. Misschien kan de gedeputeerde wat meer zeggen over de bijdragen van de waterschappen in brede zin. Tijdens het door mij genoemde congres werd er écht een ander verhaal gehouden. Maar goed, in Zeeland gelden kennelijk andere regels... Het waterschap Brabantse Delta doet gelukkig wél mee.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Goed moet worden bedacht dat Brabant direct voordeel heeft bij deze voorziening. Voorzitter, ik ontraad de Staten de aanvaarding van motie nr. 9.

De heer **Harpe** (GL). Ik begrijp nu, voorzitter, dat het college geld genoeg heeft en geen financiële participanten meer nodig heeft...

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Neen, voorzitter, dit college heeft geen "geld genoeg", maar het heeft wel geld voor goede projecten.

De heer **Aalfs** (D66). Voorzitter. Uit de reactie van de gedeputeerde maak ik op dat zij niet van plan is om het waterschap aan te moedigen om alsnog naar rato een bijdrage te leveren.

Mevrouw **Schönknecht-Vermeulen** (GS). Neen, en dat is precies de reden waarom ik de aanvaarding van de motie ontraad. Wij hebben heel goede contacten met het waterschap en wij weten dat men zijn verantwoordelijkheid neemt daar waar men verantwoordelijkheid draagt. Als het goed is, wordt het onderhavige contract de volgende week gesloten. Ik ga nu niet hierover met het waterschap praten.

De heer **Aalfs** (D66). Met andere woorden: niet "schouder aan schouder"...

De **voorzitter**. Voor een stemverklaring geef ik het woord aan de heer Colijn.

De heer **Colijn** (CU). Voorzitter. Mijn fractie kan met het voorstel instemmen. Hoewel de motie aanvankelijk sympathiek overkwam, begrijpen wij nu dat het waterschap wel in brede zin in het Deltaprogramma participeert. De reactie van de gedeputeerde beschouwen wij als voldoende. Wij zullen de motie niet steunen.

Het statenvoorstel wordt bij handopsteken met algemene stemmen aangenomen.

Motie nr. 9 van het lid Harpe over financiële participatie van het waterschap Scheldestromen in het project Roode Vaart, wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GL, de SP, D66 en de PvZ voor deze motie hebben gestemd.

22. Hamerstukken.

23. Statenvoorstel Afwijken financieel beleid voor vervolg stimuleringsregeling Duurzame particuliere woningverbetering (BLD-108)

Dit voorstel wordt zonder discussie en zonder stemming aangenomen.

24. Resumptie van de besluiten; statengriffier gemachtigd

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten de resumptie van de besluiten aan de griffier over te laten.

25. Sluiting

De vergadering wordt te 19.57 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland in hun vergadering van 13 december 2013, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter.

, griffier.